

Kó kis'iìn jñà x̄ita xi tsibíxáya-la Jesús

Én xi kitsjaà Jesús nga iskan kjoí Inima Tsjeè-la Nainá

¹ Ngaji Na'èn Teófilo, jè xojon xi 'an kiskii ítjòn-lè, k'oaá kixan-lè ngats'iì kjoa xi kis'iìn kò xi tsakóya Jesús kóni nga tsibíts'ia nga kisixá

² skanda jè nàchrjein k'e nga Nainá kiikò ìjngòò k'a-ne ján ngajmii. K'e nga tikj'eè fi-ne ján ngajmii, jè nga'ño-la Inima Tsjeè-la kisìkjeén nga jaàjìn x̄ita xi tsibíxáya-la nga kitsjaà-la kjoíxoma mé xá xi s'iìn.

³ K'e nga k'en kò nga jaáya-la it'aà ts'e kjobiyaà nguì ichán nàchrjein tsibìjna isa; kjìn k'a tsakó-la yijo-la jñà x̄ita-la kò kjìn skoya kjoa kis'iìn nga kixi kjoa nga tíjnakon. Tíkoá tsakóya-la x̄ita-la kós'ín otíxoma Nainá.

⁴ K'e nga tíjnako x̄ita-la k'oaá s'ín kitsjaà-la okixi, kitsò-la:

—Kì tà chjà bitjojñoò naxandá Jerusalén. Chíña kjoaa skanda k'e nga kítjojen kjondaà xi tsjá Na'èn-na koni s'ín kitsjaà tso'ba. Jyeé k'oas'ín kixan-nò nga sà ítjòn.

⁵ Kixí kjoa, jè Juan, nandá kis'iìn-ne bautizar x̄ita. Tanga jñò, machraña nàchrjein nga kò Inima Tsjeè-la Nainá koma-nò bautizar.

Kí komà k'e nga kii mijìn ìjngòò k'a-ne Jesús ján ngajmii

⁶ Jǎ̀nà xítà xi títsajnakò Jesús, kiskò̀nangui-là, kitsò̀-là:

—Na'è̀n, xi jì otìxoma-nájèn, jǎ̀nà nàchrjein koi, ¿a síkǎ̀jnandeíí ìjngò̀ k'a-ne naxandá Israel nga ta jè tajngò̀ kòtìxoma-là yijo-là?

⁷ Jesús kitsò̀:

—Mítsà jǎ̀nò okò̀-nò nga jchaa nàchrjein; ta jngò̀ Na'è̀n-ná beè kó s'ín kosòn-là xi kjòtìxoma ts'è.

⁸ Tanga k'e nga kitjojen-nè-nò jè Inima Tsjeè-là Nainá, tjoé-nò nga ñó-là. Jǎ̀nò kénòjmi-là xítà xi ìt'aà ts'an ì Jerusalén, kóhokji nga kijndà nangui Judea kò Samaria, skanda ñánda fehet'aà-ne isò'nde.

⁹ K'e nga jye okitsò Jesús, ìkjoàn kitjámiìn i'nga nga kiìkò ìjngò̀ k'a Nainá ján ngajmiì kò jǎ̀nà xítà-là nchikotsejèn-là. Chaán mì tì kiì kijtseè-ne nga jè ifi tsibíjtsa'ma.

¹⁰ Jǎ̀nà xítà-là, k'e nga nchikotsejèn-là nga tífi-mijìn ngajmiì Jesús, tà nìtoón j'ì kinchat'aà jò-là xítà xi íkjá nikje chroba.

¹¹ Kitsò̀ jǎ̀nà xítà koi:

—Jǎ̀nò xi xítà Galilea tsajòn, ¿mé-ne kos'ín chítsejèn-nò ngajmiì? Jè Jesús, koni s'ín kà'yaà nga kòfìmiìn ìjngò̀ k'a-ne ngajmiì, kijchò nàchrjein nga k'oà tìs'ín kjoíí ìjngò̀ k'a-ne.

Kií komà nga kitjaàjìn Matías

¹² Jǎ̀nà xítà xi tsibíxáya-là Jesús inchrobà-ne nin-dò Yá Olivo nga kiì ìjngò̀ k'a-ne Jerusalén. K'oaá kji chrañàt'aà fi ndiyá Jerusalén koni kji tsjá'nde kjòtìxoma nga ma fi xítà k'e nga nàchrjein nìkjáya.

¹³ K'e nga ijchò-ne naxandá Jerusalén, kiimijìn isò'nga ni'ya, jahas'en cuarto ñánda síkjáya. Jǎ̀nà

x̄it̄a xi ijchò, jè Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo ki'ndí-la Alfeo, Simón Celote, Judas, ti-la Jacobo.

14 Ngats'iì x̄it̄a koi yaá bixoña nga kjit'aà nachrjein nga jngoò tjín kjohítsjeèn-la nga chjat'aà-la t̄ikoa bítsi'ba-la Nainá; t̄ikoaá títsajna i'nga íchjín kò María xi nea-la Jesús kò jñà 'ndse Jesús.

15 Jñà nachrjein koi, Pedro, kiìchjajiìn-la x̄it̄a xíkjín xi mokjeiìn-la ìt'aà ts'e Cristo. Maá-là tsà jngoò sìndò kò kaàn jñà x̄it̄a. Pedro kitsò:

16 —'Ndsè, tjín-ne nga k̄itasòn koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá jñà 'én xi kjòtseé kiìchja Inima Tsjeè-la Nainá nga jè x̄itaxá ítjòn David kisìkjeén nga kiìchja mé xi kòmat'in Judas, jè xi kiìkakó-la x̄it̄a xi kitsobà'ñó Jesús.

17 Judas, nga x̄it̄a xingui-nájen. T̄ikoaá kitjoé-la xá nga ngajen kisixáko-najen.

18 Jè tòn xi kisìkijne Judas ìt'aà ts'e jé xi tsohótsji, nanguí tsatse jngoò 'nde-ne; ìkjoàn skò kiskaànguit'aà-ne nangui, jngoò k'a kixojndà indso'ba, itjo ndó'ye-la.

19 K'e nga jye kiì'nchré yije x̄it̄a naxandá Jerusalén nga jye k'en Judas, ì'nde jè, k'oaá s'ín tsibít'aà 'ín nga Acéldama kitsò-la. 'Én ts'e xi chja, tsòyaá-ne: “Ì'nde ts'e Jní-né.”

20 Jè xojon ts'e Salmo, k'oaá s'ín tíchja nga tsò:

Ni'ya-la kàtasijna tiya-né,

nijngoò x̄it̄a kítsajnyaya.

T̄ikoaá tíchja Salmo ñánda tsò:

Kj'eí x̄it̄a kàt'ì-la xá-la.

21 Mochjeén-né nga kj'eíj xita sakó ìjngoò-ìsa xi jè ngajo-la Judas; jñà chjaàjìn-jngoaa xita xi kjòtseé tjimako-ná skanda k'e nga tisa tsajmeiko-ná Jesús,

22 mats'iaiko-ne nga kis'ìn bautizar Juan skanda k'e nga tsijìn ìjngoò k'a-ne Jesús ján ngajmì, mé-ne nga kijnako-ná tikoá tsjá 'én nga Jesús jyeé jaáya-la.

23 K'eé tsafaájìn jò xita: jngoò xi 'mì José, tikoá tít'aàsòn 'ín-la nga Barsabás 'mì. Barsabás, ko tije-ne xi 'mì Justo. Xi ìjngoò, Matías 'mì.

24 Ikjoàn kiichjat'aà-la Nainá kitsò:

—Ngaji Na'èn, xi yaxkoin inima-la ngats'ì xita, kot'ín-nájen ñá-laá ingajò xita koi jye kachjaàjìn,

25 mé-ne nga skoé xá-lè xi jì bíxáya-la, jè xá xi kisikína Judas k'e nga tsohótsji jé, nga jye tíjna i'nde ñánda oko-la.

26 Kisiskájoò suerte-la. Jè Matías kisikijne. Jè komà-ne tejò xita xi tsibíxáya-la Jesús xi tejngoò ma nga sa ítjòn.

2

K'e nga itjojen Inima Tsjeè-la Nainá

1 K'e nga ijchò naxrjein-la s'eí Pentecostés, ngats'ì xita xi mokjeíin-la it'aà ts'e Cristo ta jngoò jtín títsajna.

2 Tà nitoón kina'yà jngoò-la xi 'ñó one, koni jngoò tjo xi 'ñó tí'ba xi ngajmì inchrobà-ne. Kina'yà-la kóhokji i'nga ni'ya ñánda títsajna jñà xita.

3 Tsatsejèn-la nijen xi koni kjoàn ni'ín kjoàn; kjòxkoaya íjngó íjngó kisijnasòn-la jñà xita.

4 Ngats'ì xita, jngoò k'a ndaà kis'ejìn inima-la Inima Tsjeè-la Nainá; ikjoàn tsibíts'ia nga kiichja

'én-la x̄ita xi k̄j'eíj̄ nax̄andá koni s'ín kitsjaà-la Inima Tsjeè-la Nainá nga k̄ichja.

⁵ Nax̄rjein koi, k̄jìn x̄ita judío títsajna [xi ijchò s'eí] ya nax̄andá Jerusalén xi beèxkón Nainá xi inchrobà-ne ñánda nga xìn nax̄andá nga títsa isò'nde.

⁶ Jñà x̄ita xi ya títsajna xi ijchò s'eí ya nax̄andá Jerusalén, ngats'ìi k̄jòxkóya k'e nga k̄iì'nchré-la xi jane. T̄ikoáà tà k̄jòxkón-la k'e nga k̄iì'nchré-la x̄ita-la Cristo nga ma-la ch̄ja nga jngoò ìjngoò skoya 'én-la x̄ita xi xìn nax̄andá-la xi ya títsajna.

⁷ Tà k'oaá komà-la, t̄ikoáà tà k̄jòxkón-la, kitsò-la x̄íkjín:

—¿A mìtsà x̄ita Galilea ngats'ìi x̄ita xi nchichja?

⁸ ¿Kós'ín ma-ne nga na'yá-lá 'én-ná xi nokjoá nga xìn nax̄andá-ná nga ìjngoò jngoá?

⁹ Ngats'iaá xi ì títsajnaá, t̄jín x̄ita Partia, x̄ita Media, x̄ita Elam, x̄ita Mesopotamia, x̄ita Judea, x̄ita Capadocia, x̄ita Ponto, x̄ita Asia,

¹⁰ x̄ita Frigia, x̄ita Panfilia, x̄ita Egipto, x̄ita Libia xi ya chrañàt'aà-la Cirene. T̄ikoá t̄jín x̄ita Roma xi ì títsajna Jerusalén. T̄jín xi nguì x̄ita judío. T̄ikoáà t̄jín xi tà jahatj̄iya-la nga x̄ita judío komà.

¹¹ T̄ikoáà t̄jín xi inchrobà-ne Creta ko Arabia. ìNgats'iaá na'yà-lá nga jngoò ìjngoò skoya 'én-ná koni s'ín bénoj̄mí-ná k̄jòxkón xi s'ín Nainá!

¹² Ngats'ìi x̄ita tà kisinchaàxkón-né, mì t̄jì k̄iì machj̄iya-la, kitsò-la x̄íkjín:

—¿Kó tsòya-ne kjoa koi?

¹³ T̄jín i'nga x̄ita xi tà tsijnòkeè-né, kitsò:

—¿Ch'íj̄i x̄ita koi!

'Én xi k̄iichjayaj̄ìn-la x̄ita jè Pedro

14 K'eé tsasíjna kixi Pedro ko xita xi tejngoò ma-ne; 'ño kiìchjajìin-la xita, kitsò:

—Jño, xita xinguiáá xi judío 'mì-ná ko ngats'ioò xi xìn naxandá-nò xi i titsajnaà Jerusalén, ndaà kàtasijìin-nò, ndaà tiná'ya 'én xi kichjàko-nò.

15 Jño bixón-nò: “Ch'íi xita koi.” ¿Kós'ín koma-ne nga koch'i nga saá ijchò xi ñijaàn nga tajñòya?

16 Koií tíbitasòn 'én xi kiìchja Joel, xita xi kiìchja ngajo-la Nainá.

17 K'oaá tsò Nainá:

K'e nga jye tífehèt'aà nachrjein,

síka'bí-la Inima Tsjeè-na ngats'ìi xita xi tjín nga tíjtsa isò'nde;

jña ixti x'in ko ixti íchjín-nò, 'aán kichja ngajo-na;

jña ixti xongó-nò, skoe kjojkón xi okó Nainá;

jña xita jchínga-nò k'oií-la nijña xi it'aà ts'e Nainá.

18 Okixi-né nachrjein koi,

jña ch'índa-na xi x'in ko íchjín siika'bí-la Inima Tsjeè-na

mé-ne nga kichja ngajo-na.

19 Ján ngajmì kjìn kjojkón jcha-la,

tikoáá i it'aà nangui jchaá-la kjojkón

nga xíxteèn jní-la xita,

nga ko ni'ín ko ni'ndi tsjè xi kjoa ts'e kjojchán.

20 Jè ts'oi, kojñò-né,

jè sá, jní kji koma

k'e nga tikj'eè f'ìi Na'èn-ná

nga kjoíí kíndaàjìin-la xita

jè nachrjein xi jeya ko 'ño xkón.

21 Tanga ngats'ìi xita xi kichjat'aà-la Nainá,

kitjokàjìin kjo'in.

[K'oaá tsò 'én-la Nainá xi kiskii Joel (2:28-32).]

22 'Tiná'ya xi x̄ita Israel 'mì-nò 'én xi k'oḡ xán-nò: J̄nò, ndaà tíj̄in-nò, Nainá tsakó nga Jesús xi Nazaret ts'e, t̄j̄ín-là k̄j̄ot̄ixoma. Xkoòn ki'ya-nò nga kis'iin ngats'iì k̄j̄oxkón k̄j̄o ts'e seña xi tseé nga'ñó t̄j̄ín-là.

23 Koni s'ín t̄j̄indaà-là Nainá nga t̄isa tàts'en-là k̄j̄o, j̄nò, kindobà'ñó x̄ita jè nga kin'ik'eèn nga kin'ngatsja x̄ita xi mìkiì beèxkón k̄j̄ot̄ixoma nga tsakat'aà krò.

24 Tanga Nainá kisikjaáya-là; kisikj̄nandej̄i k̄j̄o ts'e k̄j̄o'in xi t̄j̄ín-là k̄j̄oabiyaà nga mìkiì koma nga ya sijna'ñó it'aà ts'e k̄j̄oabiyaà.

25 Jè x̄itaxá ítj̄òn xi David ki'mì, kitsò it'aà ts'e Jesús:

K̄jtseé k̄jit'aà-ná Nainá k'e nga t̄jna nguixkoaàn; i t̄j̄inat'aà ndsaa kixi mé-ne nga nì mé xi k̄omat'ian.

26 Koií k̄j̄o-là nga matsja-là inima-na, t̄ikoḡ matsja-là nij̄en-na nga seè.

Yijo-na, t̄ikoḡá ndaà siikjáya nga skóña k̄j̄o,

27 koií k̄j̄o-là nga mì ya sik̄j̄ni inima-na ya i'nde-la mik'en,

t̄ikoḡ mìkiì koi'ndi nga k̄'ndo yijo-na xi chi'nda tsjeè-lè 'mì-ná.

28 Tsakoò-ná ndiyá nga ma kótijnakoan, tseé k̄j̄otsja s'e-là inima-na nga j̄i t̄j̄nako-ná.

[K'oḡá tsò 'én-là Nainá xi kiskii David (Salmo 16:8-11).]

29 "Ndsè, k'oḡá xan-nò xi nguì k̄j̄o kixi: x̄ita jchínga-ná David, jye k̄j̄otseé k'en, t̄ikoḡ kisihij̄in-né. Jè itsjó-là, t̄jna skanda nachrjein i'ndeì.

30 Tanga jè David, jngoò x̄ita xi kiichja ngajo-là Nainá. Jyee k'oas'ín t̄j̄iin-là koni s'ín kitsjaà-là

tso'ba Nainá nga tje ts'e kitjokàjiin Cristo nga jè kájna ngajo-la koni xitaxá ítjòn.

³¹ Jè David, k'oaá s'ín kiichja ít'aà ts'e Cristo koni tsà jye kijtseè nga jye jaáya-la. Kitsò: “Mikiì ya kisijna inima-la ya i'nde-la mik'en, tikoáá mikiì i'ndo yijo-la.”

³² Nainá, jyeé kisìkjaáya-la Jesús. Ngats'ii kjoa xi komà, k'oaá s'ín bènójmí-nòjen nga xkoòn ki'ya-najen.

³³ Nainá jeya kisìkíjnat'aà chrja kixi-la; kitjoé-la Inima Tsjeè-la koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá. Jè Jesús kisìka'bísòn ìjngòè k'a Inima Tsjeè-la. Koií kjoa-la nga k'oas'ín titsa'yaà kò titsana'ya.

³⁴ Jè David, mìtsà ngajmiì kiì mijìn; tanga k'oaá kitsò:

Jè Nainá kitsò-la jè xi Nei-na:

“Tijnat'aà-ná i kixi-na,

³⁵ skanda k'e nga sikhítsajnanguia kondra-lè ñánda nchasòn ndsokoiì.”

³⁶ 'Jñò xi xita naxandá Israel tsajòn, ndaà jchaa yije nga 'ñó kixi tjin kjoa nga jè Jesús xi jñò tsakat'aà krò, Nainá, k'oaá s'ín kisìkíjna nga jè-né xi Na'èn-ná, kò tijè-ne xi Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá].

³⁷ K'e nga kiì'nchré 'én xi okitsò jñà xita xi ya títsajna, kisìkájno ijìin inima-la; k'eé kiskònangui-la Pedro kò xita xíkjin xi i'nga xi tikoá xó tsibíxáya-la Jesús. Kitsò-la:

—'Ndsè, ¿mé xi s'en-jen?

³⁸ Pedro kitsò-la:

—Tikájno jé-nò, kì tì jé binchaàtsji-nò; t'een bautizar yijo-nò ít'aà ts'e Jesucristo nga jngòè

ìjngoò-nò, mé-ne nga s̄ìjchàat'aà-nò Nainá, t̄ikoa tsjá-nò In̄ima Tsjeè-la.

³⁹ Koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá, 'én xi tsibíjna tsajòn-nò; t̄ikoaá ts'eé ixti-nò, kò ngats'iì x̄it̄a xi kjìin t̄ítsajna, nga yije xi jè sobà Nainá xó k̄ichja-la.

⁴⁰ Pedro, kjìn 'én k̄ìchjajìin-sa-la. 'Ñó k̄ìchjako. Kitsò-la:

—¡T̄inchat'aaxìn-la kjo'in xi tjoé-la j̄nà x̄it̄a koi xi ch'o s'ín!

⁴¹ J̄nà x̄it̄a xi kòkjeiín-la 'én xi k̄ìchja Pedro komà bautizar; ma-la tsà jàn jmiì x̄it̄a xi jahas'en-t'aà nachrjein jè.

⁴² Kóhotjín, kixíj chinchako 'én xi k̄ì'nchré koni s'ín tsakóya-la j̄nà x̄it̄a xi tsibíxáya-la Jesús, t̄ikoa kjit'aà nachrjein maxkóya nga kjèn-kò xíkjín t̄ikoa chjat'aà-la Nainá.

⁴³ Ngats'iì x̄it̄a xi ya t̄ítsajna tà kitsakjòn-né k'e nga kijtseè ngats'iì kjondaà kò kjo_xkón xi kis'iìn j̄nà x̄it̄a xi tsibíxáya-la Jesús.

⁴⁴ J̄nà x̄it̄a xi jye kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo b̄ítsajnajt̄ín-né kóhotjín; síxkoaya yije mé tsojmì xi t̄jín-la.

⁴⁵ Otíjna nangui-la kò tsojmì xi t̄jín-la, ikjoàn síjòya tòn-la koni s'ín mochjeén-la nga jngoò ìjngoò.

⁴⁶ Nachrjein inchijòn bixoña ya nd̄itsin ingo ítjòn, kò ya ni'ya-la xíkjín nga kjèn-kjoò nga t̄jín-la kjotsja kò indaàjìin t̄jín in̄ima-la.

⁴⁷ Jeya kisikíjna Nainá; j̄nà x̄it̄a naxandá tsjakeè komà x̄it̄a-la Cristo; jè Nainá, nachrjein inchijòn kisikas'en-t'aà-isa naxandá-la Cristo j̄nà x̄it̄a xi jè mejèn-la nga kitjokàjìin kjo'in.

3

Kós'ín komà k'e nga kjòndaà jngoò-ne xita xi mìkì ma fì

¹ Jngoò k'a kii Pedro kò Juan ya ingo ítjòn ts'e xita judío. Ijchò-la xi jàn nga nguixòn k'e nga chjat'aà-la Nainá jñà xita.

² Nàchrjein nchijòn bijchó síkíjna jngoò xita ima xi mìkì ma fì. Xita jè k'oaá s'ín kits'iìn. Yaá bìjnajto xotjoa-la ingo ítjòn xi k'oas'ín tjt'aà 'ín: xotjoa xi ndaà kji. Xita jè, tòn síjé kjotjò-la jñà xita xi fahas'en nditsin ingo.

³ Jè xita xi mìkì ma fì, k'e nga kijtseè Pedro kò Juan nga nchifahas'en nditsin ingo, kisijé kjotjò-la tòn.

⁴ Jè Pedro kò Juan, kiskoò'an; jè Pedro kitsò-la:

—¡Chítsejèn-'a-nájen!

⁵ Jè xita xi mìkì ma fì kiskoò'an; k'oaá s'ín komà-la koni tsà tjín xi tsjá-la.

⁶ Tanga jè Pedro kitsò-la:

—Nimé tòn tjín-na xi oro kò xi plata, tanga jè xi tjín-na tsjaà-lè; it'aà ts'e Jesucristo xi Nazaret ts'e, tisítjin, tjtájmil.

⁷ Jè Pedro, k'e nga okitsò-la, kiskoé tsja kixi, kiskimìtjen; nitoón kis'e-la nga'ñó tsji ndsokò, kóhokji ndsokò.

⁸ Jè xita jè, kiskì'nga nga tsasítjen; ikjoàn tsibíts'ia nga tsajmeè-ne; jahas'en-kò nditsin ingo jè Pedro kò Juan nga ndsokò kii-ne; fijen fikjá, kji'nga kítsian nga jeya kisikíjna Nainá.

⁹ Ngats'iì xita naxandá kijtseè jè xita jè nga jye ma fì-ne kò nga jeya kisikíjna Nainá.

10 Tà kjòxkón-la xita, tikoáà tà kitsakjòn-né koni s'ín komàt'in jè xita jè nga jyeé beèxkon nga jè-né xi síjé kjojtò ton ya xotjoa ingo xi k'oas'ín tjit'aà 'ín-la: xotjoa xi ndaà kji.

'En xi kùichjaya Pedro ya nguitjoa-la ingo ts'e Salomón

11 Jè xita xi jye kjòndaà-ne, mìkìi tsjeiin nga kit-sobà'ñó Pedro ko Juan. Ngats'ìi xita naxandá tà k'oaá komà-la; k'eé tsangachikon kùtjingui-la ya ingo ítjòn, ya nguitjoa-la xi 'mì Salomón.

12 Jè Pedro, k'e nga kijtseè jñà xita naxandá, kitsò-la:

—Jñò, xita xinguiáá xi xita Israel 'mì-ná, ¿mé-ne maxkón-onò? ¿Mé-ne ngajen ch'àn-nájen? ¿A k'oaá s'ín níkítseèn koni tsà nga'ñó tsajen ko kjondaà tsajen kòmandaà-ne xita jè nga ma fì-ne?

13 Jè xi Nainá tsò-la Abraham, Isaac, Jacob ko ngats'ìi xita jchínga-ná xi i'nga, jè-né xi jeya kàsíkíjna Jesús xi ch'í'nda-la ma; tije-ne Jesús xi jñò kinìngatsja xitaxá. Jñò, mìkìi kits'ìi'nde k'e nga jè Pilato mejèn-la sùkíjnandeí-ne.

14 Jñò, kinachrjekànguio jè xi Xita Tsjeè ko xi Xita Kixi; ikjoàn kinìjé nga tsibìjnandeí jè xita xi mik'en kitjen-la.

15 Jñò kinìk'eèn jè xi síkíjnakon-ná tanga jè Nainá kisikjaáya-la. Ngats'ìi kjoa koi, ki'ya-nájen, k'oaá ma-ne nga bènojímì-jen.

16 Jesús kàtsjá-la nga'ñó xita jè xi jñò titsa'yaà tikoá yaxkoòn, koi-né nga mokjeiin-najen it'aà ts'e Jesús. Tà koií kjoa-la nga ndaà mokjeiin-najen nga ndaà kòmandaà-ne xita jè nga nguixkoòn jñò xi i titsajnaà.

17 "Ndsè, jyeé tíjìn-na, k'e nga k'oas'ín ki'nè kò xitaxá-nò nga kinìk'eèn Jesús, koi-né nga mìkì machiya-nò.

18 Jè Nainá, k'oaá s'ín kisikitasòn koni s'ín kiìchja ngats'ìi xitá-la xi kiìchja ngajo-la nga jè Cristo [jè xi xó kisikasén-ne Nainá] k'oaá s'ín tjinè-la nga kiyá.

19 Koií k'oa 'mì-nòjen nga tìkájno jé-nò, kì tì jé binchaàtsji-nò; Nainá tanguít'aà-là mé-ne nga jchat'aà-nò jé-nò ikjoàn tsjá-nò Nainá kjoa'nchán ts'e inìma-nò.

20 Kátasíkasén-nò Jesús, jè xi xó k'oas'ín kjòtseé jaàjìn-ne Nainá nga jè xi Cristo nga it'aà tsajòn kjoí-ne.

21 Mochjeén-né nga ján kíjna ngajmì jè Jesu-cristo skanda k'e nga jè Nainá sìixitseyá yije ìjngòò k'a tsojmì xi tjin. K'oaá s'ín kitsjaà okixi Nainá k'e nga kiìchja ngajo-la xitá tsjeè-la xi jè kisìkjeén nga sà kjòtseé.

22 Moisés, k'oaá s'ín kitsò-la jñà xitá jchínga-ná: "Jè Na'èn-ná xi Nainá, yaá kochrjekàjìn jngòò xitá xinguiáá xi kichja ngajo-la Nainá koni 'an. Jè tjiná'ya-là koni s'ín kichjako-nò ngats'ìi kjoa xi keènojímí-nò.

23 Ngats'ìi xitá xi mìkì kji'nchréñijon-la, jngòò k'a tjàxìn it'aà ts'e naxandá-la Nainá."

24 'Ngats'ìi xitá xi kiìchja ngajo-la Nainá, mats'ia-ne Samuel, skanda i'ndeì, saá koií 'én tsibénojímí mé kjoa xi tíma nachrjeìn i'ndeì.

25 Kjondaà tsajòn-nò koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá it'aà ts'e xitá-la xi kiìchja ngajo-la. Tìkooá kjondaà tsajòn-nò koni s'ín tsibíndaajìn jngòò kjoa Nainá kò xitá jchínga-ná k'e nga kitsò-la

Abraham: “Ngats'iì x̄ita xi t̄jín nga t̄jtsa isò'nde kochikon-t'in-né xi it'aà ts'e t̄je-lè.”

²⁶ Nainá, k'e nga kisikjaáya-là Ki'ndí-là, jñò kisikasén ítjòn-nò nga s̄iichikon-t'in-nò mé-ne nga sikjatj̄ya-là kjohítsjeèn-nò nga jngoò ìjngoò, nga mì t̄i ch'o s'en-nò.

4

K'e nga jè Juan kò Pedro kiìkò x̄ita naxandá ya nguixkon x̄itaxá

¹ Pedro kò Juan tákó t̄ik'eé nchihóko x̄ita naxandá nga ijchò jñà nò'miì, t̄jiko jè x̄ita skò-la policía xi síkinda ìngò ítjòn kò jñà x̄ita saduceo.

² Jñà x̄ita koi 'ñó jti komà-là nga jè Pedro kò Juan k'oaá s'ín tsakóya-là x̄ita naxandá nga jyeé ki'ya-là nga kjoaáya-là x̄ita xi jye k'en koni s'ín jaáya-là Jesús.

³ Kitsobà'ñó, kiìkò, ìkjoàn kiskinìs'en ndayá nga jyeé kjònguixòn. Yaá kisikítsajna ndayá skanda komà nchijòn.

⁴ 'Ñó kjìn ma-ne x̄ita xi kòkjeiín-là k'e nga kiì'nchré 'én xi kiìchja Pedro kò Juan. Jyeé ma 'òn jmiì x̄ita x'in xi mokjeiín-là; kò jñà íchjín xi kòkjeiín-là mìkiì kòxkeya.

⁵ Xi komà inchijòn, kjòxkóya ján Jerusalén x̄ita skò-la jñà x̄ita judío kò x̄ita jchínga kò x̄ita chjine xojòn xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskìì Moisés.

⁶ T̄ikoa ya t̄jna Anás, xi nò'miì ítjòn, Caifás, Juan, kò Alejandro, ngats'iì x̄ita xíkjín jñà xi nò'miì ítjòn.

⁷ Kiskinìkjaá Pedro kò Juan, ìkjoàn chinchá osen nga kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Yá ts'e nga'ñó? ¿Yá xi kitsjaà'nde-nò nga xita xk'én nindaà-nò?

⁸ Jè Pedro nga ndaà tíjìn inima-la jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsò:

—Jñò xi xitaxá ítjòn 'mì-nò kò xita jchínga-la naxandá Israel:

⁹ Jñò, ¿mé-ne mejèn-nò nga jchaá kjondaà xi kòmat'in xita jè nga kòmandaa-ne nga jye ma fi-ne?

¹⁰ Jñò nga nguixkoòn, kénojmi-nòjen, tikoá kàtji'nchré yije ngats'iì xita naxandá Israel. Xita jè, it'aà ts'ée Jesucristo xi Nazaret ts'e kjondaà-ne. Tìjè-ne xi kinik'eèn nga tsakat'aà krò, tanga Nainá kisìkjaáya-la.

¹¹ Jñò, k'oaá गया-la koni chjinechrjó xi bíndaà ni'ya. Kinachrjekàngui-nò Jesús koni jngoò ndajo xi nímé chjí-la. Tanga i'ndeí jè tíjna ítjòn koni ndajo chrjàngui-la chrjó ni'ya.

¹² Tà jngoò ma xita xi ma-la ochrjekàjìin-ná kjo'in, tà jè Jesucristo. Mì tì yá xita tíjn-ne i it'aà nangui xi Nainá kisìkasén nga koma kochrjekàjìin-ná kjo'in.

¹³ Jñà xitaxá, k'e nga kijtseè nga 'ñó chja Pedro kò Juan nga mìkì tsakjón, tikoá kijtseè nga taxki ndí xita-né nga mìtsà 'ñó ma-la xojon, tà kjòxkón-la; k'ée kjòchiya-la nga jñà xita xi tsajmeìkò Jesús.

¹⁴ Tìkoá kijtseè nga ya síjna jè xita xi jye kjondaà-ne, k'oaá s'in komà-ne nga mì tì kó kitsò-la.

¹⁵ K'ée tsachrje jngoò tjò ni'ya osen, ikjoàn tsajoóya-ne.

¹⁶ Kitsò-la xíkín:

—¿Mé xi s̄ikoaá x̄ita koi? Ngats'iì x̄ita naxandá Jerusalén, jyeé t̄j̄iìn-là k̄joxkón xi kis'iìn, mìkìi koma kí'maá.

¹⁷ K̄inchaxkón-laá nga n̄i t̄i jngoò x̄ita kohóko-ne xi it'aà ts'e Jesús, mé-ne nga mì t̄i kii kóbisòn-ne kjoa koi.

¹⁸ K'eé kiichja ìjngoò k'a-là Pedro k̄o Juan; kits-jaà-là okixi nga jngoò k'a mì t̄i kii t̄j̄i'nde-là nga k̄ichja-isa-là, t̄ikoa k̄okòya-isa-là x̄ita it'aà ts'e Jesús.

¹⁹ Jè Pedro k̄o Juan kiichja, kitsò-là:

—Jñò, ndaà jchósòn-là, ñá-laá xi kixi t̄j̄in nga nguixkon Nainá. ¿Yá-né xi s̄ikitasòn-lajen? ¿A jñò-nò xi x̄ita 'mì-nò? ¿A xi jè sobá Nainá?

²⁰ Mìkìi koma jyò k̄itsajna-jen it'aà ts'e kjoa xi ki'ya-jen k̄o xi kina'yà-jen.

²¹ Jñà x̄itaxá mìkìi kjòtsji-là kós'ín s̄iik̄o nga tsjá-là k̄jò'in, tà chincháxkón-là, ìkjoàn kisikítsajnandejì-ne, koií kjoa-là nga jñà ngats'iì x̄ita naxandá, 'ñó jeya kisikíjna Nainá it'aà ts'e k̄joxkón xi komà.

²² Koií-né nga jè x̄ita xi jye kjòndaà-ne, tsatoó ichán nó t̄j̄in-là k'e nga k'oas'ín komàt'in k̄joxkón jè.

Kó s'ín kisijét'aà-là Nainá jñà x̄ita xi mokjeiìn-là it'aà ts'e Cristo

²³ K'e nga jye tsibìtsajnandejì-ne Pedro k̄o Juan, kii-ne ñánda t̄itsajna x̄ita x̄ikjín; tsibénojmi yije-là kó kitsò-là jñà n̄o'miì itjòn k̄o jñà x̄ita jchínga.

²⁴ Jñà x̄ita x̄ikjín, k'e nga jye kii'nchré koni s'ín kis'enojmi-là, ngats'iì, tsibíts'ia nga tà jngoò jta kiichjat'aà-là Nainá, kitsò:

—Ji Na'èn xi ji tjín-lè kinda ngats'ìi xi tjín, nga ji tsibìndiì ngajmìi, nangui kò ndáchikon, ngats'ìi tsojmì xi tjín isò'nde.

²⁵ Nga kò Inìma Tsjeè-lè kinìkjiín tso'ba chì'nda-lè David xi xìta jchínga kjìin-najèn nga k'oa kisi:

¿Mé-ne nga mats'en-ne xìta isò'nde?

Kò jñà xìta naxandá, ¿mé-ne kjoa ts'en joóya-ne xi kondra ts'e Nainá?

²⁶ Kjòxkóya xitaxá ítjòn xi tjín isò'nde;

kisìjngò yijo-la jñà xìta xi tjín-la kjotíxoma

nga kondra kiì-la Nainá kò Cristo, [xìta xi xó kisìkasén-ne Nainá].

²⁷ 'Kixíi kjoa, jè Herodes kò Poncio Pilato, kò xi taxkì xìta xi mìtsà xìta judío, kò ngats'ìi xìta naxandá Israel, kisìjngò yijo-la i naxandá jè, nga kondra kii-la Ki'ndí-lè Jesús xi xìta tsjeè xi ngaji xó ji kichjaàjìin-ne nga kinìkasín nga jè xi Cristo.

²⁸ Jñà xìta koi, k'oaá s'ín kis'ìin yije koni s'ín tjíndaà-lè nga tìsa tàts'en-la kjoa nga k'oas'ín koma.

²⁹ Na'èn, j'ndeì, chítsején-la xìta koi nga mejèn-la beètòon-najèn; tìchját'aà-najèn nga mikì kiskón-jèn nga ma kinókjoaya-jèn 'én-lè xi chì'nda-lè 'mì-najèn.

³⁰ Takoí nga'ño xi tjíya ndseji nga kàtandaà-ne xìta xi xk'én; it'aà ts'e Chì'nda Tsjeè-lè Jesús, t'ìin kjòxkón xi okó kjoajeya-la Nainá.

³¹ K'e nga jye kiìchjat'aà-la Nainá, ts'a ch'ón ya j'nde ñánda títajna. Ngats'ìi xìta xi ya títajna kis'ejìin inìma-la Inìma Tsjeè-la Nainá; mì tì kii kitsakjòn-ne nga kiìchjaya 'én-la Nainá.

Kó kis'iìn jñà x̣ita-là Cristo nga nijngoò xi kisichijàt'aà-là tsojmì xi mochjeén-là

³² Ngats'iì x̣ita xi jye kòkjeiìn-là, ngàsòn ngáya ṭjín inima-là kò kjohítsjeèn-là; ngats'iì tsojmì xi ṭjín-là nga jngoò ìjngoò, ts'e yije-né kóhotjín. Nijngoò xi kitsò: "Tsojmì xi ṭjín-na, tà ts'an, tajngoò-ná."

³³ Jñà x̣ita xi tsibíxáya-là Jesús 'ñó tse nga'ñó kis'e-là nga ìsa ndaà tsibénojmi nga jye jaáya-là Nà'è-ná Jesucristo it'aà ts'e kjoabiyaà. Ngats'iì jñà x̣ita koi, Nainá 'ñó ndaà kisichikon-t'in.

³⁴ K'oaá s'ín komà-ne nga nijngoò x̣ita kisichijàt'aà-là tsojmì xi mochjeén-là. Jñà x̣ita xíkjín xi ṭjín-là nangui kò jñà xi ṭjín-là ni'ya, oṭjna. Ikjoàn f'ìikò yije ton-là tsojmì xi oṭjna.

³⁵ Síngatsja jñà x̣ita xi tsibíxáya-là Jesús; ikjoàn síka'bí-là xíkjín nga jngoò ìjngoò mé xi chijat'aà-là.

³⁶ Ya ṭjnajiìn jngoò x̣ita levita xi José 'mì. Yaá j'nde-là naxandá Chipre. Jñà x̣ita xi tsibíxáya-là Jesús, tsibít'aàsòn 'ín-là: Bernabé kitsò-là. ('ín jè, tsóyaá-ne: x̣ita xi síjehikon-ná.)

³⁷ X̣ita jè, kijna jngoò 'nde-là nangui; tsaṭjna; j'ìikò ton-là; kisìngatsja jñà x̣ita xi tsibíxáya-là Jesús.

5

Jé xi tsohótsji Ananías kò Safira

¹ Tanga ìjngoò x̣ita x'ín xi 'mì Ananías kò chjoón-là Safira, ṭikoà tsaṭjna jngoò 'nde nangui-là.

² X̣ita jè tsajoóya-ne kò chjoón-là, tsibí'ma chiba ton cḥjí-là nangui. Tà chiba j'ìikò nga kisìngatsja jñà x̣ita xi tsibíxáya-là Jesús.

³ Jè Pedro kitsò:

—Ji Ananías, ¿mé-ne kòbìl'nde-ne nga x̄ita neí kòfahas'en-jìin in̄ima-lè nga mejèn-lè kachonachan-la In̄ima Tsjeè-la Nainá nga kòbì'ma chiba ton chjì-la nangui?

⁴ ¿A mìtsà tsiji nangui? K'e nga jye kòhotijni, ¿a mìtsà tsiji ton? ¿Mé-ne k'oas'ín kànìkítsjeèn-ne jìin in̄ima-lè? Mìtsà taxkì x̄ita mejèn-lè kachonachan-la, jè sobà Nainá.

⁵ Jè Ananías, k'e nga kii'nchré 'én koi, kiskaàjndoòt'aà nangui, k'en. Ngats'ii x̄ita xi kis'ejìin-la kjoa xi komà, ndaà jchán kitsakjòn.

⁶ K'ée j'ii i'nga ixti x'in xi kisikájté nikje yijo-la Ananías; tsachrje ni'ya, nga kii kíhijìin.

⁷ Tjín-la tsà jàn hora nga j'ii Safira chjoón-la Ananías; mìkii tíjìin-la mé kjoa xi komà.

⁸ Pedro kiskònangui-la kitsò-la:

—¿A k'oaá tjín kòhotijna-nò nangui-nò koni tjín bixón?

Jè chjoón kitsò:

—Jon, k'oaá tjín kòhotijna-najen.

⁹ Jè Pedro kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín kàchibàya-nò? ¿A k'oaá s'ín kànìkítsjeèn nga ma chónachan-la jè In̄ima Tsjeè-la Nainá? Chítsején-la jñà ixti xi nchajto xotjoa ni'ya. Jñà kòfi kíhijìin x'in-lè; tìkooá ngaji, jñà kjìko-lè.

¹⁰ Chjoón jè, nitoón kiskaàjndoòt'aà nangui ya ñánda síjna Pedro; k'en. K'e nga jahas'en ni'ya jñà ixti x'in, kijtseè nga jye k'en; tsachrje ni'ya; kii kíhijìin-t'aà-la x'in-la.

¹¹ Ngats'ii x̄ita naxandá-la Cristo ko ngats'ii x̄ita xi kii'nchré kjoa koi, ndaà jchán kitsakjòn.

Kjoxkón ndaà xi kis'iìn jñà xità xi tsibíxáya-la Jesús

¹² Jñà xità xi tsibíxáya-la Jesús, kjin kjoxkón xi okó kjoajeya-la Nainá kis'iìn nga nguixkón xità naxandá. Ngats'iì xità-la Cristo, yaá bixoña kjit'aà ya ingo ítjòn ya nguitjoa-la xi 'mì Salomón.

¹³ Jñà xità xi mikiì mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo, nijngòò kjò'ñóhikon nga ya kiit'aà-la jñà xità-la Cristo. Tanga jñà xità naxandá, 'ñó ndaà kijt-seèxkón jñà xità-la Cristo.

¹⁴ Tanga jñà xità xi kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo, íchjín íchjá, isaá 'ñó kòkjìn-ya-isa.

¹⁵ Jñà xità tsachrje xità xi xk'én ya iya ndiyá; kisikáyijòsòn naxan kò nijñaà mé-ne k'e nga kjoa Pedro, nas'ín tà jè 'nguién-la skat'aà i'nga-la jñà xità xk'én.

¹⁶ Tíkòò kjin xità j'iì ya Jerusalén xi inchrobà-ne naxandá xi kjiyijòt'aà chrañà-la; j'ìkò xità xi xk'én kò jñà xi inima ch'o-la nejí nchibeètoòn; ngats'iì xità koi kjòndaà yijeé-ne.

Kjo'in xi tsatojìn Pedro kò Juan

¹⁷ Jè nò'miì ítjòn kò ngats'iì xità xi ya báhiytakò, jñà xi ya chja-ne it'aà ts'e xità saduceo, kjòchinikeé jñà xità xi tsibíxáya-la Jesús.

¹⁸ Kitsobà'ñó; kiìkò; kiskinìs'en ndayá xi ts'e naxandá.

¹⁹ Tanga k'e nga jye kòjñò, jngòò àkjale-la Nainá ijchò kix'a-la xotjoa ndayá. Tsachrje xità koi; kitsò-la:

²⁰ —Tanguió, tinchajtoò xotjoa ingo ítjòn. Tènojmi yije-là xità naxandá kós'ín kitsajnakon xità it'aà ts'e Cristo.

21 K'e nga kii'nchré 'én koi, nga komà nchijòn, tajñòyaá kii ya ingo ítjòn, ikjoàn tsibíts'ia nga tsakóya-la xita.

Tik'e-ne chixoña jè nò'miù ítjòn, ngats'iì xita-la xi ya títsajnakò. Kiichja-la ngats'iì xitaxá kò xita jchínga ts'e naxandá Israel; ikjoàn kiskinìkjaá jñà xita-la Cristo xi títsajna'ya ndayá.

22 Tanga k'e nga ijchò jñà policia, mìkiù kisakò-la jñà xita xi títsajna'ya ndayá; tà k'oaá s'ín inchrobà-ne; kitsjaà okixi nga mì tì yá tjín-ne.

23 Kitsò:

—K'e nga kòbijchò-jen, ndaà tíchjoàjto xotjoa-la ndayá. Jñà xita soldado xi síkinda, yaá nchajto xotjoa, tanga k'e nga kòbitjaàs'en-jen mì tì yá xita tjín-ne iya ndayá.

24 K'e nga kii'nchré 'én koi, jè nò'miù ítjòn kò nò'miù xi i'nga kò jè xita sko-la policia xi síkinda ingo ítjòn, tà k'oaá komà-la nga mìkiù machiya-la kós'ín koma nga kjoehet'aà kjoa koi.

25 Tik'eé-ne j'iì jngò xita xi j'iì kénajmí, kitsò:

—Jñà xita xi kichinìs'en ndayá ngojña, yaá títsajna ingo ítjòn nga nchihokóya-la xita naxandá.

26 K'eé kii jè xita sko-la policia xi síkinda ingo, kjihijtako jñà policia xi i'nga nga kiùkjaá Pedro kò Juan. Tà kjondaá inchrobàkò. Jñà tsakjón-la xita naxandá tsà ndajo koi'nè nga sùk'en.

27 K'e nga j'iùkò, chinchá osen ñánda nchi-joóya-ne. Jè nò'miù ítjòn kitsò-la:

28 —¿A mìtsà k'oas'ín ki'mi-nòjen nga jngò k'a mì tì k'oaá tsò-ne 'én xi kòkóya it'aa ts'e Jesús? I'ndeji, kòhokji Jerusalén, jyeé títsachinìsòn yije kjotíxoma-nò; tìkoáá mejèn-nò ngajen chinì'nè-nájèn nga k'en xita xi 'mì Jesús.

29 Jè Pedro kò xità xi i'nga xi taña tsibíxáya-la Cristo kitsò:

—Ìsaá 'ńó mochjeén nga jè Nainá sikitason-lajen mì k'oaá-ne koni xi taxkì xità.

30 Jè xi Nainá tsò-la xità jchínga-ná kisikjaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà, tije-ne Jesús xi jño kinik'eèn nga tsakat'aà krò.

31 Nainá, 'ńó jeya kisikíjnat'aà chrja kixi-la. Xitàxá ítjòn kisikíjna. Tíkooá jè kisikíjna nga jè kochrjekàjìin-ná kjo'in. K'oaá s'ín kis'iin Nainá, mé-ne nga jña xi naxandá Israel 'mì-ná sikhánoá jé-ná; mì tì jé kinchátsji-ná nga sijncháat'aà-ná Nainá jé xi tjín-ná.

32 K'oaá s'ín benojmí-nòjen kjoa koi xi xkoòn ki'ya-najen. Tíkooá benojmí kixi-né jè Inima Tsjeè-la Nainá xi jye kitjoé-la jña xità xi sikitason-la Nainá.

33 K'e nga kiì'nchré 'én koi, 'ńó jchán kòjti-la; skanda mejèn-la sikk'en.

34 Ya tíjnajiin jngoò xità fariseo xi tíkooá xá tjín-la xi 'mì Gamaliel, jè xi okóya kjotixoma. Ngats'ii jña xità naxandá 'ńó ndaà beèxkón xità jè. K'ée tsasíjna-kixi-jìin-la ngats'ii jña xità xi tjín-la xá; kitsjaà okixi nga kàtitjo jngoò tjò ni'ya jña xità xi tsibíxáya-la Jesús.

35 Jè Gamaliel kitsò-la xitàxá xíkjin:

—Jño ngats'ioò xi xità xinguiá Israel 'mì-ná, ndaà tikítsjeèn mé kjoa xi sikoo jña xità koi.

36 Tikítsjeèn jña nachrjein xi jye tsato, tsibijnaá jngoò xità xi ki'mì Teudas. K'oaá kitsò nga xità ítjòn-né. Komà-la tsà ñijòn sindo xità xi kiit'aà-la. Tanga k'e nga kisik'en xità, ngats'ii xità xi kiit'aà-la, kitsjohoba-né. Tà yaá jyehet'aà kjoa.

³⁷ K'e nga komà iskan, jè nàchrjein nga kòxkeya x̄it̄a, tsatsejèn ìjngò x̄it̄a xi 'mì Judas xi x̄it̄a Galilea. T̄ikoáá k̄jìn x̄it̄a naxandá kiit'aà-là. Tanga k'e nga kinik'en x̄it̄a jè, t̄ikoáá ngats'ìi x̄it̄a xi ya kiit'aà-là, kitsjohoba yije-né.

³⁸ I'ndeì k'oaá ma-ne koxan-nò, tà t̄ikjehet'aà kjoa. Tjii'nde-là x̄it̄a koi nga kàtjì-ne. Tsà tà xá ts'e x̄it̄aá xi nchis'ín kjoehet'aà-né.

³⁹ Tanga tsà xá ts'e Nainá-né xi nchis'ín, mikì kichikjoa-nò nga j̄nò kixkàn-ko; t̄ikindaa yijo-nò tsà koi nàchrjein-là, tsà xá-là Nainá titsabixkàn-ko.

⁴⁰ Ngats'ìi x̄it̄a xi t̄itsajna junta, kòkjeín-là koni s'ín kitsò Gamaliel. K'eé kiichja ìjngò k'a-là j̄nà x̄it̄a xi tsibíxáya-là Jesús. Ikjoàn tsajá-là. 'Ñó tsibínè-là nga mì t̄i k'oa s'ín kichjaya-ne it'aà ts'e Jesús. Ikjoàn kisikítsajnandeì-ne.

⁴¹ J̄nà x̄it̄a xi tsibíxáya-là Jesús, 'ñó tsja tjín-là k'e nga itjo-ne ni'ya nga jè Nainá kitsjaà'nde nga kitjoé-là kjondaà nga kisikjeín kjo'in xi kjoa ts'e Jesús.

⁴² J̄nà x̄it̄a koi, mikì jyò tsibítsajna. Nàchrjein inchiòn tsakóya t̄ikoa kiichjaya 'én ndaà-là Nainá ya ìngò ítjòn ko xi k'ejì ni'ya nga jè Jesús xi Cristo [jè xi xó kisikasén-ne Nainá].

6

K'e nga itoò x̄it̄a kitjaàjìn xi kisichját'aà

¹ J̄nà nàchrjein koi, k'e nga jye 'ñó tímakjìn-ya x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Cristo, j̄nà x̄it̄a xi chja 'én griego tsibíts'ia nga tsohojét'in j̄nà x̄it̄a xi chja 'én hebreo, nga j̄nà íchjín ka'àn xi ts'e x̄it̄a griego mì

ngásòn tí'biì-là tsojmì xi kine koni jǎà íchjín ka'àn xi ts'e xìtā hebreo.

² Jǎà xìtā xi tejò ma-ne xi tsibíxáya-là Jesús, tsibíxkóya ngats'ii xìtā xi kota'yàt'aà-là Cristo, kitsò:

—Mi-la kiì ndaà tǐn nga sǐkǐjna-jen xá-là Nainá nga mì tǐ kiì kǐnókjoaya-najen 'én-là Nainá, nga nguì ta koi xá s'en-jen nga xìtā ima sǐkjèn-jen.

³ 'Ndsè, chjaájǎnoò itoò xìtā x'in xi 'yaà nga ndaà nchisíjchá yijo-là, tǐkoà ndaà tíjǐn inima-là Inima Tsjeè-là Nainá, xìtā xi ndaà kjohítsjeèn tǐn-là mé-ne jǎà kongatsja xá koi.

⁴ Ngajen, kjit'aà nāchrjein kǐnókjoat'aà-lajen Nainá; tǐkoà kókóya-jen 'én-là Nainá.

⁵ Jǎà 'én koi, ndaà kisaseèn yije-là ngats'ii xìtā. K'éé jaàjǐn Esteban, jngoò xìtā x'in xi ndaà mokjeiín-là it'aà ts'e Nainá, tǐkoà ndaà tíjǐn inima-là jè Inima Tsjeè-là Nainá. Tǐkoà kitjaàjǐn Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás, jngoò xìtā Antioquía xi jahatǐya-là nga xìtā judío komà.

⁶ Jǎà xìtā xi itoò ma-ne chinchá osen nga nguixkon xìtā xi tsibíxáya-là Jesús. Kò jǎà xìtā xi tsibíxáya-là Jesús kiìchjatǐ it'aà ts'e Nainá, ikjoàn tsohósòn-là tsja nga kjòngatsja xá.

⁷ Ísaá 'ńó tsabísòn-isa 'én-là Nainá. Ya naxandá Jerusalén saá 'ńó saá 'ńó makjǐn-ya xìtā xi kota'yàt'aà-là Cristo. Skanda jǎà no'miì, tǐkoáá jyeé kjǐn ma-ne xi mokjeiín-là it'aà ts'e Cristo.

K'e nga kindobà'ńó Esteban

⁸ Jè Esteban, 'ńó ndaà kis'e-là nga'ńó kò kjondaà xi it'aà ts'e Nainá. K'oaá komà-ne nga kjǐn kjoxkón xi okó kjoajeya-là Nainá kis'iìn ya jǐn naxandá.

⁹ Tjín i'nga x̄it̄a xi ȳa ch̄ja-ne ni'ya i'nḡo sinagoga ñánda maxkóya x̄it̄a judío xi jye tít̄saj̄nandeí̄-ne, k̄o x̄it̄a Cirene, x̄it̄a Alejandría, x̄it̄a Cilicia k̄o xi ján i'nde-la Asia; tsibíts'ia nga tsakátikjoó k̄o Esteban.

¹⁰ Tanga x̄it̄a koi, mìkii kisìkijne, nga jè Esteban, k̄o k̄johítsjeèn-la Inima Tsjeè-la Nainá kiùchja.

¹¹ K'eé tsohótsji x̄it̄a xi tsibíchjì-la nga kitsjaàt'in 'én ndiso; kitsò:

—Kina'yà-lajen Esteban nga chjajno-la Moisés k̄o Nainá.

¹² K'oaá s'ín komà-ne nga kòjti-la j̄nà x̄it̄a naxandá k̄o x̄it̄a jchínga k̄o x̄it̄a xi okóya k̄jotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Kitsobà'ño Esteban, kiìk̄o ñánda tít̄saj̄na x̄it̄axá ít̄jòn xi joóya-ne k̄jotíxoma.

¹³ Ijchòk̄o x̄it̄a ndiso xi kitsjaàt'in 'én, kitsò:

—X̄it̄a jè, mìkii jyò bìjna, k̄jit'aà nachrjein chjajno-la jè Ingo Tsjeè-la Nainá k̄o k̄jotíxoma xi kiskii Moisés.

¹⁴ Jyeé kina'yà-lajen nga tsò nga jè Jesús xi Nazaret ts'e, s̄iikixòña Ingo-la Nainá t̄ikoa s̄iikjatjya-la k̄jotíxoma xi 'né koni s'ín tsakóya-ná Moisés.

¹⁵ Ngats'ii x̄it̄axá xi ȳa tít̄saj̄na, k'e nga kiskoò'an Esteban, k'oaá s'ín kijtseè isén-la koni kji isén-la àkjale.

7

'Én xi kiùchja Esteban nga tsasik̄o yijo-la

¹ Jè x̄it̄a sk̄o-la n̄o'mii kiskònangui-la Esteban kitsò-la:

—¿A kixií kjoa nga k'oa tjín jé xi ónè-lè x̄it̄a?

² Jè Esteban kitsò:

—'Ndsè, kò xi xità jchínga 'mì-nò, tìná'ya-ná: Jè Nainá, xi 'ño jeya tíjna, yaá ijchòkon ñánda tíjna xità jchínga-ná Abraham k'e nga tákó ya tíjna Mesopotamia, k'e nga tìkj'eè bijchó kijna ján naxandá Harán. Kò jè Abraham kijtseè tsejèn-né kó kji Nainá.

³ K'eé kiùchja Nainá, kitsò-la: “Titjòjìn nangui-lè; tìkítsajnei xità xingui; t'in kijni ya nangui ñánda 'an kokoò-lè.”

⁴ Jè Abraham, itjokàjìn nangui-la xità Caldea; ján kiù kijna nangui Harán. K'e nga k'en na'èn-la, Nainá j'ìkò i i'nde jè ñánda titsajnaá i'nde.

⁵ Nainá, nímé i'nde kitsjaà kjòtjò-la; ni tsà tà itsé ñánda kosìnasòn jngoò ndsòkò. Tanga k'oaá s'ín kitsjaà-la tso'ba nga kitsò-la nga ts'eé koma kò ts'eé xità tje-la nità mé nachrjein-ne. Nachrjein koi, kj'eè ixtí tjin-la jè Abraham.

⁶ Nainá k'oaá s'ín kitsò-isa-la: “Jñà tje-lè, xità chì'ndaá koma; ñijòn sìndo nó xìn naxandá sìjchá yijo-la nga sìkjeiín kjo'in.”

⁷ Nainá kitsò: “'Aán tsjaà-la kjo'in jè naxandá ñánda chì'nda kítsajna; k'e nga koma iskan, kitjokàjìn-né nangui jè. Kjinchrobà ijngoò k'a-ne ijndé, kò i i'nde jè, skoexkón-na.”

⁸ Nainá jngoò kjoa tsibíndaàjìn-kò Abraham nga sit'aà chiba-la yijo-la xità kjoa ts'e circuncisión. Abraham, kis'e jngoò-la ki'ndí xi Isaac ki'mì; k'e nga ijchò jìn nachrjein nga kits'ìn, tsibít'aà chiba-la. Isaac kis'e-la ki'ndí xi 'mì Jacob; k'oaá tìs'ín kisikò. Jacob, kis'e-la ixti xi tejò ma-ne tje-la xità jchínga-la naxandá Israel. K'oaá tìs'ín tsibít'aà chiba-la.

⁹ Jñà ixti-la Jacob, xi xità jchínga-ná,

kjòxìtàkòn-keè jè 'ndse xi 'mì José; ìkjoàn tsatíjna nga kùkò xità xi tsatse ján nangui Egipto. Tanga Nainá kisìkinda José.

10 Nainá kisìchját'aà-la nità mé kjoa xi kis'e-la José. Kitsjaà-la kjohítsjeèn, kitsjaà-la kjondaà nguixkon faraón xi xitàxá ítjòn tíjna ján naxandá Egipto. Jè Faraón kisìkíjna José nga jè tsatíxoma-la naxandá Egipto, tìkoa jè tsatíxoma ni'ya-la faraón.

11 Jñà nàchrjein koi j'ìi kjinchrá kóhokji nangui Egipto kò j'inde Canaán; tseé kjo'in kis'e-la xità; jñà xità jchínga-ná tsjìn tsojmì xi kine.

12 K'e nga kii'nchré Jacob nga tjín tsojmì xi ma chine ján Egipto kisìkasén nga kùkjaá ítjòn tsojmì ìxti-la jñà xi xità jchínga-ná.

13 Xi komà jò k'a nga kùkjaá tsojmì, José tsakó-la yijo-la xíkjín nga 'ndse ma-ne. Faraón k'oaá s'ín komà-ne kijtseèxkon, ñánda nchrobát'aà-ne tje-la José.

14 José kiskinìkjaá Jacob xi na'èn-la ma nga kjitjìngui-la ján Egipto. Ngats'ìi xità xíkjín, jàn kaàn kò chrj'òòn ma-ne.

15 K'oaá s'ín komà-ne nga kii Jacob ján Egipto; yaá k'en; tìkoaá yaá k'en ngats'ìi ìxti-la jñà xi xità jchínga-ná.

16 Xi komà ìskan, kùkò nindaà-la Jacob kò ts'e ti-la nga kii kíhijìn jngoò ngajo ítjò ján Siquem; j'inde ñánda tsatse Abraham xi tsatíjna ìxti-la Hamor.

17 K'e nga jye kjòchraña nàchrjein nga kítasòn 'én koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá koni s'ín tsajoókjoò Abraham, jè naxandá Israel, 'ñó kòkjìn-ya jñà xità-la ján Egipto.

18 Ijchò nàchrjein nga ìjngoò x̄ita kisakò xi x̄ita skò-la tsibìjna ján Egipto; tanga x̄ita jè, mìkìl beèxkon José.

19 X̄itaxá ítjòn jè, tsibíts'ia nga kiskoònachan-la x̄ita jchínga-ná nga kijtseètoòn; kis'iìn-la kjo'ñó nga kitsjeiìn takòn ngats'iì ndíix̄ti-la mé-ne nga kàtiyaà yije-ne nga kàtachija tje-ne.

20 Tjñà-ne nàchrjein koi, kits'iìn Moisés. Ki'ndí jè, 'ñó ndaà kji isén-la. Jàn sá kisikíjna'ma ni'ya-la x̄ita jchínga-la.

21 K'e nga ijchò síkíjna jjiìn nandá, jè tsòti-la faraón kiskoétjò, kisìjchá koni tsà ki'ndí ts'e.

22 Jè Moisés kiskoòta'ya ngats'iì kjoachjine xi tjín Egipto. 'Ñó ndaà kjohítsjeèn xi kis'e-la, ndaà kiichja tikoà ndaà kis'iìn.

23 'Moisés, k'e nga jye tjín-la ichán nó k'oaá s'ín tsi'beé-la ikon nga mejèn kiìkon x̄ita naxandá Israel xíkjín.

24 Moisés, k'e nga kijtseè nga ch'o tìnìkò jngoò x̄ita Israel xíkjín, tsasìkò nga kisik'en x̄ita Egipto mé-ne nga kòjndà-ne.

25 Moisés, k'oaá s'ín tísíkítsjeèn, maá-la tsà tímachiyaá-la jñà x̄ita Israel xíkjín nga jè Moisés s̄iikjeèn Nainá nga s̄iikítsajndeíí; tanga jñà x̄ita Israel mìkìl kjòchija-la.

26 K'e nga komà inchijòn, Moisés kijtseè jò x̄ita Israel xi nchikjaán-kjoò, mejèn-la kotekjáya-la, kitsò-la: “Jñò xi 'ndsè chiba, ¿mé-ne bixkàn-kò-nò xinguiò?”

27 Jè x̄ita xi tíkjaán-kò xíkjín, k'eé kii jahitjen Moisés, kitsò-la: “¿Yá xi x̄itaxá kàsíkíjna-lè kò xi ixkàlè kàtsò-lè xi it'aà tsajen?”

28 ¿A tikoáá mejèn-lè nga s̄ik'en-ná koni s'ín kinìk'in ngojñá jè x̄itá Egipto?"

29 Moisés, k'e nga kii'nchré 'én koi, tsanga-né; ján kii k̄ijna i'nde ñánda 'mì Madián. K'oaá s'ín tsibijna koni jngoò x̄itá xi k̄jiìn i'nde-la; jò ixti kis'e-la.

30 'K'e nga jye ijchò ichán nó nga t̄ijna Madián, Moisés, tsatsejèn jngoò-la àkjale-la Nainá xi ya s̄ijnajìn ni'ín ñánda títi jngoò yá na'yá ya chrañàt'aà-la nindoò Sinai, ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn.

31 Moisés, k'e nga t̄ikotsejèn-la jè yá na'yá xi títi, tà kjòxkón-la koni s'ín tíma; k'e nga is̄a chrañàt'aà kii kasijna nga is̄a ndaà skoe, kii'nchré j̄ta-la Nainá nga k̄ichja-la, kitsò:

32 “An-ná xi Nainá tsò-na x̄itá jchínga-lè, Nainá tsò-na Abraham, k̄o Isaac, k̄o Jacob.” Tanga jè Moisés tà tsatsé-né nga 'ñó kitsakjòn, mìkii kitsò-ikon nga kiskoòtsejèn-la.

33 Jè Nainá kitsò-la Moisés: “Chjaàxìn xojté xi t̄itsjayi; jè i'nde ñánda tis̄ijnasoìn, i'nde tsjeè-né.

34 Ndaà t̄ibe kjo'in xi nchis̄íkjeiìn x̄itá-na xi t̄ítsajna Egipto. Jyeé ki'nchrè-la nga nchihojét'aà-na; koií xá kòbitjojen-na nga siik̄ítsajnandiáá. Koií xá t̄ichjà-lè, nchroboí, ján siikasén-lè Egipto.”

35 'Jñá x̄itá Israel nas'ín tsachrjekàngui Moisés k'e nga kitsò-la: “¿Yá xi x̄itaxá kàsíkijna-lè k̄o xi ixkàlè kàtsò-lè?”, tanga jè sobá Nainá kisikasén ján naxandá Egipto koni jngoò x̄itaxá ítjòn xi kisik̄ítsajnandeií x̄itá Israel. Nainá kisik̄jeén jè àkjale xi tsatsejèn-jììn yá na'yá xi títi.

36 Jé Moisés xi tsachrjekàjììn x̄itá Israel ján

naxandá Egipto. Nainá kisikjeén Moisés nga 'ñó kjìn kjoxkón kis'iìn kóhokji Egipto, kō ya Ndáchikon Inì, kóhokji ñánda nangui kixi choòn nga ichán nó chinchimaya ndiyá.

³⁷ Tijè-ne Moisés xi kitsò-la jña xita Israel: “Nainá kochrjekàjìn jngoò xi tì xita xinguiòò-nò, jè xi kichja ngajo-la Nainá koni 'an.”

³⁸ Tikoáá tijè-ne Moisés xi tsibijnako xita naxandá Israel ya ñánda nangui kixi choòn, jè xi tsohóko àkjale ya nindoò Sinaí, jè xi tsajmeiiko xita jchínga-ná nga kisikatoya-la 'én xi kitsjaà-la àkjale; tikoáá tijè-ne xi kitjóé-la 'én-la Nainá xi síkijnakon-ná mé-ne komà kisikatoya-ná jña 'én.

³⁹ 'Tanga jña xita jchínga-ná, tsachrjenguié 'én xi kitsjaà Moisés, mìkiì kisìkitasòn. K'oaá s'ín kisikítsjeèn ijììn inima-la, mejèn kii jngoò k'a-ne ján Egipto.

⁴⁰ Kitsò-la jè Aarón: “Tìndaà i'nga-ná nainá xi kjìko-ná. Jè Moisés xi tsachrjekàjìn-ná ján nangui Egipto, mìkiì 'yaá mé xi komà-la.”

⁴¹ K'ée tsibíndaà jngoò xkósòn xi nainá kitsò-la xi isén-la nchraja ki'ndí kji; kisik'en cho kjotjò xi kitsjaà-la jè nchraja nga kijtseèxkón, ikjoàn tsibíjna jngoò-la s'eí xi it'aà ts'e xkósòn xi tijña tsibíndaà-ne.

⁴² Koií kjoa-la tsasit'aàxìn Nainá it'aà ts'e xita Israel. Kitsjaà'nde-la nga kijtseèxkón yije ni'ño xi tjín ngajmù. K'oaá s'ín tíchja jè xojon xi kiskii jña xita xi kichja ngajo-la Nainá nga tsò:

Jñò xi xita naxandá Israel tsajòn,

k'e nga ichán nó tsitjaàyaà ndiyá ya ñánda nangui kixi choòn,

kō kinik'eèn cho nga mejèn-nò kits'ì kjotjò-ná,

mìtsà 'an kiyaxkón-ná.

⁴³ Majìn, ta saá kichijeèn ni'ya nikje-la Moloc, ko ni'ño ts'e Renfán xi nainá 'mì-là; jña isén xi tijnò tsibindaà-nò nga kiyaxkón.

Koií kjoa-la nga kochrjekàjìn-nò i'nde tsajòn.

Ján siikasén-nò ñánda nga isa kjiìn-la Babilonia.

⁴⁴ 'Ya ñánda nangui kixì choòn, jña xita jchínga-ná kis'e-la Ni'ya Tsjeè xi nikje ñánda kjiyijóya kjotíxoma-la Nainá. K'oaá s'ín kisindaà koni s'ín tsatíxoma-la Nainá jè Moisés k'e nga kitsò-la nga kátíndaà jngoò ni'ya koni kji isén-la ni'ya xi jye jè tsakó-la.

⁴⁵ Ni'ya tsjeè jè xi nikje, jña xita jchínga-ná kjòngatsja; jña xita Israel xi tjiko Josué, j'iiko ni'ya jè, k'e nga jahas'en nangui ijndé ñánda Nainá kits-jaà-la ko tsachrjekàjìn nangui-la jña xita naxandá xi k'eií. Ni'ya jè, yaá kisijna skanda nachrjein ts'e xitaxá ítjòn xi David ki'mì.

⁴⁶ Nainá, 'ño ndaà kisaseèn takòn David. Ko jè David mejèn-la koìndaà jngoò-la ni'ya ñánda jeya kíjna Nainá xi beèxkón jña xita tje-la Jacob.

⁴⁷ Tanga jè xitaxá ítjòn xi ki'mì Salomón, jè xi tsibíndaà jngoò-la ni'ya Nainá.

⁴⁸ Nainá xi 'ño 'nga tíjna, mìtsà ya tíjnaya ni'ya xi xita bíndaà. Jè xita xi kiichja ngajo-la Nainá kitsò:

⁴⁹ Jè ngajmii, jè íxile-na ñánda otíxoma;

jè isò'nde, k'oaá ngaya-la koni jngoò ískon ñánda nchasòn ndsokoaà.

¿A komaá-nò nga kíndaà jngoò-ná ni'ya ñánda siikjáya? tsò Na'èn-ná.

⁵⁰ ¿A mìtsà 'an sobà xi tsibindaà yije tsojmì koi?

⁵¹ Jè Esteban kitsò-isa-la:

—Jñò, kjit'aà nàchrjein, 'ñó tájaàjìin t́ín inìma-nò, kò mìkìi ndaà na'yà koni s'ín jñà xi mìtsà xìta-là Nainá. Kjit'aà nàchrjein kondrà onguí-là Inìma Tsjeè-là Nainá koni kis'iin jñà xìta jchínga-nò.

⁵² Nìjngòò xìta xi kùichja ngajo-là Nainá xi mì kondrà kù-là; kisìk'en jñà xìta xi j'iì kénòjmí it'aà ts'e jè xìta kixi xi t́ínè-là nga kjoí. I'ndeí, nga jye j'iì jè xìta kixi, yaá kinìngatsja jñà xìtaxá nga kisìk'en.

⁵³ Jñò, nas'ín it'aà ts'e àkjale-là Nainá kitjoé-nò kjotìxoma, tanga mìkìi nìkitasòn.

K'e nga k'en Esteban

⁵⁴ K'e nga kù'nchré 'én xi kùichja Esteban, 'ñó jti komà-là jìiin inìma-là, chìba-là kinenè nì'ñò xi kondrà ts'e Esteban.

⁵⁵ Jè Esteban, 'ñó ndaà t́jìin inìma-là Inìma Tsjeè-là Nainá. Kiskoòtsejèn ngajmì; kijtseè kjoajeya-là Nainá nga Jesús ya síjnat'aà chrja kixi-là Nainá.

⁵⁶ Kìtsò Esteban:

—Tíbe-ná ngajmì nga tìx'á; jè xi Kì'ndí-là Xìta tsò-là yijo-là yaá síjnat'aà chrja kixi-là Nainá.

⁵⁷ Ngats'iì xìta koi, tsibíchjoàjto líká-là; ìkjoàn 'ñó kiskindàya; jngòò k'a kù kóhòt́ín nga jahatjen Esteban;

⁵⁸ tsachrjekàjìin naxandá; kò jñà xìta ndiso xi kitsját'in 'én xi kondrà kù-là Esteban, yaá tsibítsajnangui ndsokò jñà nikje-là ñánda síjna jngòò xìta ìxti xi 'mì Saulo mé-ne nga komà tsibínè-ne ndajo nga kisìk'en.

⁵⁹ K'e nga t́sinè ndajo, Esteban t́chjat'aà-là Nainá, kitsò:

—Na'èn Jesús, chjoétjoi inima-na.

⁶⁰ Esteban tsasijna-xkó'nchi, ikjoàn 'ñó kiichja kitsò:

—iNa'èn, kì kindaá 'nì jé-la xita koi!

K'e nga jye okitsò, k'en.

8

¹ Jè Saulo, nga ya síjna tikoáá kisijngò ikon nga kinik'en Esteban.

Mé kjoa-ne nga jè Saulo kitsobà'ñó xita-la Cristo

Kjòts'ia-ne nachrjein jè nga 'ñó kiitjingui kondra-la xita ngats'ii xita naxandá-la Cristo ján Jerusalén. Kóhotjín xita-la Cristo kitsjohoba kóhokji nangui Judea ko Samaria. Tà jñà tsiningui-ne xita xi tsibíxáya-la Jesús.

² Tjín i'nga xita xi beèxkón Nainá, jñà tsibíhijiin Esteban. 'Nó kiskindàyakeè.

³ Tanga jè Saulo, 'ñó kiitjingui kondra-la xita naxandá-la Cristo. Xki xi ján ni'ya jahas'en nga kjo'ñó ochrje íchjín ko íchjá, ikjoàn kinís'en ndayá.

Mé xi komà ya nangui Samaria k'e nga kiichjaya 'én-la Nainá jè Felipe

⁴ Jñà xita xi kitsjohoba, xki xi ján kii nga kisika'bí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

⁵ Jè Felipe, k'e nga ijchò naxandá Samaria, yaá tsibénojmi it'aà ts'e Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá].

⁶ Jñà xita Samaria nga kjìn ma, k'e nga kii'nchré tikoá kijtseè jñà kjoxxkón ndaà xi kis'iin Felipe, kóhotjín, isaá ndaà kii'nchré-isa koni s'ín tsibénojmiya-la.

7 Kjin xita xi inima ch'o-la neí tjiin inima-la kjondaà-ne. Jña inima ch'o-la neí, 'ño kjindáya k'e nga bitjojün inima-la xita. Tikoáá kjin xita ima kjondaà-ne xi mikiì ma síhiníyá yijo-la kò xi tsá'yá kjoàn.

8 K'oaá ma-ne nga jña xita naxandá jè, 'ño tsja kis'e-la.

9 Ya Samaria tsibijna jngoò xita xi Simón ki'mì. K'e nga sa itjòn, maá-la bíndaà. Kjin nó kiskoònachan-la xita xi ya i'nde-la nga chincháxkón-la nga kitsò: “An 'ño ndaà machiya-na.”

10 Ngats'iì xita ixti kò xita jchínga, ndaà kiì'nchréñijon-la; kitsò:

—Jè xita jè xi tse nga 'ño tjín-la it'aà ts'e Nainá.

11 Koií kjoa-la nga ndaà kiì'nchréñijon-la nga jye kò kjin nó konachan-la nga bincháxkón-la nga 'ño ndaà ma-la bíndaà.

12 Jña xita, k'e nga kòkjeiín-la 'én ndaà-la Nainá kó s'ín otíxoma Nainá kò it'aà ts'e Jesucristo xi jè Felipe tíbenojmí, tsibíts'ia nga komà bautizar íchjín íchjá.

13 Skanda tije-ne Simón tikoáá kòkjeiín-la; ikjoàn komà bautizar. Nándá tsajmeè Felipe, yaá tsajmeiìkò Simón. Tà k'oaá ma-la nga tibeè kjoxkón ndaà xi tís'ín Felipe kò kjoa xi okó kjoa jeya-la Nainá.

14 Jña xita xi tsibíxáya-la Jesús xi títsajna Jerusalén, k'e nga kiì'nchré nga jña xita Samaria jyeè kòkjeiín-la 'én-la Nainá, kisìkasén jè Pedro kò Juan.

15 Jǎ̀nà x̄it̄a koi, k'e nga jye ijchò Samaria, tsibítsi'batjì jǎ̀nà x̄it̄a xi jye kòkjeiín-là mé-ne nga tjoé-là jè Inìma Tsjeè-là Nainá.

16 Nga jè nachrjein jè, nì saá jngoò tjoé-là Inìma Tsjeè-là Nainá. Sà tà jè ìt'aà ts'e Na'èn-ná Jesús komà bautizar x̄it̄a koi.

17 Jè Pedro kò Juan, k'eé tsohósòn-là tsja, ìkjoàn kitjoé-là Inìma Tsjeè-là Nainá.

18 Jè Simón, k'e nga kijtseè nga jǎ̀nà x̄it̄a xi tsibíxáya-là Jesús, ósòn-là tsja jǎ̀nà x̄it̄a, nìtoón tjoé-là Inìma Tsjeè-là Nainá, jè Simón tsibít'aà-là ton jǎ̀nà x̄it̄a-là Cristo,

19 kitsò-là:

—'An, t̄ikoà t̄jì-ná nga'ńó jè, mé-ne n̄it̄a yá x̄it̄a-ne xi kosòn-là ndsaa t̄ikoà tjoé-là Inìma Tsjeè-là Nainá.

20 Jè Pedro kitsò-là:

—¡Kàtiyaàkojì ton-lè! Ngaji, k'oaá s'ín nìkítsjiìn tsà maá bindaà-ná kjotjò xi tsjá Nainá.

21 Ngaji mìkiì t̄jì'nde-lè ìt'aà ts'e xá jè nga jè inìma-lè mì kixì t̄jìna nguixkòn Nainá.

22 T̄ikájnoi jé-lè, nga ch'o tsò ya ìjìin inìma-lè, kì t̄jì jé binchaàtsji-ne. T̄ijét'aà-là Nainá tsà koi nachrjein-là s̄ijchàat'aà-lè jé-lè.

23 Be-ná nga jè kjoax̄itakòn xi t̄jìin inìma-lè kò jè kjoach'o-lè mìkiì tsjá'nde-lè nga ndaà 'nì.

24 Jè Simón k'eé kitsò:

—S̄ijét'aà-nò, t̄itsi'ba-là Nainá xi ìt'aà ts'an mé-ne nga mì k'oa s'ín komat'ian ngats'ìi kjoa xi k'oa s'ín t̄itsa'mì-ná.

25 Jǎ̀nà x̄it̄a xi tsibíxáya-là Jesús, k'e nga jye kitsjaà 'én ìt'aà ts'e Cristo t̄ikoà tsakóya 'én ndaà-là Nainá,

kii ìjngòè k'a-ne ján Jerusalén. K'e nga chinchimaya ndiyá, kjìn x̄it̄a naxandá jtobá xi chj̄a-ne Samaria tsibénojmi-l̄a 'én ndaà-l̄a Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

Jè Felipe kò jngòè x̄it̄a Etiopía

²⁶ Xi jye komà, jngòè àkjale-l̄a Nainá kiichj̄a-l̄a Felipe, kitsò-l̄a:

—T̄is̄it̄j̄in, t'in kix̄ii ndiyá xi bitjokàt'aà-ne Jerusalén, fijen bijchó skanda Gaza.

(Ndiyá jè, yaá fahato ya ì'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn.)

²⁷ Felipe, tsasítjen, kii; ya ìya ndiyá kisatiikjoè jngòè x̄it̄a x'in ts'e Etiopía xi 'ñó 'nga xá tjín-l̄a xi jye kjòxkii-l̄a nga mì t̄i íchjín s̄iis'in-ne; tesorero tjín-l̄a ts'e chjoón sko-l̄a Etiopía xi 'mì Candace. Jerusalén j'ii-ne x̄it̄a jè nga kii ìngò ñánda beèxkón Nainá.

²⁸ X̄it̄a jè, k'e nga tíchrobá-ne nangui-l̄a, t̄ijnaya carreta-l̄a; t̄ibíxkej̄iìn xojoñ xi kiskii Isaías, x̄it̄a xi kiichj̄a ngajo-l̄a Nainá.

²⁹ Jè Inim̄a Tsjeè-l̄a Nainá kitsò-l̄a Felipe:

—T'in t̄j̄ingui-l̄a carreta jè, tsjahitakoj̄ii.

³⁰ Felipe ñit̄oón k̄it̄j̄ingui-l̄a, kii'nchré-l̄a jè x̄it̄a nga t̄ibíxkej̄iìn xojoñ xi kiskii Isaías, x̄it̄a xi kiichj̄a ngajo-l̄a Nainá; ìkjoàn kiskònangui-l̄a kitsò-l̄a:

—¿A f̄iyaa-lè kó s'ín tíchj̄a xojoñ xi t̄ibíxkej̄iìn?

³¹ Jè x̄it̄a etiope kitsò:

—¿Kó s'ín koma k̄jiya-na nga mì yá bénojmiya-na? K'ée tsibítsi'ba-l̄a Felipe nga tsijin-jno carreta; yaá tsibìjnyakò.

³² Jè Xojoñ-l̄a Nainá xi t̄ibíxkej̄iìn ts'e Isaías tsò-né: Kiīkò koni jngòè orrè nga kii sík'en;

k'oaá ngaya-la koni jngoò orrè ki'ndí xi mìkìl
 kjindáya k'e nga tísìjno-la,
 k'oaá s'ín mìkìl kiichja k'e nga tsatojiìn kjo'in.

³³ K'e nga tsachrjekàngui xita, mì kixi kisin-
 daàjiìn-la.

Nga mì yá xita tje s'e-la, niyá xi sjikítsjeèn,
 nga jè, kinìk'en-né i isò'nde.

³⁴ Jè xita etiope kitsò-la Felipe:

—T'iin kjondaà. Tènojmya-ná yá-né xi k'oas'ín
 títso-la jè Isaías; ¿a kj'eij xita-né, a xi tijè-ne yijo-la?

³⁵ Felipe tsibíts'iaako-ne jè xojon xi tíbixkejiìn
 xita etiope; tsibénojmi yije-la it'aà ts'e 'én ndaà-la
 Nainá xi kjoa ts'e Jesús.

³⁶ Koni s'ín nchifiya ndiyá, ijchò jngoò i'nde
 ñánda tjín nandá, kitsò xita etiope:

—I'nde jè, tjín nandá; ¿a mìtsà ndaà s'e tsà s'iaàn
 bautizar yijo-na?

³⁷ Felipe kitsò-la:

—Tsà koó inima-lè nga ndaà mokjeiín-lè
 koma-né.

Xita jè kitsò:

—Mokjeiín-na nga Jesús, jè xi Cristo xi Ki'ndí-la
 Nainá.

³⁸ Ko kitsjaà okixi nga tsasíjna carreta, ikjoàn
 tsitajen ingajò, jahas'en-jiìn nandá, jè Felipe kis'iìn
 bautizar.

³⁹ K'e nga jye itjokàjiìn-ne nandá, Felipe, tà
 niñoón kichijà; jè Inima Tsjeè-la Nainá kiiko; mì
 ti kii kijtseèxkon-ne xíkjín; tanga jè xita etiope, k'e
 nga tífi ya ndiyá, tsjaá jchán tjín-la.

⁴⁰ Jè Felipe k'e nga kjòchiya-la jye ya tjina
 naxandá Azoto; xki xi ján naxandá tsibénojmi 'én

ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo skanda k'e nga ijchò naxandá xi 'mì Cesarea.

9

Kós'ín komà k'e nga jè Saulo kòkjeín-la ìt'aà ts'e Cristo

(Hechos 22:6-16; 26:12-18)

¹ Saulo, xkì xi ján ì'nde bincháxkón-la xitá xi kota'yàt'aà-la Cristo nga mejèn-la sùik'en. K'oaá ma-ne nga kiikon jè nò'miì ítjòn,

² nga kisìjé-la xojon xi tjín-la nga'ño xi k'oa ts'e jñà ni'ya ingo sinagoga ján Damasco, mé-ne nga koma tsojà'ño-ne xitá íchjín kò íchjá xi fit'aà-la jè ndiyá xitse-la Cristo; ikjoàn kjinchrobàkò Jerusalén nga sùikítsajna ndayá.

³ K'e nga nchifiya ndiyá nga jye kjòchrañàt'aà-la naxandá Damasco, tà nitoón kjòhiseèn jngoò it-jandiì-la jngoò ni'ín xi inchrobà-ne ngajmiì.

⁴ Jè Saulo kiskaàjndoòt'aà nangui, ikjoàn kiì'nchré-la 'én xi kiìchjajììn isén xi kitsò:

—Saulo, Saulo, ¿mé-ne 'an tì'mìtjingui kondra-ná?

⁵ Saulo kitsò:

—¿Yá-né ngaji, Na'èn?

Jè xi tíchja kitsò:

—'An-ná Jesús xi tì'mìtjingui kondra-ná. Tijí tìyatoòn-ne yijo-lè, k'oaá ngaya-la koni tsà nchraja tsjón-la jè yá xi bínès'en-la nei-la.

⁶ Saulo, tsí tsatsé-né; tsí ndaà kitsakjòn; k'ée kitsò:

—Na'èn, ¿mé xi mejèn-lè nga 'an s'iaàn?

Jè Na'èn-ná kitsò-la:

—Tisítj̄in, t̄itj̄ás'en-j̄iìn naxandá; yaá s'enoj̄mí-lè mé xi s'iin.

⁷ J̄nà x̄it̄a xi t̄j̄ik̄o Saulo, tà kisinchaà-né nga 'ñó kitsakj̄òn; kii'nchré-la j̄è xi t̄íchj̄a t̄anga mìkii kijtseèxkon yá xi t̄íchj̄a.

⁸ J̄è Saulo, tsasítjen-t'aà-ne nangui, t̄anga k'e nga kiskíx'a xkon mì t̄i kii kj̄òtsej̄èn-la. Tà j̄nà x̄it̄a xi t̄j̄ik̄o kitsobàt'aà, kiīk̄o j̄án Damasco.

⁹ J̄àn nachrjein tsibij̄na nga mì t̄i kii kotsej̄èn-la; n̄imé xi kiskine t̄ikōa n̄imé xi kits'iì.

¹⁰ Ȳa naxandá Damasco t̄jna j̄ngoò x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la Cristo xi 'mì Ananías; Nainá kiiichj̄a-la nga tsatsej̄èn j̄ngoò-la kjōa koni tsà nijñá tí'biì-la, kitsò-la:

—¡Ananías!

Kiiichj̄a Ananías kitsò:

—¿Mé-ne Na'èn? ¿Mé xi mejèn-lè?

¹¹ J̄è Na'èn-ná kitsò-la:

—Tisítj̄in, t'in j̄è calle xi 'mì Calle Kixi, ȳa ni'ya-la Judas; ȳa t̄inchátsji j̄ngoiī x̄it̄a xi 'mì Saulo xi ȳa j̄'nde-la Tarso. J̄'ndēi, t̄ibítsi'ba-né.

¹² Saulo j̄yeé kòbeè j̄ngoò kjōa koni tsà nijñá tí'biì-la xi tsò: j̄ngoò x̄it̄a xi 'mì Ananías kòbijchókon nga kòhósòn-la tsja nga kòmandaà ij̄ngoò k'a-ne xkon.

¹³ Ananías, k'e nga kii'nchré kitsò:

—Na'èn, t̄ij̄iìn-na, kj̄iìn x̄it̄a j̄ye tsibénoj̄mí-na nga 'ñó ch'o kjoàn x̄it̄a j̄è; j̄è-né x̄i 'ñó t̄ibeètoòn x̄it̄a tsiji j̄án Jerusalén.

¹⁴ J̄'ndēi koií xá j'iì-ne skanda ij̄ndé, t̄j̄ín-la okixi it'aà ts'e n̄o'miì ítj̄òn nga tsob̄a'ñó ngats'iì x̄it̄a xi mokjeiín-la it'aà tsiji.

¹⁵ Nainá kitsò-la Ananías:

—Tich'oín x̄ita jè; xó jaàjiìn-na; k'oaá s'ín kochjeén-na nga jè k̄ichjaya it'aà ts'an nga t̄ítsa isò'nde nguixkon ngats'ìi x̄ita xi mìtsà x̄ita judío ko x̄itaxá ítjòn-là, t̄ikoa j̄nà xi x̄ita Israel.

16 'Aán kokoò yije-là kjo'in xi 'ñó tse s̄ìkjeiín xi kjoa ts'an.

17 Ananías k̄i ñánda t̄ijna Saulo; jahas'en ni'ya. Tsohósòn-là tsja, kitsò-là:

—'Ndsè Saulo, jè Na'èn-ná Jesús xi k̄ichja-lè ya iya ndiyá k'e nga t̄inchroboí, jè kàsikasén-na nga kotsejèn ìjngò k'a-lè t̄ikoa s̄ijjìn inima-lè Inima Tsjeè-là Nainá.

18 Saulo, n̄itoón kitjaàxìn-là xkon xi koni kjoàn chrjoa ton-là t̄in. Ikjoàn kjòtsejèn ìjngò k'a-là. K'ée tsas̄itjen, ikjoàn komà bautizar.

19 Saulo, tsakjèn; ikjoàn kis'e ìjngò k'a-là nga'ñó. Tsibìjnako chiba n̄achrjein j̄nà x̄ita xi kota'yàt'aà-là Cristo xi t̄ítsajna Damasco.

Kós'ín komà nga jè Saulo k̄ichjaya 'én-là Cristo

20 Saulo, n̄itoón tsibíts'ia nga k̄ichjaya it'aà ts'e Jesús ya ngats'ìi ni'ya ìngò sinagoga nga jè Jesús, jè xi Kì'ndí-là Nainá.

21 Ngats'ìi x̄ita xi k̄i'nchré-là tà kjòxkón-là; kitsò-là x̄íkjín:

—¿A mìtsà jè x̄ita jè xi tsangatjingui-là x̄ita ján Jerusalén, j̄nà xi mokjeiín-là it'aà ts'e Jesús? ¿A mìtsà t̄ikoa koií xá j'ìi-ne ìjndé nga ndayá k̄jiko yije x̄ita koi, ikjoàn s̄ìngatsja no'miì ítjòn?

22 Tanga Saulo, isáá 'ñó tse nga'ñó t̄isijjìn inima-là nga chjaya. J̄nà x̄ita judío xi t̄ítsajna Damasco, skanda mì t̄i k̄i beè-ne kós'ín s̄ìkítsjeèn koni s'ín

tsakóya Saulo nga nguì 'én kixi-né nga Jesús, jè xi Cristo [jè xi xó kisìkasén-ne Nainá].

K'e nga jè Saulo tsanga-la xita judío

²³ Nga jye komà kjìn nàchrjein, jñà xita judío, tsajoóya-ne nga siik'en Saulo.

²⁴ Tanga jè Saulo kiì'nchré koni s'ín tsajoóya-ne nga jñà xita judío, kò nàchrjein kò nìtjen kisikinda, tsibìtsajnajto xotjoa-la naxandá nga mejèn-la siik'en.

²⁵ Tanga jñà xita-la Saulo, k'e nga jñò, kiìkò, kisikijnaya jngòè nìsiyá xi je kji; ikjoàn kiskinìs'en-kjá ñánda tix'á chiba jè chrjó xi tjíndiì-la naxandá kò yaá kiskinjen-jno jè chrjó, mé-ne komà tsanga-ne.

K'e nga tsibijna Jerusalén jè Saulo

²⁶ Saulo, k'e nga ijchò-ne ján Jerusalén, mejèn-la nga ya koahijtako jñà xita xi kota'yàt'aà-la Cristo, tanga ngats'iì xita koi, tà kitsakjòn-la, nga mìkiì kòkjeiìn-la tsà kixi kjoa nga tìkoa ya kota'yàt'aà-la Cristo.

²⁷ Tanga jè Bernabé k'eé kiìkò ñánda títsajna xita xi tsibíxáya-la Jesús. Tsibénojmi-la nga jyeé jahatjia-la k'e nga kijtseè Na'èn-ná Jesús nga kiìchja sobà-la ya iya ndiyá k'e nga tífi Damasco; tìkoaá tsibénojmi-la nga ján Damasco 'ñó ndaà kiìchja it'aà ts'e Jesús, mìkiì kitsakjòn.

²⁸ Saulo, yaá tsibijnako jñà xita xi tsibíxáya-la Jesús; yaá tsajmeiìkò Jerusalén. Mikiì kitsakjòn nga kiìchjaya it'aà ts'e Jesús.

²⁹ 'Ñó kiìchjako jñà xita judío xi 'én griego chja nga tsajoókjoòkò xíkjin; tanga jñà xita koi

tsohótsji'nde-la kó s'ín s̄ikō nga mejèn-la s̄ik'en Saulo.

³⁰ J̄nà x̄it̄a xi 'ndse joó it'aà ts'e Cristo, k'e nga kiì'nchré 'én koi, kiìkō Saulo ján Cesarea, ikjoàn kisikasén skanda ján Tarso.

³¹ Ngats'iì x̄it̄a naxandá-la Cristo, 'nchán tsibìtsajna kóhotjín naxandá xi chja-ne nangui Judea, Galilea kō Samaria; nì t̄i mé kjoasii kis'e-ne. Kis'e-isa-la nga'ñó ts'e inima-la nga isa ndaà kijtseèxkón Nainá; jè Inima Tsjeè-la Nainá isaá ndaà tsasikō nga isa kjìn komà x̄it̄a-la Cristo.

Kós'ín komà k'e nga kjòndaà-ne Eneas

³² Jè Pedro, k'e nga tsajmeèsòn i'nde koi, t̄ikoaá kiìkon x̄it̄a-la Cristo xi títsajna ya naxandá Lida.

³³ Ya t̄ijna jngoò x̄it̄a xi 'mì Eneas; jyeé t̄jín-la j̄iìn nó nga kijna xk'én, mìkiì ma síkjaníyá yijo-la.

³⁴ Pedro kitsò-la:

—Eneas, jè Jesucristo tísindaà-lè. T̄isítj̄iìn, tixkóyi nijñàà-lè.

Eneas, n̄itoón tsasítjen.

³⁵ Ngats'iì x̄it̄a xi títsajna ya naxandá Lida kō Sarón, kijtseè Eneas nga tsajmeè-ne, ikjoàn kòkjeiín-la it'aà ts'e Na'èn-ná Jesús.

K'e nga jaáya-la Dorcas it'aà ts'e kjoabiyaá

³⁶ Ya naxandá Jope t̄ijna jngoò chjoón xi kota'yàt'aà-la Cristo: Tabita 'mì. Jè 'én griego, Dorcas 'mì. [Jè 'én tsaján, Naxín tsò-ne.] Chjoón jè, 'ñó ndaà x̄it̄a, t̄ikoaá ndaà síchját'aà-la x̄it̄a ima.

³⁷ J̄nà naxhrjein koi, chjoón jè, kjòxk'én koa k'en. K'e nga jye kisihingáya, kiìkō, kisikájnyaya ni'ya xi ma-ne jò piso.

³⁸ Jè naxandá Lida yaá kijnat'aà chrañà-la Jope. Jñà xità xi kota'yàt'aà-la Cristo kiì'nchré nga ya tíjna Lida jè Pedro. Kisìkasén jò xità x'in xi kiì kítsi'ba-la, kitsò-la:

—Kì nìkachrjein-jèn, nìton nchrobáchón-nájen.

³⁹ Pedro, k'e nga kiskaàt'aà-la okixi, nìtoón tsasítjen; tsobáhijtako xità koi. K'e nga ijchò Jope, kiiko ñánda kijna mik'en; jahas'en ni'ya. Ngats'ii íchjín ka'àn xi títsajna ijchò kinchat'aà-la Pedro nga kjindáya; tsakó-la x'ió kò nachro xi tsibíndaà Dorcas k'e nga tisa tíjnakon.

⁴⁰ Pedro tsachrje yije ni'ya jñà xità koi; ikjoàn tsasìxkó'nchi, kiìchjat'aà-la Nainá; k'eé kiskod'an jè mik'en, kitsò-la:

—¡Tabita, tísítjin!

Jè mik'en, kiskíx'angui-ne xkon. K'e nga kijtseè Pedro, tsibìjna kixi.

⁴¹ Pedro kitsjaà-la tsja, kisìkasítjen; ikjoàn kiìchja-la xità-la Cristo kò jñà íchjín ka'àn; tsakó-la Dorcas nga tíjnakon-né.

⁴² Kjoa jè, ki'ya yijeé-la kóhokji Jope; kjìn xità kòkjeiín-la it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo.

⁴³ Jè Pedro, kjìn nachrjein tsibìjna ya Jope, ya ni'ya-la xità xi 'mì Simón chjinechrjoa.

10

K'e nga jè Cornelio kiìchja-la Pedro

¹ Ya naxandá Cesarea tsibìjna jngoò xità xi 'mì Cornelio, jè xi xità sko-la ts'e soldado xi jngoò sindo ma-ne xi ya chja-ne xi 'mì Italiano.

² Jè Cornelio, ngats'ii xità ni'ya-la, ndaà beèxkón Nainá, tìkoaá tsakjón-keè Nainá. Ndaà síchjat'aà-la

jñà xit̩a im̩a xi nì mé t̩jín-l̩a. Kjit'aà n̩achrjein bítsi'ba-l̩a Nainá.

³ Jngoò n̩achrjein, ijchò-la tsà xi jàn nga nguixòn, tsatsejèn jngoò-l̩a kjoa koni tsà nijñá tí'biù-l̩a nga jahas'en jngoò àkjale-l̩a Nainá ya ni'ya ñánda t̩jna; kitsò-l̩a:

—¡Cornelio!

⁴ Jè Cornelio, k'e nga kiskoò'an àkjale, tà kit-sakjòn-l̩a, kitsò-l̩a:

—¿Mé xi mejèn-lè na'èn?

Jè àkjale kitsò:

—Jyeé ijchò kaàt'aà-l̩a Nainá jè kjoa bítsi'ba-lè kò kjoa nga n̩ichjât'aà-l̩a xit̩a im̩a xi nì mé t̩jín-l̩a. Jè Nainá ndaà sasén-l̩a.

⁵ T̩ikasín xit̩a-lè ján n̩axandá Jope; kàtikjaá Simón xi t̩ikoā Pedro 'mì.

⁶ Ya t̩jna ni'ya-l̩a xit̩a xi t̩ikoā Simón 'mì xi chrjoa-l̩a cho síhinda. Jè ni'ya-l̩a yaá kijnandiì ndáchikon. Jè keènojímí-lè mé xi s'iin.

⁷ K'e nga jye kiì-ne àkjale-l̩a Nainá xi t̩ichjako Cornelio, kiichja jò-l̩a xit̩a ch̩i'nda-l̩a koa jngoò soldado xi ndaà beèxkón Nainá xi ya síxát'aà-l̩a.

⁸ K'e nga jye tsibénojímí yije-l̩a ngats'ii kjoa xi kiì'nchré, ikjoàn kisikasén ján n̩axandá Jope.

⁹ K'e nga komà nchijòn, ijchò-la tsà nchisen, jñà xit̩a koi, jyeé kjomeè bijchó chraña-l̩a n̩axandá Jope. T̩ijè-ne hora jè Pedro, tsijin isò'nga ni'ya nga kiì kítsi'ba-l̩a Nainá.

¹⁰ Pedro, jyeé 'ñó kjòhojò-l̩a; mejèn-l̩a nga kokjen, t̩anga tíkoñaá-l̩a, k'eé t̩isindaà tsojmì xi skine; tsatsejèn jngoò-l̩a kjoa koni nijñá tí'biù-l̩a.

11 Kijtseè nga tixá ngajmì; inchrobàjen jngoò nikje skanda it'aà nangui xi 'ñó teè kji, tjt'aa'ñó nga ñijòn chrjanguì-la.

12 Jè nikje, yaá títsajnyaya yije cho xi tjín i it'aà nangui xi ñijòn ma ndsokò kò jñà cho xi bífejno yijo-la nangui, ngats'ìi cho xi tjín-la jngaá xi tjíma ijìin isén.

13 Jè Pedro kiì'nchré jngoò 'én xi kitsò-la:

—Pedro, tísítjìin, tik'in cho koi, chinii.

14 Kitsò Pedro:

—Na'èn, majin; ni saà jngoò k'a tsojmì tjé kínee xi xkón tjín it'aà ts'e kjotíxoma.

15 Pedro, ijngoò k'a kiì'nchré 'én xi kitsò-la:

—Tsojmì xi Nainá jye kisìtsjeè nga ma chjine, ki tsojmì tjé 'mì-la.

16 Jè kjoa ts'e nikje, jàn k'a okomà. Ikjoàn tsijin ijngoò k'a-ne ján ngajmì.

17 Pedro, tísíkítsjeèn kó tsòya-ne jè kjoa xi kijtseè. Tik'eé-ne ijchò kinchajto xotjoa ni'ya jñà xitá xi kisikasén Cornelio nga jye kiskònangui ñánda-ne ni'ya-la Simón.

18 Kiskònangui, a yaá tíjna jngoò xitá xi Simón 'mì, tikoá tjt'aàsòn 'ín-la nga Pedro 'mì.

19 Jè Pedro, tákó k'eé tísíkítsjeèn jè kjoa xi kijtseè, jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsò-la:

—Jàn ma xitá xi jì ótsji-lè.

20 Tísítjìin, titjojìin, kì jò 'beé-la takoin nga 'mìkoji; jñà xitá koi, 'aán kàsikasén.

21 Jè Pedro inchrobàjen ñánda 'ncha xitá xi kisikasén Cornelio, kitsò-la:

—'An-ná xi binchaàtsji-ná; ¿mé xá xi kòf'i-nò?

22 Jñà xitá koi kitsò:

—Jè kisikasén-najen x̄ita sko-la soldado xi 'mì Cornelio, jngoò x̄ita kixi xi ndaà beèxkón Nainá, t̄ikoa jè, ndaà yaxkón it'aà ts'e naxandá Israel. Jngoò xó àkjale-la Nainá k'oa kitsò-la nga ngaji skinikjaá-lè nga k'oín ni'ya-la mé-ne nga kénjmiya-la 'én xi ji tihokoòyi.

²³ Jè Pedro kisikas'en ni'ya-la; yaá kisikjáyako jngoò n̄itjen. Xi komà nchijòn, kiiko x̄ita koi; t̄ikoaá tsobáhijtakò i'nga x̄ita xi mokjeiin-la it'aà ts'e Cristo xi títsajna ya Jope.

²⁴ Xi komà nchijòn ijchò Cesarea; jyeé tíkoña jè Cornelio; jyeé títsajna x̄ita xíkjin kò amigo-la xi ndaà óko xi xó kisikí'nchré-ne.

²⁵ K'e nga jye ijchò Pedro, jè Cornelio itjo ni'ya nga kisihixat'aà; tsasixkó'nchit'aà-la nga kijt-seèxkón.

²⁶ Tanga jè Pedro kisikasítjen, kitsò-la:

—T̄isítjin; 'an, t̄ikoaá ta x̄ita-ná koni ngaji.

²⁷ Jè Pedro, nga tíhókò Cornelio, jahas'en ni'ya; kijtseè nga 'ñó k̄jin ma-ne x̄ita xi ya títsajna.

²⁸ Pedro kitsò-la:

—Jñò, tíjin-nò nga jñà x̄ita judío mìkiì t̄j'nde-la nga jñà x̄ita xi xìn i'nde-la sìngàsòn-kò, mìkiì ma kjoas'en ni'ya-la xi mìtsà x̄ita judío. Tanga Nainá tsibénjmiya-na nga nijngoò x̄ita xi koma xán-la: jñò, taxki x̄ita-nò kò x̄ita tjé-nó nga nguixkòn Nainá.

²⁹ Koií kjoa-la k'e nga ijchò nokjoà-ná, mìkiì kisitajaàjñaà, n̄itoón inchrobà. Jè xi k̄jònguia, ¿mé xá xi nokjoà-ná?

³⁰ Cornelio kitsò:

—T̄jín-la ñijòn nachrjein, t̄ijè-ne hora jè nga xi jàn nga nguixòn, k'e nga t̄ichjàt'aà-la Nainá i

ni'ya-na, tà nitoón tsatsejèn jngoò xita xi tsasìjna nguixkoaàn; ñó ote kji nikje-la.

³¹ Kitsò-na: “Cornelio, jè kjoa bítsi'ba-lè jye kina'yà-la kò jye ki'ya-la nga nguixkon Nainá koni s'ín nìchját'aà-la xita ima xi nì mé tjín-la.

³² Tikasín xita-lè ján naxandá Jope, kàtikjaá Simón xi tikoá Pedro 'mì. Ya tjina ni'ya-la xita xi tikoá Simón 'mì xi chrjoa-la cho síhinda. Jè ni'ya-la yaá kijnandii ndáchikon.”

³³ K'oáá komà-ne nga niton kiskinìkjaá-lè. Ndaà kà'nè-ne nga kànchroboì. Kóhótjín-jen jí titsajna-jen nga nguixkon Nainá mé-ne nga kina'ya yije-jen mé okixi xi kitsjaà-lè Nainá nga kénjómí-nájen.

K'e nga kùichja Pedro ya ni'ya-la Cornelio

³⁴ Pedro tsibíts'ia nga kùichja, kitsò:

—Kixí kjoa, tibe-ná nga Nainá mìkì faájìin nita yá xita-ne, tà ngàsòn fikò yije.

³⁵ Nainá kjoétjò-né nita yá xita-ne nita ñánda-ne i'nde-la xi beèxkón Nainá xi tikoá s'ín kjoakixi.

³⁶ Nainá kisikasén 'én-la ya naxandá Israel; tsibénjómíya-la 'én ndaà-la nga 'nchán ktsajnakoaá Nainá it'aà ts'e Cristo, jè xi otixoma-la ngats'ii xita xi tjín isò'nde.

³⁷ Jñò, ndaà tjìin-nò koni s'ín komà kóhokji nangui-la xita judío, kjòts'ia-ne i'nde Galilea k'e nga jye kùichjaya Juan xi kjoa ts'e bautismo.

³⁸ Tjìin-nò nga jè Jesús xi Nazaret ts'e, Nainá xó jaájìin-ne nga kitsjaà-la Inima Tsjeè-la kò nga'ño. Nita ñánda-ne nga tsajmeè Jesús, ndaà tjín kjondaà xi kis'ìin; kisìndaà-ne xita xi kjo'in nchisíkjeín it'aà

ts'e x̄ita neí. Koií k'oas'ín kis'iin-ne nga jè Nainá t̄ijnako.

³⁹ K'oaá ma-ne bènojmí-jen nga xkoón ki'ya-najen ngats'iì kjondaà xi kis'iin Jesús ya nangui-la x̄ita judío k̄o Jerusalén. K'e nga komà iskan, j̄nà x̄ita kisik'en Jesús, tsibítjohónguit'aà krò.

⁴⁰ Tanga nga ijchò jàn n̄achrjein Nainá kisikjaáya-la k̄o k'oaá s'ín kis'iin nga kiyaxkon ìjngoò k'a-la nga jye jaáya-la.

⁴¹ Mìtsà ngats'iì x̄ita naxandá kijtseèxkon, tà ngajen-nájen xi xó kjòtseé kitjaàjìin-najen mé-ne nga koma kénojmí-jen xi it'aà ts'e, ngajen-nájen xi chichiko-jen t̄ikoa ki'yòko-jen k'e nga jye jaáya-la.

⁴² Jè Jesús tsibít'in-najen nga kinókjoaya-jen k̄o kénojmí kixi-lajen x̄ita naxandá nga jè Jesús, k'oaá s'ín kisikjna Nainá koni x̄itaxá ítjòn nga jè bíndaàjìin-la x̄ita xi t̄itsajnakon k̄o xi jye k'en.

⁴³ Ngats'iì x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá, k'oaá s'ín tsjá 'én nga ngats'iì x̄ita xi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo, it'aà ts'e-né nga jchat'aà-la jé-la.

K'e nga kitjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá j̄nà xi mìtsà x̄ita judío

⁴⁴ Tákó tik'eé tíchja ìsa Pedro, ngats'iì x̄ita xi nchi'nchré-la itjojen-nè Inima Tsjeè-la Nainá.

⁴⁵ J̄nà x̄ita judío xi t̄jiko Pedro [xi t̄ikoa jye mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo], tà k'oaá komà-la k'e nga kijtseè nga j̄nà xi mìtsà x̄ita judío, t̄ikoa ndaà itjojen-nè jè Inima Tsjeè-la Nainá.

⁴⁶ Nga kii'nchré-la nga chja xi kj'eí 'én, t̄ikoa chat'aà-la Nainá nga 'nó jeya síkjna.

⁴⁷ K'eé kitsò Pedro:

—Mi-la kiì koma kichakjáya-là jñà xita koi nga koma bautizar nga jyeé kàtjoé-la Inima Tsjeè-la Nainá koni s'ín kitjoé-ná jñá.

⁴⁸ Jè Pedro kitsjaà okixi nga koma bautizar xita koi it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. Ikjoàn jñà xita tsibítsi'ba-la Pedro nga kàtijnakò chiba nachrjein ìsa.

11

Mé 'én xi kiichja Pedro nga tsibénojmí-la xita naxandá-la Cristo ján Jerusalén

¹ Jñà xita xi tsibíxáya-la Jesús kò xita xíkjin xi 'ndse joó it'aà ts'e Cristo xi títajna nangui Judea, kiì'nchré nga jñà xi mìtsà xita judío tìkoáá jye kòkjeiín-la 'én-la Nainá.

² Jñà xita judío xi mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo tsohótikò Pedro, k'e nga ijchò-ne ján Jerusalén.

³ Kitsò-la:

—¿Mé-ne ya kiì-ne ni'ya-la xi taxki xita xi mìtsà xita judío, skanda yaá chichikoi?

⁴ Jè Pedro k'eé tsibíts'ia nga ndiyá ndiyá tsibénojmí yije-la koni s'ín komàt'in; kitsò-la:

⁵ —K'e nga tijnáa ján naxandá Jope, nga tìchjàt'aà-la Nainá, tsatsejèn jngoò-na kjoa koni tsà nijñá tí'biì-na, jngoò nikje kijtseè xi 'ñó te kji, tji'ño nga ñijòn chrjangui-la xi ngajmiì inchrobàjen-ne, j'ì skanda ñánda tijnáa.

⁶ K'e nga kiskoòtsejèn-la, ndaà kijtseè nga títajnaya cho xi tjín i it'aà nangui xi ñijòn ma ndsokò kò cho ts'en xi tjín jjiìn ijñá, kò cho xi bífejno yijo-la nangui, ngats'ì cho xi jngáá tjín-la xi tjímajìin isén.

7 Ki'nchrè jngoàà 'én xi kitsò-na: “Pedro, tísítjìn, tìk'iìn cho koi, chinii.”

8 'An kixan-là: “Majìn Na'èn, 'an, nì saà jngoò k'a tsojmì tjé kínee xi xkón tjín ìt'aà ts'e kjotíxoma.”

9 Xi ma-ne jò k'a, ìjngoò k'a kiìchja-na ján ngajmì kitsò-na: “Tsojmì xi Nainá jye kisìtsjeè nga ma chjine, kì tsojmì tjé 'mì-là.”

10 Jè kjoa koi, jàn k'a okomà. Ikjoàn tsijin yije ìjngoò k'a-ne ján ngajmì.

11 Tjè-ne hora, jàn xita ijchò kátsji-na ya ni'ya ñánda tjinaa xi ján inchrobà-ne Cesarea xi xó kisatiixá-là.

12 Jè Inima Tsjeè-là Nainá kitsò-na: “Tikoji xita koi; kì jò beè-là takoìn nga tsjáhihtakoi; tìkoáá tsoháhihtako-na jña xita 'ndsè xi joòn ma-ne xi ì títsajna; ijchò-jen ya ni'ya-là jè xita xi kiskinìkjaá-na, ìkjoàn tsitjaàs'en-jen ni'ya-là.”

13 Xita jè tsibénojmí-najen nga jngoò xó àkjale kijtseè ya ni'ya-là xi kitsò xó-là: “Tikasín xita ján naxandá Jope nga kàtikjaá jè xita xi 'mì Simón xi tìkoá Pedro 'mì.

14 Jè tsjá-lè 'én nga kitjokàjñoò kjo'in kjoa ts'e jé-nò, ngaji kò ngats'ì xita ni'ya-lè.”

15 K'e nga tsibíts'ia nga tsibénojmí-là, jè Inima Tsjeè-là Nainá, nitoón itjojen-nè jña xita koi koni s'ín komàt'iaán jña nga sa tàts'en-là kjoa.

16 K'ée tsibítsjeèn-na koni s'ín kitsò Na'èn-ná Jesús nga kitsò: “Jè Juan, nandá kis'iìn-ne bautizar, tanga jño, kò Inima Tsjeè-là Nainá koma-nò bautizar.”

17 Tsà Nainá k'oas'ín sasén-là nga tìkoá tsjá kjotjò-là jè Inima Tsjeè-là koni s'ín kitsjaà-ná jña k'e nga kòkjeíin-ná ìt'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo,

¿'an, mé-ne kondra kótijna-la Nainá?

18 K'e nga kiì'nchré 'én koi, jyò tsibitsajna. Jeyaá kisikíjna Nainá, kitsò:

—iKixíí-la kjoa nga jñà xi mìtsà xità judío, tìkoa tsjá-la kjondaà Nainá mé-ne nga sikkájno-ne jé-la kò m̀ tì jé kohótsji-ne mé-ne nga s'e-la kjoabinachon ts'e inima-la!

K'e nga kinikasén Bernabé ján naxandá Antioquía

19 K'e nga jye k'en Esteban, jñà xità xi mokjeiín-la it'aà ts'e Jesús kitsjohoba, koií kjoa-la nga 'ño kùtjinguikèè xità. Tjín xi kù ján nangui Fenicia kò Chipre kò naxandá Antioquía. Xità koi, k'e nga ijchò i'nde koi, tsibénojmi-la 'én-la Cristo jñà xità judío xi ya títsajna tanga xi taxki xità, majìn.

20 Jñà xità xi kitsjohoba, tjín i'nga xi ján i'nde-la nangui Chipre kò naxandá Cirene. K'e nga ijchò ya naxandá Antioquía tìkoaá tsibénojmi-la jñà xità xi mìtsà xità judío 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Jesús xi otíxoma-ná.

21 Nainá kitsjaà-la nga'ño; kjìn xità koi kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo, jahatjya-la kjohítsjeèn-la, kiit'aà-la Na'èn-ná.

22 Jñà xità naxandá-la Cristo xi títsajna Jerusalén kiì'nchré koni s'ín tíma ján Antioquía. Kisikasén jè Bernabé.

23 Bernabé, k'e nga ijchò Antioquía, kijtseè nga jè Nainá ndaà tísíchikon-t'in xità koi. Tsja jchán komà-la. K'ée isa ndaà tsibít'in yije-la nga kò inima-la isa ndaà kàtjt'aà-la Na'èn-ná.

24 Jè Bernabé, 'ño ndaà xità; ndaà tjiìn inima-la Inima Tsjeè-la Nainá; tìkoaá ndaà mokjeiín-la it'aà

ts'e Nainá. K'oaá s'ín komà-ne nga ìsà kjiìn x̄it̄a jahas'en-t'aà-là Na'èn-ná Jesús.

²⁵ Nga komà ìskan, Bernabé kiì ján Tarso nga kiì kátsji Saulo.

²⁶ K'e nga jye kisakò-là, kiìkò ján Antioquía. Jngoò nó tsibìtsajnakò jñà x̄it̄a naxandá-là Cristo; koií xá kis'iìn nga kjiìn x̄it̄a tsakóya-là. Yaá kisit'aà 'ín ítjòn nga x̄it̄a-là Cristo 'mì ngats'iì x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Cristo.

²⁷ Nachrjein koi ijchò i'nga x̄it̄a xi kiìchja ngajo-là Nainá ján Antioquía xi inchrobà-ne Jerusalén.

²⁸ Jngoò x̄it̄a xi 'mì Agabo, tsasijna kixi, kiìchja nga jè Inimà Tsjeè-là Nainá tsibít'in-là, kitsò nga tíjtsa isò'nde kjinchrá 'ñó kjoíí. 'Én jè, k'oaá s'ín tsitasòn k'e nga tsibìjna x̄it̄axá ítjòn ján Roma jè xi 'mì Claudio.

²⁹ Jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Cristo xi títsajna Antioquía tsajoóya-ne nga s̄ilkasén-là nga'ñó x̄it̄a xíkjín xi títsajna nangui Judea koni kji bijchó nga'ñó-là nga jngoò ìjngoò.

³⁰ Koni s'ín tsajoóya-ne, k'oaá s'ín kisìkitasòn. Jè Bernabé kò Saulo, kiìkò kjotjò jè ján nangui Judea nga kisìngatsja jñà x̄it̄a jchínga xi tjín-là xá ts'e naxandá-là Cristo.

12

Kó s'ín komà nga itjo ndayá Pedro

¹ Tijñà-ne nachrjein koi, jè Herodes xi x̄it̄axá ítjòn tíjna, kitsjaà okixi nga kitsobà'ñó i'nga x̄it̄a naxandá-là Cristo mé-ne nga koma skoetoòn-ne.

² Tsatíxá nga kichà ndojò kisìk'en-ne Jacobo, 'ndse Juan.

³ Jè Herodes, k'e nga kijtseè nga tsja komà-la jñà xita judío nga jye k'en Jacobo, ikjoàn kitsobà'ñó Pedro jè nachrjein k'e nga bitjo s'eí nga kjèn inchrajín xi tsjìn-la na'yo san.

⁴ Kiskinìs'en ndayá. Chrj'oòn jngoò soldado kisikinda ya iya ndayá; ñijòn kisikinda nga indiaà indiaà. Kjohítsjeèn-la Herodes, jè-né k'e nga jye kjoehet'aà s'eí Paxko kochrje ndayá mé-ne jñà xita naxandá tsjá 'én nga kijá Pedro.

⁵ Jè Pedro, ndaá tímakinda iya ndayá; ko jñà xita naxandá-la Cristo, mìkì jyò tsibìtsajna nga 'ñó ndaà nchisíjèt'aà-la Nainá it'aà ts'e Pedro.

⁶ Jè nachrjein k'e nga mejèn-la Herodes nga sùngatsja xita naxandá jè Pedro, tijè-ne nìtjen, kijjafè'nchò osen-la jò soldado; jò na'ñó kichà cadena tít'aà'ñó-ne; jñà soldado xi i'nga yaá nchisíkinda xotjoa ndayá.

⁷ Tà nitoón tsatsejèn jngoò àkjalé-la Nainá ya iya ndayá; kjòhiseèn yije kóhokji; jè àkjalé kisihiníyá-la Pedro nga kisikjaá-la; kitsò-la:

—iNìton tìsítjìn!

Jñà na'ñó kichà cadena xi tít'aà'ñó-ne tsja Pedro chixòt'aà nanguì.

⁸ Jè àkjalé kitsò-la:

—Chìkjeí nikje-lè, tsjayi xojté-lè.

Jè Pedro, k'oaá s'ín kis'iin. Ikjoàn kitsò àkjalé:

—Chìkjeí nachrokisòn-lè, nchrobátjìngui-ná.

⁹ Pedro itjo tjìngui-la jè àkjalé; mìkì machiya-la tsà kixí kjoa xi tísíko àkjalé; jè Pedro k'oaá ma-la koni tsà nijñá tí'biì-la.

¹⁰ Jahat'aà-la jè soldado xi síjna ítjòn, tìkjoa jahat'aà-la xi ma-ne jò; k'e nga ijchò xotjoa-la ndayá

xi nguì kicha nga jye bitjoaá calle, tà tajngoò kitáx'a; ikjoàn itjo; tsato'nchò jngoò calle; tà ñitoón kichijà jè àkjale; jè Pedro, tajngoò kisasijna.

11 Jè Pedro, k'eé ndaà kjòchiya-la nga kixi kjoa xi tímat'in, kitsò:

—Kixí kjoa, mokjeíin-na nga Nainá kàsikasén àkjale-la nga kàsíkijnandeíi-na it'aà ts'e Herodes ko ngats'ìi kjoa xi ch'o tjin xi nchikoña-la xita judío nga siiko-na Herodes.

12 Jè Pedro, k'e nga ndaà kjòchiya-la kjoa koi, kii ni'ya-la María, nea-la Juan xi tikoá Marcos 'mì. Ya ni'ya jè, jìn xita chixoña xi nchibítsi'ba-la Nainá.

13 Kiichja, kisikjane xotjoa-la ni'ya; k'eé itjo kat-sejèn jngoò tsòti xi 'mì Rode nga mejèn-la skoe yá-né xi tíchja.

14 K'e nga kii'nchré jta-la nga jè Pedro xi tíchja, tsja jchán komà-la skanda mì ti kii kiskíx'a-la xotjoa ni'ya; ta saá tsangachikon iya ni'ya; kisikí'nchré ñánda títsajna xíkjin nga jè Pedro síjnajto xotjoa ni'ya.

15 Jña xita xíkjin kitsò-la:

—¡Ská-lè!

Tanga jè tsòti tákó k'oaá tsò nga kixí kjoa jè Pedro xi tíchja. Tanga jña xita kitsò-la:

—Jè-la àkjale-la.

16 Jè Pedro, tákó tíchja-ne, síkjane xotjoa ni'ya. K'e nga kiskíx'a-la xotjoa ni'ya, kijtseèxkon nga jè Pedro; jña xita xíkjin, tà kjòxkón-la.

17 Kiskímíitjen tsja Pedro nga kitsò-la jyò titsajnaà; ikjoàn tsibénojmí-la kó s'ín komàt'in nga Nainá tsachrje-ne ndayá. Kitsò-la:

—K'oaá s'ín tènnojmí-là jè Jacobo ko xita xinguiáá xi i'nga.

Ikjoàn itjo ni'ya; xìn i'nde kiì.

¹⁸ K'e nga kis'e isén ngats'iì soldado xi nchisíkinda, mì tà k'oaá kji kjoasiì kis'e-la nga mìkiì tjiin-la kó s'ín komà nga itjo ndayá Pedro.

¹⁹ Jè Herodes kitsjaà okixi nga tsohótsji Pedro tanga mìkiì kusakò-la. K'e nga jye kiskònangui-la ngats'iì soldado xi kisikinda, jña kiskaànè-la nga tsjìn Pedro; ikjoàn kitsjaà okixi nga kàtiyaá jña soldado. Herodes itjokàjiin ya Judea. Ján kiì kijna naxandá Cesarea.

²⁰ Herodes kjoasiì tjín-la kò xita naxandá Tiro kò Sidón. Xita naxandá koi, tsajoóya-ne nga inchrobàkon Herodes. Tanga ítjòn ndaà tsajoóko Blasto xi tikoá xá tjín-la ya ni'ya-la Herodes xi xitaxá ítjòn tjina. Kò jè Blasto kiichjatji naxandá koi nga kàtas'e kjoa'nchán. Koií k'oas'ín kis'iin-ne jña naxandá koi, nga ya nangui-la Herodes otse tsojmì xi kine.

²¹ Jè nachrjein k'e nga chixoña xita nga kisijna junta, jè Herodes, tsohòkjá nikje-la xi ts'e xitaxá ítjòn; tsibijnasòn íxile-la, ikjoàn kiichjajiin-la xita naxandá.

²² Jña xita naxandá, k'e nga kiì'nchré-la, tsibíts'ia nga 'ño kiichja kitsò:

—jè xi tíchja, jngò xita xi nainá, mìtsà taxki xita!

²³ Tik'e-ne j'iì àkjale-la Nainá xi kitsjaà ch'in-la; kjòxk'én, chi'ndoó kisikje, ikjoàn k'en, koií kjoa-la nga mìkiì jeya kisikijna Nainá.

²⁴ Tanga jè 'én-la Nainá isaá ndaà tíhobísòn k'oa isaá ndaà tímakjìn xita xi mokjeiín-la.

25 Jè Bernabé kò Saulo, k'è nga jye kjàngàsòn xá-la, inchrobà-ne Jerusalén, kii-ne ján Antioquía. Tjikò Juan xi tikoa Marcos 'mì.

13

K'è nga jè Bernabé kò Saulo tsibíts'ia nga kisixá

1 Jñà xita naxandá-la Cristo xi títsajna ya naxandá Antioquía, tjin i'nga xita xi chjaya ngajo-la Nainá kò okóya 'én-la Nainá: jè xi 'mì Bernabé, Simón (xi tikoa Niger 'mì), Lucio xi Cirene ts'e, Manaén (xi taña kòjchákò Herodes, xi tsatixoma Galilea), kò Saulo.

2 Jngòè nàchrjein k'è nga tíma culto tikoa títsajnachjan xita-la Cristo, jè Inima Tsjeè-la Nainá kitsò:

—Tikítsajnandaà-ná jè Bernabé kò Saulo xá xi xó 'an kichjà-la.

3 Jñà xita-la Cristo, k'è nga jye tsibítsajnachjan koa jye tsibítsi'ba, tsohósòn-la tsja Bernabé kò Saulo, ikjoàn kisikasén [xi kjoa ts'e xá-la Nainá].

Kós'in komà k'è nga jè Bernabé kò Saulo kiichjaya ján Chipre

4 Jè Inima Tsjeè-la Nainá kisikasén Bernabé kò Saulo nga kii Seleucia; yaá jahas'en chitso nga kii nangui xi kijnajin-ndá xi 'mì Chipre.

5 K'è nga ijchò naxandá Salamina, tsibíts'ia nga kiichjaya 'én ndaà-la Nainá ya jñà ni'ya ingo sinagoga ts'e xita judío. Tjikò jè Juan Marco xi kisichját'aà-la Bernabé kò Saulo.

6 Tsatojin kóhokji nangui jin-ndá Chipre, ijchò skanda naxandá Pafos. Yaá kiskaàt'aà jngòè-la

x̄ita judío xi 'mì Barjesús xi x̄ita tj'e, t̄ikoaá x̄ita ndiso-né nga tsò, 'én-la Nainá ch̄jaya.

⁷ Jè x̄ita tj'e, yaá ojmeèko Sergio Paulo xi x̄itaxá ítjòn tíjna kóhok̄ji nangui Chipre. Jè Sergio Paulo ndaà fiya-la. Kùich̄ja-la jè Bernabé ko Saulo nga mejèn-la k̄ji'nchré 'én ndaà-la Nainá.

⁸ Tanga jè x̄ita tj'e, xi 'mì Barjesús xi t̄ikoa Elimas 'mì xi 'én griego, kondraá k̄i-la jè Bernabé ko Saulo nga maj̄n-la nga jè x̄itaxá ítjòn k̄ok̄jeiín-la 'én ndaà-la Nainá.

⁹ Tanga jè Saulo, t̄ijè-ne xi 'mì Pablo, ndaà tíj̄in in̄ima-la In̄ima Tsjeè-la Nainá; 'ñó kiskoð'an,

¹⁰ kitsò-la:

—¡X̄ita ndiso xi ch'o t̄j̄in k̄joh̄itsjeèn-lè; ki'ndí-la x̄ita neí; ngaji kondra 'mì yije-la xi k̄joa kixi! ¿Mé-ne nga k̄jit'aa n̄achr̄jein mejèn-lè n̄ikits'ón-j̄īin ndiyá kixi-la Nainá?

¹¹ I'ndēj Nainá tsj̄á-lè k̄jo'in; mì k̄i t̄i k̄otsejèn-lè. K̄j̄in n̄achr̄jein mì t̄i k̄i j̄cha-ne isén ndobá ts'e ts'oi.

T̄ik'e-ne mì t̄i k̄i k̄jòtsejèn-la. K̄j'eí̄ x̄ita tsohótsji xi kitsobàt'aa nga komà k̄i.

¹² Jè x̄itaxá ítjòn, k'e nga k̄ijtseè k̄joa koi, kòk̄jeiín-la 'én-la Nainá nga kixi k̄joa. Tà k̄jòxkón-la koni s'ín tsakóya-la Pablo ko Bernabé it'aa ts'e Na'èn-ná.

Kós'ín komà k'e nga jè Pablo k̄iich̄jaya ya Antioquia ts'e Pisidia

¹³ Pablo ko j̄nà x̄ita xi k̄jihj̄tak̄o jahas'en chitso ya Pafos, k̄i ján Perge i'nde xi ch̄ja-ne Panfilia. Tanga jè Juan Marco, tsohót̄ji-ne, ján k̄i-ne Jerusalén. Mì t̄i ya tsobáh̄j̄tak̄o-ne Pablo.

14 Jè Bernabé kò Pablo jahato Perge, kii Antioquía, naxandá xi chja-ne Pisidia. Jè naxrjein nìkjáya, jahas'en ni'ya ingo sinagoga, ikjoàn tsibìtsajna.

15 K'e nga jye kjòxkejiìn kjotíxoma-la Moisés kò xojon xi kiskii xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá, jñà xita sko-la ni'ya ingo sinagoga kisikasén xá-la jè Pablo kò Bernabé, kitsò-la:

—'Ndsè, tsà tjín-nò mé 'én xi kinókjoajiìn-là xita, tinókjoaa mé-ne nga s'e-la nga'ño inima-la jñà xita.

16 K'ée tsasítjen Pablo; koó tsja kisijé-la nga jyò kàtìtsajna; kitsò-la:

—Jñò xi xita Israel 'mì-nò, kò xi mìtsà naxandá Israel tsajòn tanga yaxkón Nainá, tiná'ya-ná.

17 Jè Nainá xi ts'e naxandá Israel, jaàjiìn xita jchínga kjìn-ná; jngoò naxandá je kis'iìn k'e nga tisa ján tìtsajna Egipto nga mìtsà ya i'nde-la; nga'ño ts'e Nainá-né nga tsachrjekàjiìn nangui Egipto.

18 Nainá, ichán nó kis'e-la kjoatsejta nga kisikinda jñà xita Israel ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn.

19 Nainá, itoò naxandá xita kisìkjesòn ya nangui Canaán. Ikjoàn kitsjaà-la jñà xita Israel jè nangui jè nga ts'e koma.

20 Ngats'iì kjoa koi, ñijòn sìndò osen nó tsato.

'Xi komà iskan, Nainá kitsjaà-la xi xita sko-la tsibìtsajna nga tsibíndaàjiìn-la xita naxandá Israel. Kò jñà tsasikò skanda k'e nga j'iì Samuel, xita xi kiichja ngajo-la Nainá.

21 Xita naxandá Israel, kisijé-la Nainá jngoò xitaxá ítjòn xi mejèn-la nga kotíxoma-la. Nainá kit-

sjaà-la Saúl, ki'ndí-la Cis xi tje-la Benjamín. Ichán nó tsatíxoma Saúl.

²² Nga komà iskan, Nainá jaàxìn Saúl; jè David kitsjaà-la xá nga tsibìjna xitaxá ítjòn. Nainá kitsò: “Jyeé kusakò-na nga jè David xi ki'ndí-la Isaí, jngoò xitá xi sasén-la inima-na nga siikitasòn yiye xi 'an mejèn-na.”

²³ Nainá kisikasén-la xitá naxandá Israel, jngoò xitá xi tje-la David xi 'mì Jesús nga jè kochrjekàjìn kjo'in. Nainá, k'oaá s'ín kitsjaà tso'ba nga tisa tàts'en-la kjoa.

²⁴ K'e nga tikj'eè f'ìi Jesús, Juan kiichjayajìn-la xitá naxandá Israel nga kàtasíkájno jé-la, mì tì jé kohótsji-ne kò kàtama bautizar.

²⁵ K'e nga jye tífehet'aà nachrjein-la Juan xá xi j'ìi-ne, kitsò: “Jñò, ¿kó s'ín nìkítsjeèn ít'aà ts'an? ¿A bixón-nò: jè Cristo? Majìn. Saá nchrobá tjingui jngoò-na xi Ìsa tíjna ítjòn skanda mìkiì ok'in-na nga 'an skíjnda'ñoá xox'ín-la xoxté-la”, kitsò Juan.

²⁶ Tanga j'ndeì, k'oaá ma-ne koxan-nò ngats'ioò jñò ndí 'ndsè xi tje-la Abraham inchrobàt'aà-nò kò jñò xi mìtsà ya inchrobàt'aà-nò tanga yaxkón Nainá: jñá j'ìi-ná jè 'én ít'aà ts'e Cristo nga jè kochrjekàjìn-ná kjo'in.

²⁷ Jñà xitá naxandá Jerusalén kò xitaxá-la, mìkiì kijtseèxkon Jesús nga jè xi Cristo, tikoáá mìkiì kjòchiya-la jñà 'én xi maxke nga jìn jìn nachrjein jè nachrjein nìkjáya ya ni'ya ingo sinagoga koni s'ín jtít'aà xojon ts'e xitá xi kiichja ngajo-la Nainá. Tanga jñà xitá koi kitsjaà okixi nga kàtiyaà Jesús kò k'oaá s'ín tsitasòn koni tsò 'én koi.

²⁸ Nas'ín tsjìn-la jé Jesús nga ok'in-la nga kiyá, xitá koi, kisijét'aà-la Pilato nga kàtasík'en.

29 K'e nga jye tsitasòn yije koni s'ín tichja Xojon-la Nainá it'aà ts'e Jesús, kiskónájen t'aà krò, ikjoàn kù nga tsibíhijìn.

30 Tanga Nainá kisikjaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaà.

31 Jesús, k'e nga jye jaáya-la, kjin k'a tsakó-la yijo-la jñà xita xi chinchimako nga inchrobà-ne Galilea skanda Jerusalén; nachrjein i'ndeji, jñà xita koi xi bénojmi kixi-la xita naxandá it'aà ts'e Jesús.

32 'Koi xá j'ii-najen nga kénojmi-jen 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá jñà xita jchínga-najen.

33 I'ndeji, k'e nga kisikjaáya-la Jesús, k'oaá s'ín kisikitasòn xi it'aà tsajen xi ixti-la ma-jen jñà xita jchínga-najen. K'oaá s'ín tjít'aà xojon ts'e Salmo xi ma-ne jò, nga tsò: "I'ndeji, ji-né xi Ki'ndi-na xan-lè; 'an-ná xi na'èn-lè ma."

34 Koni kis'iin Nainá nga kisikjaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà nga mì tì kù kiyá-ne, yaá makixiya 'én koi nga tsò Xojon-la Nainá: "Siikitasòn-ná koni tsò 'én tsjeè-na, kò 'én kixi-na xi 'an kitsjaà-la David."

35 K'oaá tis'ín tjít'aà ijngòd xojon ts'e Salmo nga tsò: "Mikii koj'ndi nga ki'ndo yijo-la Xita tsjeè-lè."

36 Jñà nachrjein nga tsibijnakon David, k'e nga jye kisikitasòn koni s'ín mejèn-la Nainá, k'en. K'oaá tis'ín kisihijìn koni komàt'in xita jchínga-la. Tikoaá i'ndo yijo-la.

37 Tanga jè Xita Tsjeè xi Nainá kisikjaáya-la mìkii i'ndo yijo-la.

38 Ngats'ioò jñò ndí 'ndsè, k'oaá s'ín kàtasijìn-nò, jñà 'én xi nokjoàyajìn-nòjen, jè-né nga it'aà ts'e Jesús, Nainá síjchàat'aà-ná jé-ná.

³⁹ Jǎà x̄it̄a, ngats'iì kjoa xi ch'o s'ín, mìtsà ìt'aà ts'e k̄jotíxoma-l̄a Moisés makixiya; jè ìt'aà ts'e Jesús makixiya x̄it̄a, jǎà xi mokjeiín-l̄a ìt'aà ts'e.

⁴⁰ T'een kinda yijo-nò mé-ne nga mì k'oaá s'ín komat'ioòn koni s'ín tíchja xojon-l̄a jǎà x̄it̄a xi k̄ichja ngajo-l̄a Nainá nga tsò:

⁴¹ Chítsejèn, jǎò xi nachrjekànguioò kjoakixi, kàtaxkón-nò, k̄o jngoò k'a kàtachija jǎò.

'An, jngoò xá s'iaàn nachrjein tsajòn, k'e nga t̄isa t̄itsajnaoòn.

Mikiì k̄okjeiín-nò nas'ín s'enojmi-nò xá xi 'an t̄is'iaàn.

⁴² Jè Pablo k̄o Bernabé k'e nga itjo-ne ni'ya ingo sinagoga, jǎà x̄it̄a kisijét'aà-l̄a nga kàtènojm̄iya kjoa koi jè xòhoto xi sa nchrobá.

⁴³ K'e nga kisihixat'aà xíkjín nga kii-ne, kjìn x̄it̄a kiit'aà-l̄a Pablo k̄o Bernabé, jǎà xi x̄it̄a judío k̄o jǎà x̄it̄a xi beèxkón Nainá xi jye jahatj̄iya-l̄a nga x̄it̄a judío komà. Jè Pablo k̄o Bernabé, k'e nga tsohók̄o x̄it̄a koi, 'nó tsibít'in-l̄a nga ndaà kàt̄ij̄iìn in̄ima-l̄a jǎà 'én xi jye kii'nchré xi kj̄ondaà ts'e Nainá.

⁴⁴ Jè nachrjein n̄ikj̄aya xi ìjngoò, kj̄omeé ijchò ngats'iì x̄it̄a naxandá nga kii'nchré 'én-l̄a Nainá.

⁴⁵ Tanga jǎà x̄it̄a judío k'e nga kijtseè nga 'n̄ó kjìn ma x̄it̄a, isaá ndaà kjòchin̄ikeè Pablo. Ikjoàn tsibíts'ia nga kondra kii-l̄a Pablo 'én xi k̄ichja, t̄ikoa tsakatít'aà.

⁴⁶ Pablo k̄o Bernabé, 'n̄ó tsi'beé-l̄a ikon; kitsò-l̄a: —Tj̄inè-najen nga kènojm̄i ìtj̄òn-nòjen 'én-l̄a Nainá jǎò xi x̄it̄a judío 'mì-nò; tanga jǎò nachrjengui-nò; k'oaá ma-ne nga jǎò, mìkiì s'e-nò kjoabinachon n̄ita mé nachrjein-ne; ngajen t̄a saá jǎà kènojm̄i-lajen jǎà xi mìtsà x̄it̄a judío.

⁴⁷ K'oaá s'ín tsatíxoma-najen Nainá nga kitsò:
 Jíí tsjaà-lè xá nga s̄ihiseèn-là jñà x̄ita xi mìtsà x̄ita
 judío,
 kóhokji nga tíjtsa isò'nde mé-ne nga kitjokàjìin-ne
 kjoa ts'e kjo'in.

⁴⁸ K'e nga kii'nchré ngats'ii xi mìtsà x̄ita judío,
 kjòtsjaá-là; ikjoàn tsibíts'ia nga kitsò: Ndaà t̄jín
 'én-là Nainá; kòkjeiín-là ngats'ii xi xó kitjaàjìin-ne
 nga s'e-là kjoabinachon n̄ita mé nachrjein-ne.

⁴⁹ K'oaá s'ín komà nga tsabísòn 'én ndaà-là Nainá
 kóhokji ya i'nde jè.

⁵⁰ Tanga jñà x̄ita judío tsibíts'ia nga chinchá'a jñà
 íchjín ítjòn xi ndaà beèxkón Nainá kò x̄ita ítjòn-là
 naxandá. K'oaá s'ín komà nga kondra kii-là jè
 Pablo kò Bernabé. Tsachrjekàjìin ya naxandá.

⁵¹ Jè Pablo kò Bernabé tsibítsajneè chijo-là
 ndsokò xi kondra ts'e x̄ita koi, [jè kjoa xi okó
 nga kjo'in s'e-là it'aà ts'e Nainá]; ikjoàn kii ján
 Iconio.

⁵² Tanga jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-là Cristo, ndaà
 kis'e-là kjòtsjacha kò ndaà kisìxájìin inima-là
 Inima Tsjeè-là Nainá.

14

K'e nga jè Pablo kò Bernabé kiichjaya ján Iconio

¹ K'oaá s'ín komà ya Iconio, jè Pablo kò Bernabé,
 k'e nga jahas'en ni'ya ingo sinagoga ts'e x̄ita judío,
 'ñó ndaà tsakóya; k'oaá komà-ne nga 'ñó k̄jìn x̄ita
 judío kò xi mìtsà x̄ita judío kòkjeiín-là it'aà ts'e
 Jesús.

² Tanga jñà x̄ita judío xi mìkii mokjeiín-là,
 chinchá'a jñà xi mìtsà x̄ita judío mé-ne nga ch'o

tsò-ne kjohítsjeèn xi kisikítsjeèn it'aà ts'e xita-la Cristo.

³ Pablo ko Bernabé, tsee tsibítsajna ya Iconio. Mikiì kitsakjòn nga tsakóya 'én ndaà-la Nainá koií kjoa-la nga Nainá ndaà ma'ñót'aà takòn. Nainá kisikixiyandaà nga kixi kjoa 'én xi tsibénojmi xi kjondaà-la Nainá. Kitsjaà-la nga'ño nga kis'iin kjoxkón xi ndaà tjín xi okó kjoajeya-la Nainá.

⁴ Jña xita naxandá Iconio, jòya komà; osen kiit'aà-la jña xita judío koa osen kiit'aà-la Pablo ko Bernabé, xita xi tsibíxaya-la Jesús.

⁵ Jña xita judío ko xi mìtsà xita judío tsajoóya-ne ko xitaxá ítjòn-la nga mejèn-la skaàn-ko, kìnè ndajo.

⁶ Pablo ko Bernabé, k'e nga jye kiì'nchré, tsanga; kii ján Listra ko Derbe, naxandá xi chja-ne Licaonia; tikoá chinchima kóhokji i'nde xi chja-ne nga jngoò itjandì.

⁷ Ya i'nde jè, tikoá kisika'bí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo.

K'e nga kisinè ndajo Pablo ya Listra

⁸ Ya Listra tíjna jngoò xita x'in xi mìkiì ma fi. K'oaá s'in kits'iin; ni saá jngoò nachrjein nga ndsokò tsajmeè-ne.

⁹ Xita jè, tíjna; tí'nchré-la Pablo nga tíchjaya. Jè Pablo, k'e nga kiskoò'an, kijtsee nga mokjeiín-la nga kondaà-ne.

¹⁰ Pablo, 'ño kiìchja kitsò-la:

—i Tísítjin, tísijna kixi-ne ndsokoiì!

Xita jè, nguì kiskì'nga-né; tsibíts'ia nga tsajmeè-ne.

11 Jñà xita, k'e nga kijtseè kjoxkón ndaà xi kis'iin Pablo, 'ñó kiichja xi 'én Licaonia, kitsò:

—jñà nainá, xitaá kjoàn kòma nga kòf'iikon-ná!

12 Bernabé, Zeus kitsò-la; Pablo, Hermes kitsò-la nga jè xi isa 'ñó chja.

13 Jè ingo xkósòn-la Zeus, yaá kijna indii naxandá. Jè no'miì-la j'iiko nchraja ko corona. Jè no'miì, ko ngats'iì xita naxandá mejèn sík'en-la jñà nchraja nga tsjá-la kjojtjò mé-ne nga skoexkón-ne.

14 Jè Pablo ko Bernabé xi kisixáya-la it'aà ts'e Cristo, ch'oo komà-la k'e nga kijtseè kjoa xi nchis'ín; tsatejndajno yijo-la jè nikje-la; ikjoàn kiis'ejiin-la xita. 'Ñó kiichja, kitsò-la:

15 —Tiná'yaà, ¿mé-ne k'oas'ín tita'nè-nò? Ngajen, tikoáá taxki xita-nájen koni jñò. Koií xá kòf'i-najen nga kénajmí-nòjen 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo mé-ne nga síkijna-nò kjoa koi xi nì méé chí-la; jè tanguít'aà-là Nainá xi tíjnakon xi tsibíndaà ngajmì, nangui, ko ndáchikon, ko ngats'iì tsojmì xi ya tíjín.

16 Nachrjein xi jye tsato, Nainá kitsjaà'ndeé-la ngats'iì xita naxandá xi tíjín kóhokji isò'nde nga chinchimaya ndiyá xi kisaseèn-la.

17 Tanga Nainá, kjit'aà nachrjein tíhokó yijo-la yá-né jè, nga tí'ya-la ngats'iì kjondaà xi tís'ín; jè-né xi tísíkasén-nò jtsí xi ngajmì tíinchrobá-ne; títsjá-nò tsojmì xi ndaà tímajchá-nò; jè tísíchikon-t'in-nò nga ndaà títsjá-nò tsojmì xi ma chine, mé-ne nga ndaà s'e-nò kjojsja.

18 Pablo ko Bernabé, nas'ín k'oas'ín tsatekjáya yije-la kjoa xi nchis'ín nga mejèn sík'en-t'aà-la cho, tseé xá kisengui nga kòkjeiín-la jñà xita naxandá.

19 Tík'e-ne j'ìi xità judío xi inchrobà-ne Antioquía kò Iconio xi chinchá'a jñà xità naxandá nga tsibínè ndajo jè Pablo. K'e nga jye k'oas'ín kisìkò, kitsò-né tsà jyeé k'en; ikjoàn tsibifejno nangui, kii síkatjen ján indiì naxandá.

20 Tanga jñà xità xi kota'yàt'aà-la Cristo, k'e nga chixoñat'aà-la Pablo ñánda kijna, jè Pablo tsasítjen ìjngoò k'a-ne; jahas'en-jüin ìjngoò k'a-ne naxandá; xi komà inchijòn, Pablo kò Bernabé kii ján Derbe.

21 K'e nga jye tsibénojmí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya Derbe, nga jye kjìn xità kòkjeiín-la, kii ìjngoò k'a-ne Listra, Iconio kò Antioquía.

22 Pablo kò Bernabé kitsjaà-la nga'ñó inima-la jñà xità xi kota'yàt'aà-la Cristo xi títsajna naxandá koi; tsibénojmí-la nga kixi kàtìtsajnakò 'én xi mokjeiín-la; kitsò-la:

—Mochjeén-né nga tse kjo'in sikjiaán ítjoán k'e nga kitjás'en-jñaá ñánda tíhotíxoma Nainá.

23 Nga jngoò ìjngoò i'nde ñánda tjín xità naxandá-la Cristo, Pablo kò Bernabé jaajün xità jchínga xi tsibít'aà xá nga sükinda xità-la Cristo; k'e nga jye kiichjat'aà-la Nainá, jye tsibìtsajnachjan, kisikítsajnaya tsja Nainá nga jye mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá.

Kós'ín ijchò-ne Pablo kò Bernabé ján Antioquía ts'e Siria

24 Jahato i'nde Pisidia, ijchò-ne nangui Panfilia.

25 Tsibénojmí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya Perge, ikjoàn kii-ne Atalia.

26 Yaá jahas'en chitso nga tsohótji-ne nga kii ìjngoò k'a-ne Antioquía, ì'nde ñánda kisatìxá-la ìt'aà ts'e kjondaà-la Nainá, xá xi jye kisìkitasòn.

27 K'e nga jye ijchò-ne Antioquía, tsibíxkóya xitá naxandá-la Cristo; tsibénojmí-la ngats'ìi kjoa xi kisikò Nainá, kós'ín komàt'in nga Nainá kitsjaà'nde nga tìkoà kòkjeiín-la jñà xi mìtsà xitá judío.

28 Pablo kò Bernabé, tsee tsibitsajnakò xitá xi kota'yàt'aà-la Cristo ya Antioquía.

15

Mé kjoa xi tsajoóya-ne jñà xitá xi tsibíxáya-la Jesús kò xitá jchínga ján Jerusalén

1 Jñà nachrjein koi, j'ìi i'nga xitá xi inchrobà-ne Judea nga tsibénojmí-la xitá-la Cristo, kitsò-la: “Mikiì kìtjokàjñòò kjo'in tsà mìkiì sít'aà chìba-la yijo-nò kjoa ts'e circuncisión koni s'ín tíchja kjotíxoma xi kiskii Moisés.”

2 Pablo kò Bernabé 'ñó tsajoókjoò kò jñà xitá koi; tsohótiyaá-ne jñà kjoa koi; ìkjoàn kisikasén Pablo kò Bernabé ján Jerusalén; tsobáhijtako i'nga xitá-la Cristo xi títsajna ya Antioquía nga kiìkon jñà xitá xi tsibíxáya-la Jesús kò xitá jchínga xi otíxoma ya naxandá-la Cristo nga sindaàjiìn kjoa koi.

3 Jñà xitá naxandá-la Cristo xi títsajna Antioquía, kisichját'aà-la nga kii-ne xitá koi. Jahato Feni-cia kò Samaria; tsibénojmí nga jñà xi mìtsà xitá judío tìkoà jyeé tífatjìya-la nga Cristo nchifit'aà-la. Ngats'ìi xitá xi mokjeiín-la ìt'aà ts'e Cristo, 'ñó kjòtsja-la.

4 Pablo kò Bernabé, k'e nga ijchò ján Jerusalén, jñà xitá naxandá-la Cristo kò xitá jchínga xi ya

otíxoma kò xítà xi tsibíxáya-la Jesús, ndaá kiskoétjò. Xítà koi tsibénojímí yije mé kjoa xi kis'iin Nainá nga kisichját'aà-la.

⁵ Yà títsajnajìin i'nga xítà fariseo xi jye kòkjeiín-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo; chinchá kixì, kitsò:

—Jñà xi mìtsà xítà judío xi jye mokjeiín-la, mochjeén-né nga sít'aà chiba-la kjoa ts'e circuncisión; tìkoa sínè-la nga kàtasíkitasòn kjotíxoma xi kiskìi Moisés.

⁶ Kjøxkóya xítà xi tsibíxáya-la Jesús kò xítà jchínga xi otíxoma yà ijìin naxandá-la Cristo nga tsajoóya-ne kjoa koi.

⁷ Tse jchán tsajoóya-ne kjoa koi; chaán tsasíjna kixì Pedro, kiichja, kitsò:

—'Ndseé, jñò, jyeé tíjìin-nò nga kjòtseé jaàjìin-na Nainá nga 'an kènojímí-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo jñà xi mìtsà xítà judío mé-ne nga tìkoa kòkjeiín-la.

⁸ Nainá xi beé inìma-ná, k'oaá s'ín tsakó kixì-ná nga tìkoa kiskoétjò xítà koi nga k'oaá tìs'ín kitsjaà-la Inìma Tsjeè-la koni s'ín kitsjaà-ná jñá.

⁹ Nainá, kisìtsjeè inìma-la xítà koi k'e nga kòkjeiín-la it'aà ts'e Cristo, nga mìkìi faàjìin xítà, tà ngàsòn fikò-ná ngats'iaá, xi xítà judío 'mì-ná kò xi taxkì xítà.

¹⁰ I'ndeì, ¿mé-ne kondra onguí-là kjohítsjeèn-la Nainá, tsà koi nàchrjein-la kojti-la? Nga bìnè-lá xítà xi kota'yàt'aà-la Cristo nga sùikitasòn kjoa ts'e kjotíxoma. Nì jñá kò nì jñà xítà jchínga-ná chíkjoa-ná nga nìkitasoán.

¹¹ Mìkìi kòs'ín koma. Nga k'oaá s'ín mokjeiín-ná nga jñá, kò xi taxkì xítà, ta ngàsòn kjondaà-la

Na'èn-ná Jesucristo kítjokàjñáá kjo'in.

12 Jyò tsibìtsajna ngats'iì xità xi ya títsajna. Kil'nchré-là Bernabé kò Pablo nga tsibénojímí-là xità nga 'ñó tse kjojkón ndaà xi kis'iìn Nainá xi it'aà ts'e nga nguixkòn jñà xi mìtsà xità judío.

13 K'e nga jye kiichja Bernabé kò Pablo, k'eé kiichja Jacobo, kitsò:

—'Ndseé xi i titsajnaà, tiná'ya-ná.

14 Jè Simón Pedro, jyeé tsibénojímí-ná kó s'ín komà nga tisa ítjòn nga Nainá jaàjìl jñà xi mìtsà xità judío nga naxandá-là koma.

15 K'oaá s'ín mangásòn 'én koni s'ín kiskù jñà xità xi kiichja ngajo-là Nainá nga kitsò:

16 K'e nga koma iskan, kitjojen ìjngò k'a nga kìndàyà xitse-na kjo tíxoma-là xitaxá ítjòn David xi jye its'oòn;

jè xi jye chixoña, ìjngò k'a síkixiya-na; siikíjna jngò-na xità xi kotìxoma ngajo-là David,

17 mé-ne jñà xità xi i'nga kohótsji-ne Nainá, ngats'iì xi mìtsà xità judío, jñà xi 'ín ts'an tjít'aà.

18 K'oaá tsò Nainá, nga tsibénojímí kjo hítsjeèn xi tjín-là

skanda tisa tàts'en-là kjoa.

19 "An, k'oaá xán-nò nga mìkì sìnè-là kjoa xi 'in tjín jñà xi mìtsà xità judío, jñà xi nchifatjìya-là nga Nainá nchifit'aà-là.

20 Ta jè xi mochjeén nga síkasén-lá xojon mé-ne nga mìkì skìne ngats'iì tsojmì xi ya sinchá nguixkòn kjoaxkósòn; tìkoá kì tì kjoa chijngui s'ín-ne, mì tì kì skìne-ne jní kò ngats'iì yijo-là cho xi mìkì xíxteèn jní-là.

21 Skanda kjòtseé, xkì xi ján naxandá tjín xità xi bíkxejiìn xojoñ kjotíxoma xi kiskì Moisés ya ni'ya ingo sinagoga nga jiìn jiìn nàchrjein nga nàchrjein nìkjáya.

22 Jñà xità xi tsibíxáya-la Jesús ko ngats'iì xità naxandá-la Cristo ko xità jchínga xi ya otíxoma, tsajoóya-ne nga jaàjiìn i'nga xità xíkjin xi kisikasén ján Antioquía. Jñà kitjaàjiìn Judas xi tìkoə Barsabás 'mì ko Silas, jñà xità xi ndaà yaxkón ya jiìn naxandá-la Cristo. Tsoháhtako Pablo ko Bernabé.

23 Kisik'a jngoò xojoñ xi tsò:

“Ngajen, xità xi tsibíxáya-la Jesús ko xità jchínga, nìhixat'aà-nòjen jñò xi mìtsà xità judío 'mì-nò xi 'ndsé chibá it'aà ts'e Cristo xi titsajnaà ya naxandá Antioquía, ko i'nde Siria ko Cilicia.

24 Jyee kina'ya-jen nga i itjokàjiìn i'nga xità xi ijchòkon-nò nga siì síko-nò nga chjako-nò 'én xi síkìts'ón-jiìn-la inima-nò, tanga mìtsà ngajen tsatíxá-lajen.

25 Ngats'iì-jen, k'oaá s'ín kichoòsòn-lajen nga kinikasén i'nga-nòjen xità tsajen xi kùkon-nò. Tsoháhtako xinguiáá Pablo ko Bernabé, xità xi 'ñó matsjacha-jen.

26 Jñà xità koi, jye k'oas'ín tsibínè-la yijo-la nità mé kjo'in xi komàt'in xi kjoa ts'e Na'èn-ná Jesu-cristo.

27 Titsanikasén-nòjen Judas ko Silas; ngats'iì 'én xi tjít'aà xojoñ, jñà xità koi keènojmiya i'ngòò k'a-nò xi tà 'én koòko-nò.

28 Ngajen ko Inima Tsjeè-la Nainá ndaà kisaseèn-najen nga mì kjo'ñó koma-nò kjoa ts'e kjotíxoma xi 'in tjín; tà koi-né xi ndaà mochjeén:

29 nga mìkìl ma chjìnee yijo-là cho xi ya biyaà nguixkon xkòsòn; mìkìl ma chjìnee jní kò mìkìl ma chjìnee yijo-là cho xi mìkìl xixteèn jní-là; tìkoáá kì tì kjoa chijngui nìs'in-là; tsà chjaàxìn-là yijo-nò ngats'iì kjoa koi, ndaà s'e; k'e chibá.”

30 Xità koi, k'e nga jye kisìhixat'aà xíkjín, nìtoón kii skanda ján Antioquíá; k'e nga ijchò tsibíxkóya ngats'iì xità-là Cristo, kisìngatsja xojon xi 'ya.

31 Jñà xità naxandá-là Cristo, k'e nga jye tsibíxkejiìn xojon, tsjaá komà-là nga ijchò-là 'én xi kisìjehikon.

32 Jè Judas kò Silas tìkoáá Nainá chja ngajo-là; ndaà kisìjehikon jñà xità-là Cristo; kitsjaà-là nga'ñó.

33 Xità koi, k'jìn nàchrjein tsibìtsajna Antioquíá. Nga komà iskan kisìhixat'aà xíkjín, kii-ne Jerusalén; kiiikon-ne jñà xità xi kisìkasén.

34 [Tanga jè Silas ndaà kisaseèn-là nga tsibìjna Antioquíá.]

35 Jè Pablo kò Bernabé, yaá tsibìtsajna Antioquíá; tsakóya-ìsa 'én-là Nainá tìkoá kiiichjaya 'én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo. Tìkoáá k'jìn xità xi k'j'eíi kisìxákjò.

K'e nga chinchat'aà xìn-là xíkjín jè Pablo kò Bernabé

36 K'e nga komà iskan, Pablo kitsò-là Bernabé:

—Tíkjaán ìjngò k'aá kóhokji naxandá ñánda tsibènojmiá 'én-là Nainá mé-ne nga jchaá kó s'ín títsajna xità xinguiáá.

37 Jè Bernabé mejèn-là k'jiko Juan, xi tìkoá Marcos 'mì;

³⁸ tanga jè Pablo mìkiì kisaseèn-là nga jè kjiko, koií kjoa-là nga kitsjeiìn takòn ján Panfilia nga mì tì kii tsobáhijtakò-ne nga kisixá jè xá xi tjíma-ne.

³⁹ K'oaá s'ín komà-ne nga kisakò kjoa nga mìkiì kjòngásòn 'én-là; chinchat'aà xìn-là xíkjin; jè Bernabé kiikò Marcos; kiisòn-ndá skanda Chipre.

⁴⁰ Jè Pablo, jaàjiìn Silas nga tsobáhijtakò. Jñà xita-là Cristo kisikítsajnyaya tsja Nainá nga kii.

⁴¹ Kii kóhokji nangui Siria kò Cilicia nga ya chinchima nga isà ndaà kisi'ño ikon jñà xita naxandá-là Cristo.

16

K'e nga jè Timoteo tsobáhijtakò Pablo kò Silas

¹ Pablo, k'e nga ijchò naxandá Derbe kò Listra, ya kisatiikjoò jngoò xita xi kota'yat'aà-là Cristo xi Timoteo 'mì; nea-là xita judío-né xi mokjeiín-là it'aà ts'e Cristo. Tanga jè na'èn-là xita griego-né.

² Jñà xita-là Cristo xi títsajna Listra kò Iconio 'ño ndaà kisikíjna Timoteo.

³ Pablo mejèn-là nga jè koahijtakò; k'oaá komà-ne nga kisit'aà chiba-là kjoa ts'e circuncisión mé-ne nga ndaà kíjna-ne Timoteo it'aà ts'e xita judío; nga jñà xita xi ya i'nde-là jyeé beè nga na'èn-là Timoteo, xita griego-né.

⁴ Ngats'iì naxandá ñánda jahato, k'oaá kitsò-là nga kàtasíkitasòn kjoakixi xi tsajoóya-ne jñà xita xi tsibíxáya-là Jesús kò xita jchínga xi títsajna Jerusalén xi otíxoma ya jjiìn naxandá-là Cristo.

⁵ Jñà xita naxandá-là Cristo, isáá 'ño ndaà mokjeiín isà-là; naxchrjein nchijòn tímakjin-ya xita xi nchimokjeiín-là.

*K'e nga jè Pablo kisìnijñá jngoò-la xita Macedo-
nia*

⁶ Jè Inima Tsjeè-la Nainá mìkìl kitsjaà'nde-la Pablo kò xita xi kjihjta kò nga 'én-la Cristo kii síka'bí ján nangui Asia; k'oaá ma-ne nga ya jaha-tojiin nangui ñánda 'mì Frigia kò Galacia.

⁷ K'e nga ijchò chrañàt'aà-la nangui Misia mején-la nga ján kjoì nangui Bitinia, tanga jè Inima-la Jesús mìkìl kitsjaà'nde-la.

⁸ Tà jahato Misia, ijchò skanda naxandá Troas.

⁹ Nga jye títsajna Troas, Pablo, k'e nga nitjen, tsatsejèn jngoò-la xita koni tsà nijñá tí'biì-la xi nangui Macedonia ì'nde-la xi tsasíjna kixi nguixkon Pablo. Tsibitsi'ba-la, kitsò-la: “Nchroboí ì nangui Macedonia. Tichját'aà-nájen.”

¹⁰ Pablo, k'e nga jye kijtseè kjoa koi, nitoón tsitsajnandaà-jen nga tsanguì-jen ján nangui Macedonia; k'oaá s'ín kjòchiya-najen nga kixi kjoa nga Nainá tíchja-najen mé-ne nga síka'bí-jen 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo ya ì'nde jè.

*Kós'ín komà nga jè Pablo kò Silas kii ndayá ya
naxandá Filipos*

¹¹ K'e nga itjo-najen ya naxandá Troas, kichjoé jngoò-jen chitso, tsanguí kixi-jen ya nangui xi kijnajiin ndá xi 'mì Samotracia; xi komà inchijòn ìjngoò k'a tsanguì-jen skanda naxandá Neápolis.

¹² Itjo-najen Neápolis, tsanguí-jen Filipos, jngoò naxandá ítjòn ts'e ì'nde Macedonia xi 'ñó tjoé-la nga'ñó it'aà ts'e Roma. Kjìn nachrjein tsitsajna-jen ya ì'nde jè.

¹³ Jngoò nachrjein nìkjáya tsanguí jngoò-jen ì'nde indii naxandá ñánda tífa jngoò xajngá nandá

nga k'oas'ín kiníkítsjeèn-jen nga t́jín jngoò ì'nde ñánda chjät'aà-là Nainá xítà judío. Tsitsajna-jen; kinokjoàkò-jen it'aà ts'e 'én ndaà-là Nainá xi kjoà ts'e Cristo jñà íchjín xi maxkóya ya ì'nde jè.

14 Ya t́jnajiìn jngoò chjoón xi 'mì Lidia xi ot́jna nikje chjí xi sko kjoàn isén-là; yaá ì'nde-là ñánda 'mì Tiatira; ndaà beèxkón Nainá; jè Nainá kiskíx'ajiìn kjohítsjeèn-là nga ndaà tí'nchré koni s'ín tíchja Pablo.

15 Komà bautizar Lidia kò ngats'iì xítà ni'ya-là; xi komà iskan tsibítsi'ba-najen kitsò:

—Jñò tsà kixíí kjoà nga mokjeiín-nò nga 'an, ndaà mokjeiín-na it'aà ts'e Nainá, tíkjiaán ni'ya-na, ya síkjáyaá.

Ngajen kjo'ñó tsitsajna-jen.

16 Jngoò nàchrjein k'e nga titsahonguí-jen ì'nde ñánda nokjoàt'aà-lajen Nainá, kisatíikjoò jngoò-jen tsòti chí'nda xi iníma ch'o-là neíí t́jìin iníma-là; maá-là bíndaà nga kot'aàsòn xítà. Jñà nei-là tsòti jè, ndaà jchán síkijne tòn nga koi xá s'ín.

17 Tsòti jè, kiìtjingui-najen; 'ñó chja t́jingui-najen, nga tsò:

—Xítà koi, chí'nda-là Nainá-né xi 'ñó jeya t́jna; t́jñà-ne xi bénojní-nò ndiyá xi kitjokàjìin-nò kjo'in.

18 Jè tsòti, ḱjìn nàchrjein k'oas'ín kitsò-najen. Pablo chaán kòjti-là, kisìkátjifaya'a; kiìchja-là jè tjo neíí xi t́jìin iníma-là. Kitsò-là:

—It'aà ts'e Jesucristo, k'oaá xan-lè, títjokàjìin iníma-là tsòti jè.

Tík'eé-ne kjòndaà-ne.

19 Jñà nei-la, k'e nga kijtsee nga kitjaàxìn-la kjoa xi ma-la, nga mì tì kii kisikijne-ne tòn, kitsobà'ñó Pablo kò Silas, kiikò nguixkon xitaxá.

20 Chinchá osen ñánda títsajna xitaxá, kitsò:

—Jñà xitá koi xi xitá judío, fì kátsji kjosì ì naxandá-ná.

21 Kjotíxoma xi okóya mìkii ndaà tjín, mìkii tjí'nde-ná nga chjoé, mìkii k'oas'in s'eén, koi kjoa-la nga xitá Roma-ná jñá.

22 Ngats'ii xitá naxandá saà kondra kii-la jè Pablo kò Silas; jñà xitaxá kitsjaà okixi nga tsatejndajno nikje-la, ikjoàn tsajá-la.

23 K'e nga jye 'nó tsajá-la, ingajò, kiskinì'en ndayá; ikjoàn kitsjaà-la okixi jè xitá xi síkinda ndayá nga ndaà kátasíkinda xitá koi.

24 Jè xitá xi síkinda ndayá, k'e nga kits'ii-la okixi, yaá chinchá iya ñánda isa 'ñó tjín. Tsibít'aà'ñó ndsokò it'aà yá ts'e ndayá.

25 K'e nga jye ijchò osen nitjen, jè Pablo kò Silas, nchichjat'aà-la Nainá kò nchiseè-la; jñà xitá xi i'nga xi tikoá kjo'in títsajna, tà nchi'nchré-la.

26 Tik'e-ne tà nitoón j'ii jngoò ch'ón xi 'ñó jchán ts'a. Jñà xotjoa-la ndayá kitáx'a, tikoá jñà na'ñó kichá cadena xi tjít'aà 'ñó-ne xitá xi títsajna ndayá, jngoò k'a kitjájnda'ñó.

27 Jè xitá xi síkinda ndayá, k'e nga jaá-la, kijtsee nga tix'á yije xotjoa-la ndayá. Kisikítsjeèn, maá-la tsà jyeé tsanga yije xitá xi títsajna kjo'in. Kiskoé jngoò kichá ndojò nga mejèn-la sùk'en yijo-la.

28 Jè Pablo, k'e nga kijtsee, nitoón 'ñó kiichja-la kitsò-la:

—Kì k'oaá nikoii yijo-lè; íi títsajna yije-jen.

29 Jè xità xi síkinda ndayá kisìjé jngoò ni'ín nga kjòhiseèn-ya ndayá; chiba-la tíhotsé-né k'e nga ja-has'en cuarto ñánda títsajna Pablo kò Silas; ikjoàn kisikatjen yijo-la ya ingui ndsoko.

30 Ikjoàn tsachrje-ne ndayá Pablo kò Silas; kiskònangui-la, kitsò-la:

—Na'èn, ¿mé xi s'iaàn nga kitjokàjñaà kjo'in?

31 Pablo kò Silas kitsò-la:

—Kàtakjeín-lè it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo mé-ne nga kítjokàjñoò kjo'in ngaji kò ngats'ìi xità ni'ya-lè.

32 K'eé tsibénojímí-la 'én-la Na'èn-ná ngats'ìi xità xi ya títsajna ni'ya-la.

33 Tijè-ne nitjen jè, jè xità xi síkinda ndayá, tsaníjno ñánda kitù-la Pablo kò Silas; xità jè tikoá komà bautizar kóhotjín xità xi ya títsajna ni'ya-la.

34 Nga jye komà iskan, kiìkò ni'ya-la nga tsakjèn kjoò kóhotjín xità ni'ya-la xi nguì tà kjotsja nga jye kòkjeín-la it'aà ts'e Nainá.

35 Nga komà inchijòn, jña xitàxá kisikasén policia-la nga kisikasén-la okixi jè xi síkinda ndayá nga tà k'oas'ín kàtitjo-ne Pablo kò Silas.

36 Jè xità xi síkinda ndayá kisikí'nchré Pablo kitsò-la:

—Jña xitàxá, jyeé kàtsjá-na okixi nga ma kitjondeí-nò. Ndaà tanguí-nò.

37 Tanga jè Pablo kitsò:

—Ngajen xità Roma-nájen. [Mikiì tjí'nde nga taxki siko-nájen.] Tanga kis'eé-nájen yá nga nguixkon naxandá k'e nga skanda tikj'eé 'ya-la mé jè xi tjín-nájen; tanga i'ndeí mejèn-la nga tà kjoa

chijé kochrje-najen ndayá; jñà kàtjanchrobá sobà nga kàtachrje-najen.

³⁸ Jñà policía, k'oaá s'ín kii kénajmí-la jñà xitaxá koni s'ín kitsò Pablo. K'e nga kii'nchré jñà xitaxá nga jè Pablo kò Silas nga xitá Roma, tsí ndaà kitsakjòn.

³⁹ K'ée nìton kii nga tsachrje-ne ndayá Pablo kò Silas; ikjoàn tsibítsi'ba-la kjoa xi komàt'in; kitsò-la nga ta kjondaà kàtitjoiìn naxandá.

⁴⁰ Pablo kò Silas, k'e nga jye itjo-ne ndayá, kii ni'ya-la chjoón xi 'mì Lidia. Yaá tsohóko nojmí xíkjín xi ngàsòn mokjeiín-la it'aà ts'e Cristo nga 'ñó kàt'eé-la ikon; ikjoàn kii-ne.

17

K'e nga kisakò kjoasii ján Tesalónica

¹ Jahato Anfípolis kò Apolonia, ijchò Tesalónica ya naxandá ñánda tjín jngoò ni'ya ingo sinagoga xi ts'e xitá judío.

² Jè Pablo, koni s'ín kjit'aà, jahas'en jè ni'ya ingo sinagoga; jàn nachrjein nìkjáya tsajoóya-ne nga kiskoòta'ya Xojon-la Nainá.

³ K'oaá s'ín tsibénajmí-la nga jè Cristo k'oaá s'ín tjínè-la nga kiyá tikoáá jaáyaá-la it'aà ts'e kjoabiyaà. Kitsò-la:

—Jesús xi 'an tibenajmí-nò, jé-né xi Cristo [xi xó k'oas'ín tjínè-la nga kjoii].

⁴ Tjín i'nga xitá judío xi kòkjeiín-la; yaá tsobáhijtakò Pablo kò Silas. Tikoáá kjìn íchjín ítjòn kòkjeiín-la kò xitá griego xi beèxkón Nainá.

⁵ Tanga jñà xitá judío xi mìkii mokjeiín-la, kjòchinikeè Pablo kò Silas. Tsibíxkóya xitá ts'èè

xi tà jyò tjíma; tsibíts'ia kjoasiì ya naxandá; kii kjaán-t'aà ni'ya-la xítà xi 'mì Jasón nga tsohótsji Pablo kò Silas nga mejèn-la sùikíjna osen nga nguixkòn naxandá.

⁶ Tanga mìkiì kisakò-la ñánda tíjna Pablo kò Silas; kjo'ñó komà-la nga tsachrje ni'ya jè Jasón kò i'nga xítà-la Cristo xi ya títsajna nga kiikò nguixkòn xítaxá; 'ñó kiichja kitsò:

—Jña xítà koi xi síkíts'ón xítà xi tjín nga títsa isò'nde; jyeé j'ìi i'nde tsaján.

⁷ Ngats'ìi xítà koi, jè Jasón kitsjaà'nde-la ni'ya-la. Saà kondraá fì-la kjo'tíxoma-la César xi xítaxá ítjòn ts'e Roma; k'oaá tsò nga tjín ìjngoò xítaxá ítjòn xi Jesús 'mì.

⁸ Jña xítaxá kò xítà naxandá, k'e nga kiì'nchré 'én koi, kòjtií-la.

⁹ Jè Jasón kò xítà xi i'nga tsibíchjítjì yijo-la it'aà ts'e xítaxá nga komà tsibítsajnandeí-ne.

K'e nga tsibítsajna naxandá Berea Pablo kò Silas

¹⁰ K'e nga jye kòjñò, jña xítà-la Cristo nitoón kisikasén jè Pablo kò Silas skanda ján naxandá Berea. K'e nga ijchò i'nde jè jahas'en ni'ya ìngo sinagoga ts'e xítà judío.

¹¹ Jña xítà xi títsajna Berea, isaá ndaà tjín kjo'hítsjeèn-la mì k'oaà-ne koni xi títsajna ya Tesalónica; isaá nìton kòkjeiín-la 'én-la Nainá kò naxrjein inchijòn tsibíxkejiìn Xojon-la Nainá nga mejèn-la skoe tsà kixíí kjoa koni tsò 'én xi okóya Pablo.

¹² Kjìn xítà judío kòkjeiín-la tìkoà kjìn íchjín ítjòn kò xítà x'in kòkjeiín-la xi xítà griego.

13 Jǎ̀nà x̄it̄a judío xi t̄ítsajna Tesalónica, k'e nga kii'nchré nga jè Pablo k̄o Silas ya t̄ítsajna Berea, nga 'én-la Nainá nchibénojmí, kii ya naxandá jè nga kii kinchá'a x̄it̄a mé-ne nga kisakò-ne kjoasiì.

14 Jǎ̀nà x̄it̄a-la Cristo, n̄itoón kisikasén Pablo ján indii ndáchikon; tà jè Silas k̄o Timoteo tsibìtsajna ya Berea.

15 Jǎ̀nà x̄it̄a xi tsoháhtak̄o Pablo nga kii kinì indiaà, kiik̄o skanda Atenas. K'e nga jye j'ii-ne x̄it̄a koi, 'ya-la okixi Silas k̄o Timoteo nga n̄itoón k̄ijt̄jingui-la Pablo.

Kó tsò 'én xi kùchj̄a Pablo k'e nga tsibijna ján Atenas

16 Pablo, k'e nga t̄ijna naxandá Atenas nga t̄íkoña-la Silas k̄o Timoteo, 'ñó baá komà-la nga k̄ijtseè nga ya naxandá jè, 'ñó k̄jìn xkósòn beèxkón.

17 Ya ni'ya ingo sinagoga tsajoókjoòk̄o x̄it̄a judío k̄o xi tax̄ki x̄it̄a xi beèxkón Nainá; nachrjein inchiòn tsohók̄o ngats'ii x̄it̄a xi bixoña ya ndits̄in.

18 Nachrjein koi t̄jín i'nga x̄it̄a xi tsakóya k̄joh̄tsjeèn ts'e x̄it̄a epicúreo k̄o x̄it̄a estoicos nga tsajoókjoè Pablo. T̄jín i'nga xi tsò:

—¿Kó tsòya-ne 'én xi chj̄aya, nga siè s'ín nga chj̄a?

T̄īkoáá t̄jín i'nga xi tsò:

—K'oáá ma-ná, k̄j'eíi-la nainá tíhokóya.

Koií k'oas'ín kitsò-ne nga jè Pablo, jè t̄ibénojmí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Jesús nga jaáya-la it'aa ts'e kjoabiyaà.

19 K'eé kiik̄o jngoò i'nde ñánda 'mì Areópago. Kiskònangui-la kitsò-la:

—¿A komaá ìsa ndaà kénnojmí-nájen jè k̄jotíxoma x̄it̄se xi ngaji okoòyi?

20 'Ñó kj'eíí tsò. Mejèn-najèn nga jcha-jèn kó tsòya-ne.

21 Koií okitsò-ne nga jñà xità Atenas kò xità xi xìn nangui-la xi ya títsajna, tà jè xi mejèn-la nga skoe kò koma kjoóya-ne ngats'ì kjoa xitse.

22 Pablo, tsasíjna kixi nga jngoò osen-la i'nde Areópago, kitsò:

—Ngats'ioò xi i i'nde-nò Atenas, k'oaá s'ín tibexkon-nò; 'ñó ndaà yaxkón jñà xi nainá 'mì-là.

23 K'e nga jáhatoaà jñà ingo ñánda bixoñaà, kijtseè jngoaa ingo ñánda tjit'aà 'én xi tsò: “Nainá xi mìkìl yaxkon-la.” Jè xi jñò yaxkón, nas'ín mì kì yaxkon, tije-ne xi 'an benojmì-nò.

24 'Jè Nainá xi tsibíndaà isò'nde, ngats'ì tsojmì xi tjin nga tíjtsa isò'nde, jè xi nei-la ngajmìl kò nangui; mìtsà ya tíjnaya ingo xi tsja xità bindaà-ne.

25 Tikoáá, nímé xi mochjeén-la it'aà tsaján. Ta saá jè tískíjnakon-ná, tsjá-ná tjo xi chjoaán, tsjá-ná ngats'ì xi mochjeén-ná.

26 'Nainá, jngoò xità kisikjeén nga tsibíndaà ngats'ì xità xi tjin nga tíjtsa isò'nde; kiskoòsòn-la kótjin nachrjein kítsajna kò ñánda kítsajna,

27 mé-ne nga kàtátsji-ne Nainá, nas'ín k'oas'ín kàtas'ín koni jngoò xità xi mìkìl tsejèn-la nga ótsijino ótsjit'aà nangui. Tanga Nainá, mìtsà kjiin tíjna; chraña tíjnat'aà-ná.

28 Koni s'ín kitsò jngoò xità tsajòn xi 'ñó chjine: “Jñá, ki'ndí-la Nainá 'mì-ná.” Kixíí kjoa, nga jè tsjá-ná nga titsajnakoaán nga níkjaniyá nga titsajnasoaán isò'nde.

29 Tsà kixi kjoa nga ki'ndí-la Nainá 'mì-ná, mì k'oas'ín síkítsjeén nga Nainá jñà isén xi kichá oro xi

kicha plata ko xi ndajo xi xita bindaà-ne tsja koni s'in tjin kjohitsjeen-la.

³⁰ Nga sa itjon Nainá kitsjaà'nde-né nga tjiñò-la xita. Tanga i'ndeji, k'oaá s'in tsjá okixi nga títsa isò'nde nga jña xita katasíkájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne.

³¹ Nainá jye tsibíjna jngoò nachrjein nga kixi koindaàjiin ngats'iì xita isò'nde. Jaàjiin jngoò xita xi kitsjaà-la okixi nga jè koma xitaxá xi koindaàjiin-la ngats'iì xita. Ko k'oaá s'in tsakó nga kixi kjoa k'e nga kisìkjaáya-la it'aà ts'e kjoa biyaà.

³² K'e nga kù'nchré-la kjoa ts'e nga faáya-la mik'en it'aà ts'e kjoa biyaà, tjin i'nga xita xi tà tsijnò'nga-né ko tjin i'nga xi kitsò:

—Jña kjoa koi, k'ejí nachrjein kiná'ya-jen.

³³ Pablo, k'ee itjoiin-la.

³⁴ Tanga tjin i'nga xita xi ya títsajna nga kòkjeiin-la: jngoò xita xi 'mì Dionisio xi ya chja-ne ts'e xita xi títsajnajtín xi 'mì Areópago; tikoá jngoò chjoón xi 'mì Dámaris, ko xita xi k'ejí isa.

18

K'e nga kisixá Pablo ya Corinto

¹ K'e nga jye komà iskan, Pablo itjoiin Atenas, kii Corinto.

² Yaá kiskaàkjoò jña xita judío xi 'mì Aquila ko chjoón-la xi 'mì Priscila. Ján nangui-la ñánda 'mì Ponto. Sà ta k'ee j'ii-ne nangui Italia koií kjoa-la nga jè Claudio xi xita skò-la tsachrje kjotíxoma nga ngats'iì xita judío kitjokàjiin naxandá itjon xi 'mì Roma. Pablo kiikon jña xita koi.

3 Jñà x̄ita koi, t̄ikoaá koií xá s'ín jè xá xi s'ín Pablo nga ni'ya nikje bíndaà. Yáá tsibìjnako nga kisìxákjòò.

4 Nga jììn jììn nàchrjein, k'e nga nàchrjein nìkjáya, Pablo fi ya ni'ya ìngò sinagoga nga fi káko jñà x̄ita judío ko xi m̀tsà x̄ita judío nga kàtakjeín-la.

5 K'e nga j'ìi-ne Macedonia, jè Silas ko Timoteo, jè Pablo nguì koií xá kis'ììn nga tsibénojímí-la 'én-la Nainá jñà x̄ita judío. Kitsò-la nga jè Jesús, jè xi Cristo [xi xó kinikasén-ne].

6 Tanga jñà x̄ita judío, tà kondraá kù-la Pablo koa kùichjajno-la; k'oaá s'ín komà-ne jè Pablo tsibítsajne nikje-la xi kondra ts'e x̄ita koi, [jè kjoa xi okó nga kjo'in s'e-la ìt'aà ts'e Nainá], kitsò-la:

—Jé tsajòn-nó tsà mìkiì mokjeiín-nò; 'an jye kisikitasoàn nga tsibenojmí-nò 'én. I'ndeì, jñà tìfikenojmí-la jñà xi m̀tsà x̄ita judío.

7 Pablo, itjo ni'ya ìngò sinagoga; kù jngòò ni'ya-la x̄ita xi ya chrañàt'aà tíjna xi 'mì Ticio Justo xi ndaà beèxkón Nainá.

8 Crispo, jè xi x̄ita ítjòn-la ni'ya ìngò sinagoga, kòkjeiín-la 'én-la Nainá, ngats'ì xi x̄ita ni'ya-la; t̄ikoaá k̄jìn x̄ita Corinto xi kù'nchré 'én xi tsakóya Pablo kòkjeiín-la, ìkjoàn komà bautizar.

9 Jngòò nìtjen jè Pablo, k'oaá komà-la koni tsà nijñà kits'ìi-la; Na'èn-ná kùichja-la, kitsò-la:

—Kì jyò bijni, ko kì tsakjoòn-jèn, t̄inókjoa-né.

10 Mì yá x̄ita kó s̄ìlko-lè, 'aán t̄j̀nako-lè; ì'nde jè, k̄jìn ma xi x̄ita ts'an ma.

11 Pablo, jngòò nó osen tsibìjna Corinto nga tsakóya 'én-la Nainá.

12 K'e nga xitaxá gobernador tsibijna jè xi 'mì Galión ya i'nde Acaya, jñà xitá judío tsajoóya-ne nga kitsobà'ño Pablo; kiiko ni'ya osen mé-ne nga kisindaàjiin-la.

13 Kitsò-la jè xitaxá xi gobernador tíjna:

—Xitá jè naxandá t́binchá'a nga kj'eí s'ín beèxkón Nainá; mì k'oaá s'ín koni s'ín t́jn kjotíxoma ts'e Roma.

14 K'e nga mejèn kiichja Pablo, jè Galión kitsò-la xitá judío:

—Tsà jngoò kjoa xi tse t́jn ko 'in t́jn, t́jné-la nga 'an kíndaàjñaà;

15 tanga tà 'én-né, tà kjotíxoma tsajòn-nò; tà jño tindaàjñoò; 'an mìki skongájñaà kjoa koi.

16 Ijjoàn tsachrje ni'ya osen.

17 Ngats'ìi xitá griego kitsobà'ño jè xitá ítjòn ts'e ni'ya ingo sinagoga, jè xi 'mì Sóstenes. Kiskaàn-ko ya ni'ya osen nga nguixkon xitaxá. Tanga jè xitaxá Galión, mìki kisís'in-la.

Kù s'ín kù jngoò k'a-ne Pablo ya Antioquia

18 Pablo, kjin naxhrjein tsibijna isa ya Corinto. Iskan kisihixat'aà jñà xitá 'ndse, kii-ne Siria. Tsoháhtako Priscila ko Aquila. Ya Cencrea tsibíjno-la sko koni jngoò chiba xi okó nga jye kisikitasòn koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá.

19 K'e nga ijchò Éfeso, yaá tsibitsajna Priscila ko Aquila. Pablo, ján kii ni'ya ingo sinagoga nga tsajoókjoè jñà xitá judío xi ya bixoña.

20 Jñà xitá koi tsibítsi'ba-la Pablo nga isa kjin naxhrjein kàtijnakò, tanga Pablo, mìki kòkjeiín-la.

21 Kisihixat'aà xitá xíkjin kitsò-la:

—Tsà Nainá mejèn-là, iskan kjoikon ìjngò k'a-nò.

Ikjoàn tsibijnaya chitso nga kii.

²² K'e nga ijchò Cesarea, kii ján Jerusalén nga kisihiat'aà xitá naxandá-là Cristo. Ikjoàn kii skanda Antioquia.

²³ Kjin naxrjein tsibijna Antioquia; iskan kii kóhokji ì'nde Galacia kò Frigia. Kisi'ño ikon ngats'ii xitá xi kota'yàt'aà-là Cristo.

K'e nga kùichjaya Apolos ya Éfeso

²⁴ Ya Éfeso ijchò jngò xitá judío xi 'mì Apolos xi ján ì'nde-là Alejandría, jngò xitá xi 'ño ndaà ma-là chjaya. Ndaà tíjìn-là ìt'aà ts'e Xojon-là Nainá.

²⁵ Jè Apolos, xó kiskoòta'yà-ne ndiyá-là Nainá; 'ño tsja beè-là inima-là nga ngui kixii chjaya tikoáá tsakóya ìt'aà ts'e Jesús; jè kjoa ts'e bautismo nas'ín tà jè tíjìn-là ts'e Juan.

²⁶ Apolos, 'ño tjin ikon nga kùichja ya ni'ya ingo sinagoga. K'e nga kii'nchré jè Priscila kò Aquila, ìt'aà xìn kiikò nga isa kixi tsakóya-là ndiyá-là Nainá.

²⁷ Apolos, k'e nga kjòmejèn-là kii ján ì'nde Acaya, ngats'ii xitá-là Cristo kisi'ño ikon nga komà kii. Ikjoàn kiskii jngò-là xojon jña xitá xi kota'yàt'aà-là Cristo xi títsajna ján ì'nde Acaya nga skoétjò jè Apolos k'e nga kijchò. K'e nga ijchò Acaya, 'ño ndaà tsasikò jña xitá xi kitsjaà-là kjondaà Nainá nga kòkjeín-là ìt'aà ts'e Cristo.

²⁸ Apolos, 'ño ndaà tsajoókjoò jña xitá judío ya nguixkon naxandá nga kisikítsajnajyò nga ìt'aà ts'e Xojon-là Nainá, ngui ndaà tsakó-là nga jè Jesús, jè xi Cristo [xi xó kinikasén-ne].

19

K'e nga ijchò naxandá Éfeso jè Pablo

¹ K'e nga tákó ya tíjna Apolos ya naxandá Corinto, jè Pablo, kjin i'nde jahatojin xi nindoò choòn nga ijchò Éfeso. Yaá kiskaàjin i'nga xita xi kota'yàt'aà-la Cristo.

² Kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A kitjoé-nò Inima Tsjeè-la Nainá k'e nga kòkjein-nò it'aà ts'e Cristo?

Jña xita koi kitsò:

—Ngajen mìkì tíjin-najen tsà tjín Inima Tsjeè-la Nainá.

³ Pablo kitsò-la:

—¿Kó s'ín komà bautizar?

Jña xita koi kitsò:

—It'aà ts'eé bautismo-la Juan komà-jen.

⁴ Pablo kitsò:

—Kixí kjoa. Juan, kis'iin bautizar xita xi kisikájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne, tanga k'oaá s'ín kitsò-la xita naxandá nga kàtakjein-la it'aà ts'e Jesús, jè xita xi iskan kjoí.

⁵ K'e nga jye kii'nchré 'én koi, ikjoàn komà bautizar it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo.

⁶ Pablo, k'e nga jye tsohòsòn-la tsja, jña xita koi jahas'en-jin inima-la Inima Tsjeè-la Nainá, ikjoàn kiichja 'én xi kj'eí tsò tikoà kiichjaya ngajo-la Nainá.

⁷ Ngats'iì xita koi, tejò ma xi xita x'in.

⁸ Pablo, jàn sá tsibijna Éfeso nga xki xòhoto fì ya ni'ya ingo sinagoga; mìkì tsakjón nga benojmíya, 'ño kiichjako xita nga kàtakjein-la kós'ín otíxoma Nainá.

9 Tanga tjin i'nga xita xi kisitajaajin inima-la, miki kokjein-la koni s'in thokoya Pablo. Ch'oo kiichja nga nguixkon xita it'aà ts'e ndiyá xitse-la Cristo. Pablo, k'eé tsasit'aà xin; kiiko yije xita xi kota'yat'aà-la Cristo. Yaá kiiko jngoò ni'ya escuela ñanda okoya xita xi 'mì Tirano. Yaá tsajooya-ne nga nachrjein nchijòn.

10 Pablo, jò nó tsibijna nga tsakoya-la xita. K'oaá s'in komà nga kiì'nchré 'én ndaà-la Na'en-ná Jesu-cristo ngats'iì xita judío kò xi mìtsà xita judío xi títajna naxandá ts'e nangui Asia.

11 Nainá, tseé kjojkón kis'iìn nga jè kisikjeén Pablo.

12 Skanda jè pahito-la kò nikje xi síkjeén Pablo f'iikjaá xita nga fiko-la xita xi xk'én. K'e nga jye síkò jña nikje, mandaà-ne ch'in xi tjin-la; tikoáá bitjokàjìn-ne inima ch'o-la neí xi tíjìn inima-la.

13 Tjin i'nga xita judío xi xki xi ján naxandá tjíma nga ochrjekàjìn inima-la xita xi inima ch'o-la neí tíjìn inima-la. Mejèn-la k'oa tìs'ín sìikaxki 'ín-la Jesús nga koxkiì-la xita. Tsò-la jè neí:

—i't'aà ts'e Jesús xi jè Pablo okoya otixoma-lè nga tìtjokàjìn inima-la xita koi!

14 Jngoò xita judío xi 'mì Esceva xi xita sko-la no'miì, k'oaá s'in mejèn kis'iìn ixti-la xi itoò ma-ne.

15 Tanga jè xita neí, jngoò k'a kiichja-la kitsò-la:

—'An bexkon-ná Jesús, tikoáá bexkon-ná Pablo; tanga jñò, ¿yá xita-nò?

16 Jè xita xi inima ch'o-la neí tíjìn inima-la kiskaàn-kò jña ixti koi; kitsjoònè kitsjoòfe; kisikijne-la nga itoò ixti. Itjo ni'ya, ikjoàn tsanga nga laká kjoàn koi kjoa-la nga 'ño kisiki'on.

17 Ngats'iì xità judío kò xi mìtsà xità judío xi t́jín ján naxandá Éfeso, kiì'nchré kjoa xi komà; tà kitsakjòn-né. Ìsaá 'ñó ndaà kijtseèxkón Nà'è-ná Jesucristo.

18 Kjìn xità xi jye mokjeiín-la 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, j'ìi kénòjmí nga nguixkòn xità nga ch'o t́jín xá xi kis'iìn nga sa ítjòn.

19 Tíkooá kjìn ma xità tj'e j'iiko yije libro xi kisikjeén nga t́isa ítjòn nga tsaká. Chinchájiìn ni'ín nga kitì nga nguixkòn yije xità. K'e nga komà kindà jè chjí-la libro xi kitì, icháte jmì tòn plata t́jín-ne chjí-la.

20 K'ooá s'ín komà-ne nga 'ñó tsangasòn 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo; tseé nga'ñó kis'e-la.

21 K'e nga jye jyehet'aà kjoa koi, Pablo kisikítsjeèn nga ján kjoì Jerusalén, kjoahato nanguì Macedonia kò Acaya. K'ooá s'ín kisikítsjeèn nga t́ikooa mochjeén-né nga ján kjoì naxandá Roma.

22 K'ée kisikasén ingajò xità xi síchját'aà-la ján nanguì Macedonia, jè Timoteo kò Erasto; kò jè Pablo, yaá tsibijna chiba nachrjein isa ya nanguì Asia.

Mé kjoa-ne nga kjoasì kis'e ya naxandá Éfeso

23 J́nà nachrjein koi, 'ñó tse kjoasì kis'e ya Éfeso, koiì kjoa-la Ndiyá xítse-la Cristo.

24 Jngoò xità xi 'mì Demetrio xi síxáko kichá plata, bíndaà xkósòn-la ts'e ingo-la Diana. Ngats'iì xità xi síxáko 'ñó ndaà síkijne tòn.

25 Tsibíxkóya ngats'iì xità-la xi síxáko kò xità xi kj'ejí xi t́ikooa koi xá s'ín, kitsò-la:

—Ngats'ioò jñò, 'ya-nò nga jè xá koi, bijne-ná tòn.

²⁶ Tanga tikoáá titsa'ya-nò, kò titsana'ya-nò nga jè xità xi 'mì Pablo, k'oaá s'ín binchá'a yije xità nga mì xó tsà nainá xi tsja xità sindaà-ne. Kjìn ma-ne xi jye jahatjìya-la, mìtsà tà ì Éfeso, kóhokji jngoò itjandiì nangui Asia.

²⁷ Jè kjoa koi, mìkiì ndaà tjín. Mìtsà tà koi kjoa-la nga chjja xá xi 'nè. Tikoáá tjín-la kjoskon tsà chjja ingo-la nainá xi 'mì Diana, jè xi 'ñó 'nga tíjna nga mì tì kiì skoexkón-ne xità; kò yaá chjja kjoajeya-la; mìtsà tà ì Asia nga yaxkón, tíjtsaá isò'nde.

²⁸ Jñà xità, k'e nga kiì'nchré 'én koi, 'ñó kòjti-la, ikjoàn 'ñó kiìchja nga kitsò:

—ì'Nga kàtìjna Diana ts'e naxandá Éfeso!

²⁹ Kóhokji naxandá kis'e kjoasii; kitsobà'ñó jè xi 'mì Gayo kò Aristarco. Ingajò xità koi, yaá kjihjtako Pablo; ján ì'nde-la nangui Macedonia. Fàhatjèn fàhania, kiìkò ni'ya teatro ñánda bixoña xità naxandá.

³⁰ Pablo, mejèn jahas'en tjingui-la ni'ya nga kichjajìin-la xità naxandá tanga jñà xità xi kota'yàt'aà-la Cristo mìkiì kitsjaà'nde-la.

³¹ Tikoáá yaá títsajna i'nga xità xi xá tjín-la ts'e nangui Asia xi amigo ts'e Pablo. Kisìkasén-la 'én nga mì ya kjoas'en-jìin ya ni'ya teatro.

³² Ya ni'ya teatro ñánda chixoña xità, mìkiì 'ya-la mé kjoa xi tjín. Xkì xi ján chja, kakj'eíì kakj'eíì tsò nga jngoò ìjngoò. Ìsaá kjìn ma-ne xi mìkiì tíjìin-la mé kjoa xi tjín ì'nde jè.

³³ Jñà xità judío tsasìjna osen Alejandro nga kisìkíchja. Jè Alejandro, k'eé kiskímìtjèn tsja nga

kisikítsajnajyò x̄ita. Mejèn-la nga kòsiko x̄ita judío.

³⁴ Jñà x̄ita, k'e nga kijtseèxkon Alejandro nga x̄ita judío, ngats'iì, 'ñó kiichja nga ta jngoó jtaá kiichja, kitsò:

—i'Nga kàtijna Diana ts'e naxandá Éfeso!

Koni jò-la hora kiichja nga okitsò.

³⁵ Jè x̄ita xi tjín-la secretario ts'e naxandá, k'e nga jye kisikítsajnajyò x̄ita naxandá kitsò-la:

—Ngats'ioò xi x̄ita Éfeso 'mì-nò, 'ya-nò nga ngats'iì x̄ita xi tjín nga tíjtsa isò'nde beè-né nga i naxandá Éfeso tjín-la kindà ingo-la kò xkòsòn-la xi nea-ná Diana xi 'ñó 'nga tíjna xi ngajmü j'iì-ne.

³⁶ Nijngoò xi koma kíjna'ma kjoa koi. Mochjeén-né nga mì taxki s'een; ítjòn tikítsjeèn.

³⁷ Jñà x̄ita xi jñò kòf'ikoò ijndé, nì mé kjoa xi kòhótsji it'aà ts'e ingo; tikoáà mìtsà jè nea-ná Diana kàchjajno-la.

³⁸ Tsà jè Demetrio kò x̄ita xi síxako, tsà mé kjoa xi tjín-la kò x̄ita xi kj'eí, tjín x̄itaxá xi ma-la bíndaàjìin, koa tjín ni'ya osen ñánda sindaàjìin mé-ne nga koma kinchako-ne yijo-la.

³⁹ Jñò, tsà mé xi mejèn-isa-nò, kàtasijna jngoò junta ts'e x̄ita naxandá xi kixi tjín nga kàtasindaàjìin koni s'ín tíchja kjotíxoma.

⁴⁰ Jè kjoa xi kòma i'ndeí, tjín-la kjoskon tsà jè x̄itaxá ítjòn ts'e Roma kichja'nchré-ná nga kjosii títسابinchaátsjiaá. ¿Mé kindà xi k'oiáá?

⁴¹ K'e nga jye okitsò x̄ita jè, kii yije-ne ni'ya-la x̄ita.

20

K'e nga kii Pablo ya nangui Macedonia kò Grecia

¹ K'e nga jye kisikjoàn-la kjoasiì, Pablo tsibíxkóya yije xit̃a xi kota'yàt'aà-la Cristo nga kitsjaà-la 'én xi ndaà tsò nga kisi'ñójìin ikon. Ikjoàn, kisihixat'aà xíkjín nga kiì ján nangui Macedonia.

² Koni s'ín tsajmeè nga kiì, jahato ngats'iì naxandá nga ndaà kisi'ñójìin ikon jñà xit̃a-la Cristo; ijchò skanda Grecia.

³ Pablo, jàn sá tsibìjna Grecia. K'e nga jye tìbìjnandaà nga skoé jngò chitso nga jye tífi ján Siria, kisijìin-la nga jñà xit̃a judío, k'oaá s'ín tjíndaà-la nga mejèn-la s̃ik'en; kisi'kátji-ne, ndiyá Macedonia kiì jngò k'a-ne.

⁴ Tsobáhijtakò jè Sópater xi Berea i'nde-la, ti-la ma Pirro; jè Aristarco kò Segundo xi Tesalónica i'nde-la; Gayo xi Derbe i'nde-la; kò Timoteo; t̃ikoaá ya tjikò Tíquico kò Trófimo xi Asia i'nde-la.

⁵ Jñà xit̃a xinguiá koi, kiì ítjòn-né skanda ján Troas. Yaá kiskoòñà-najen.

⁶ K'e nga jye jyehet'aà jñà nàchrjein-la s'eí nga bichiaá inchrájin xi tsjìn-la nà'yò san, tsitsajnaya jngò-jen chitso ya Filipos; ikjoàn tsanguijìin-ndá-jen; xi komà 'òn nàchrjein ijchòtjingui-lajen ján Troas; yaá tsitsajna jngò xomàna-jen.

K'e nga tsibìjna Pablo ján Troas

⁷ Jè nàchrjein tahàngò nga tàts'en xomàna chixoña yije-jen nga kinìxkoaya-jen inchrájin; jè Pablo 'nó ndojò kiikò nga tsibénojmiya 'én-la Cristo. Tíchja-né skanda kó nga ijchò osen nitjen, koi kjoa-la nga komà inchiòn jye tífi-ne.

⁸ Ya cuarto xi kijnasòn-'nga ts'e ni'ya ñánda titsajna-jen, kjin lámpara títi.

⁹ Jngoò chíti xi 'mì Eutico tíjnajto ventana-la ni'ya xi jàn piso tíjn-la. Koa jè Pablo nga 'ñó ndojò kiiko 'én xi tsibénojmí, jè chíti kisijnafè nga 'ñó nijná-la. K'e nga jye 'ñó kjinafè, kiskaàngui skanda it'aà nangui. K'e nga kitjámiitjen, jyeé k'en.

¹⁰ K'eé inchrobàjen Pablo; kitsobàkjá, kitsò:

—Kì tsakjoòn-jèn, tíjnakon-né.

¹¹ Ikjoàn kiì mijìn ijngoò k'a-ne ya cuarto ñánda títsajna; kisixkoaya inchrajín, koa tsakjèn-kò xíkjín. Ijngoò k'a tsibíts'ia nga kiichjaya skanda kis'e-la isén. Ikjoàn kiì-ne.

¹² Jña xita kiiko-ne ni'ya-la jè chíti; jye tíjnakon-ne; k'oaá tíjn kjoa xi isa ndaà kjòtsja-la xita.

K'e nga itjo-ne Pablo ya Troas nga kiì ján Mileto

¹³ Ngajen, tsanguì ítjòn-nájen, tsitsajnaya-jen chitso skanda ján Asón; yaá tsitjaàchjaàjto-jen Pablo; k'oaá kitsò nga ndiyá ndsokóó kiì-ne.

¹⁴ K'e nga jye ijchò-jen ján Aso, yaá kiskaàkjoò-jen Pablo; tsibijnayako-najen chitso; tsanguí-jen skanda ján Mitilene.

¹⁵ Itjo-jen Mitilene. Nga komà inchijòn, tsitjaàjto-jen Quío. Xi ma-ne jò nachrjein ijchò-jen Samos. Yaá Trogilio kinikjáya-jen. Xi komà jàn nachrjein ijchò-jen Mileto.

¹⁶ Jè Pablo, k'oaá s'ín kisikítsjeèn nga tà kjoahato kixíí Éfeso; kisixátíya-la yijo-la nga mìkiì tsibìjna Asia; jè xi mejèn-la nga isa nìton kijchò Jerusalén tsà koi nachrjein-la ya tíjna k'e nga kitjo s'eí ts'e Pentecostés.

Én xi kùichjako Pablo jñà xita jchínga ts'e naxandá-la Cristo xi títsajna Éfeso

17 Pablo, k'e nga tíjna Mileto, kiskinìkjaá jñà xita jchínga xi tíjn-la xá ya ijìin naxandá-la Cristo xi títsajna Éfeso.

18 K'e nga ijchò jñà xita jchínga, kitsò-la:

—Jñò, ndaà tíjìn-nò kós'ín tìjnako-nò skanda tjen-ne k'e nga j'íaa i nangui Asia.

19 Nga kjit'aà nachrjein, 'ñó indaàkjoa tìsìxá-la Nainá; mì k'oaá kji ndáxkoaàn bìxteèn nga otojñaà kjoa koí kjoa-la koni s'ín síko-na jñà xita judío nga bíchjoà ikon-na.

20 'An, mìkìi jyò ótìjna nga benojmíya-nò ngats'iì kjoa xi mochjeén-nò xi kjondaà tsajòn. Benojmíya-nò ñánda bixoña xita ko ni'ya-nò.

21 K'oaá s'ín benojmíya yije-la, ngats'iì xita judío ko xi mìtsà xita judío nga kàtasíkájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne, Nainá kàtjít'aà-la ko kàtakjeíin-la it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo.

22 I'ndeji, ján tífia Jerusalén; tsejèn ma-na nga jè kjo'ño tífikona Inìma Tsjeè-la Nainá. Mìkìi tíjìn-na mé kjoa xi komat'ian;

23 ta jè-né nga kijjndà naxandá ñánda bijchoa, jè Inìma Tsjeè-la Nainá, k'oaá s'ín benojmíya-na, k'e nga kìjchoa Jerusalén, ndayá kótìjna, tse kjo'in sìikjiaán.

24 Kjoa ts'e kjo'in, mìkìi makájno-na nas'ín sìik'en-na xita. Jè xi mejèn-na nga ndaà sikitasoàn. Ndaà sikjehet'aà xá xi kitsjaà-na Na'èn-ná Jesucristo nga sika'biá 'én ndaà-la it'aà ts'e kjondaà xi tsjá Nainá.

25 'I'nde*j*, k'oaá xan kixi-nò ngats'ioò jñò xi kiyaxkon-ná nga tsibenojmí-nò kjotíxoma-la Nainá, mì t*i* kiì jchaxkon-ná.

26 I'nde*j*, k'oaá xan-nò, tsà mìkiì mokjeiín-nò it'aà ts'e Jesús, mìtsà 'an t*j*ín-na jé tsà kjo'in s'e-nò.

27 Nga 'an, jyeé tsibenojmí yije-nò kó s'ín t*j*ín kjoa xi t*j*índaà-la Nainá; n*i*mé xi tsibi'ma-nò.

28 Jñò, t*i*kindaa yijo-nò, t*i*koa t*i*kindaa naxandá-la Cristo xi jé kisikijne nga k*o* jn*i*-la. K'oaá s'ín t*i*kindaa koni jngoò paxtò ts'e orrè nga jé xá kitsjaà-nò Inima Tsjeè-la Nainá.

29 'An, be-ná, k'e nga koma iskan, nga jye kjián, kjoahas'en-jìin-nò x*i*ta xi k*j*'e*i* koni tsején ts'en xi mejèn-la s*i*ikje x*i*ta naxandá-la Cristo.

30 T*i*koa k*i*tjokàj*i*ín xi t*i* x*i*ta tsajòn-nò xi k*j*'e*i* kjotíxoma kòkòya xi mìtsà kixi kjoa; k*j*iko x*i*ta xi kota'yàt'aà-la Cristo nga skónachan-la.

31 T*i*tsajnakon; t*i*kítsjeèn, 'an, jàn nó tshótijnakò-nò k*o* nachrjein k*o* n*i*tjen bixteèn ndáxkoaàn nga tsibenojmíya-nò kós'ín s*i*jchá yijo-nò.

32 'I'nde*j*, ndí 'ndsè, ngats'ioò, tsja Nainá s*i*kítsajnaya-nò. T*i*koa s*i*kítsajnajìin-nò 'én-la Nainá it'aà ts'e kjotsjacha xi t*j*ín-la, jé 'én xi koma tsjá-la nga'ñò inima-nò. It'aà ts'e 'én koi tjoé-nò kjotjò ján ngajmì k'e nga tjoé yije-la x*i*ta tsjeè-la Nainá.

33 'An, n*i*mé xi jaàjìin-na, n*i* ton, n*i* nikje xi ts'e x*i*ta.

34 Jñò, ndaà t*j*ìin-nò nga ndsaa kisixá-na nga kisikijne ngats'iì tsojmì xi kinìchjeén-jen k*o* x*i*ta xi títajnakò-na.

³⁵ K'oaá s'ín tsakoòya-nò, mochjeén-né nga sixá mé-ne nga sichját'aà-lá jñà xità xi 'in titsajna; tikítsjeèn 'én-la Na'èn-ná Jesucristo xi tsò: “Isaá ndaà machikon-t'in jñà xità xi tsjá mì k'oaà-ne jñà xità xi tjoé-la.”

³⁶ K'e nga jye okitsò, ikjoàn tsasijna-xkó'nchi Pablo, kiichjat'aà-la Nainá kóhotjín xità.

³⁷ Ngats'ii kiskindàya, kitsobàkjá kò kiskine'a Pablo.

³⁸ Jñà xità, tsí'on komà-la jè 'én xi kitsò Pablo nga mì tì kiì skoexkon-ne xíkjín. Kii kinì indiaà skanda ñánda kijna chitso.

21

K'e nga kii Pablo ján Jerusalén

¹ K'e nga jye kinìhixat'aà-jen xità xingui-jen, tsitsajnaya-jen chitso; tsanguí kixi-jen naxandá jìin-ndá ñánda 'mì Cos; xi komà inchiòn ijchò-jen naxandá Rodas, ikjoàn tsanguì-jen skanda naxandá Pátara.

² Ya Pátara síjna ìjngoò chitso xi tífi Fenicia; jè tsitsajnaya-jen nga tsanguì-jen.

³ K'e nga tsitjaàjìin-ndá-jen, ki'ya-jen nangui jìin-ndá ts'e Chipre xi kijna ya ngaskón-najen; tanga tsanguí kixi-nájen skanda Siria. Jè chitso, yaá kisasijna indii ndáchikon Tiro nga yaá chinchá ch'á-la xi 'ya.

⁴ Ya Tiro, kiskaàkjoò-jen xità xi kota'yàt'aà-la Cristo, itoò nachrjein tsitsajnakò-jen. Jñà xità koi kitsò-la Pablo nga mìkì kjoì ján Jerusalén; jè Inima Tsjeè-la Nainá k'oaá s'ín tsibénojmíya-la.

⁵ K'e nga jye ijchò jngoò xomàna nga titsajna-jen, ikjoàn itjo ijngoò k'a-jen. Tsobáhihtako yije-najen jña xita-la Cristo, ko íchjín-la ko ixti-la skanda ján indii najnchra. Ko yaá indii ndáchikon chinchaxkó'nchi-jen nga kinokjoàt'aà-lajen Nainá.

⁶ Ikjoàn kinìhixat'aà-jen xita xingui-jen, tsitjaàs'en-jen chitso koa jña xita koi, kiì-ne ni'ya-la.

⁷ Yaá jyehet'aà nga tsitjaàjìin-ndá-jen nga itjo-najen Tiro skanda ijchò-jen Tolemaida. Yaá kinìhixat'aà-jen xita xinguiáá it'aà ts'e Cristo; jngoò nachrjein tsitsajnakò-jen.

⁸ K'e nga komà nchijòn, tsanguì-jen ján Cesarea. Ijchò-jen ni'ya-la Felipe, xita xi chjaya 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo, jè xi taña kitjaàjìin-kò jña xita xi itoò ma-ne nga kisixáko naxandá-la Cristo. Yaá kinikjáya-jen ni'ya-la.

⁹ Nijòn ma ixti íchjín xongó-la xi síkjeén Nainá nga chja ngajo-la.

¹⁰ Kjìn nachrjein tsitsajnakò-jen Felipe. Yaá j'ii jngoò xita xi 'mì Agabo xi inchrobà-ne Judea jè xi síkjeén Nainá nga chja ngajo-la.

¹¹ K'e nga ijchòkon-najen, kiskoé sincho xi bijnakjá Pablo. Tsibí'ño tsja ko ndsoko, ikjoàn kitsò:

—K'oaá tsò jè Inima Tsjeè-la Nainá: kiis'ín kojìt'aà'ño jña xita judío ján Jerusalén jè xita nei-la sincho jè; ikjoàn sìngatsja xi mìtsà xita judío.

¹² Ngajen ko xita Cesarea, k'e nga kina'yà-jen 'én koi, tsibìtsi'ba-lajen Pablo nga mìkiì kjoì Jerusalén.

¹³ Tanga jè Pablo kitsò:

—¿Mé xi ma-nò? ¿Mé-ne chihindáya-nò?
Kì nìba-là inima-na. 'An tíjngoò takoàn nga

kàtít'aà'ñó-na nàs'ín kàtasík'en-na x̄ita ján Jerusalén xi kjoa ts'e Na'èn-ná Jesucristo.

14 Mikiì komà kichjaàxìn-lajen kjohítsjeèn-là; tà k'oaá ki'mì-lajen:

—K'oas'ín kàtitasòn koni s'ín mejèn-là Nainá.

15 Xi komà iskan, tsibìxkó-jen tsojmì-najen, ikjoàn tsanguí-jen Jerusalén.

16 Tsobáhjtako i'nga-najen jñà x̄ita-là Cristo xi Cesarea i'nde-là. Kiiko-najen ya ni'ya-là x̄ita xi 'mì Mnasón xi Chipre i'nde-là. X̄ita jè kjòtseé kota'yàt'aà-là Cristo. Yaá kinìkjáyako-jen.

Mé xi komà k'e nga jè Pablo ijchò Jerusalén

17 K'e nga ijchò-jen Jerusalén, jñà x̄ita-là Cristo xi ya títsajna, tsjaá komà-là nga kiskoétjò-najen.

18 Xi komà inchijòn, tsanguí-jen ko Pablo ni'ya-là Jacobo; yaá títsajna ngats'ii x̄ita jchínga xi otíxoma jjiin naxandá-là Nainá.

19 Pablo kisìhixat'aà x̄ita koi, ikjoàn tsibénojmi yije-là kjoa xi tís'ín Nainá it'aà ts'e x̄ita xi mìtsà x̄ita judío nga jè tísíkjeén Pablo xá xi tís'ín.

20 K'e nga kiì'nchré 'én koi, jeyaá kisikíjna Nainá. Ikjoàn kitsò-là Pablo:

—Ji ndí 'ndse, tí'ya-né nga jñà x̄ita judío jyeé 'ñó kjìn jmiì ma-ne xi mokjeiín-là it'aà ts'e Jesús. Ngats'ii x̄ita koi, 'ñó mejèn-là nga kítasòn kjotíxoma xi Nainá kitsjaà-là Moisés.

21 Tanga jye xó kiì'nchré xi it'aà tsiji nga k'oaá xó s'ín okoòya-là ngats'ii x̄ita judío xi títsajnajiin ya naxandá-là jñà xi mìtsà x̄ita judío nga mì xó tì kiì s̄iikitasòn-ne kjotíxoma-là Moisés; kàtasíchija xó kjotíxoma xi tjín-ná xi x̄ita judío 'mì-ná, tikoá

mì xó t̄i k̄iì s̄it'aà ch̄iba-la j̄nà ndí ixti k̄joa ts'e circuncisión.

²² ¿Mé xi s'eén? K̄jo'ño-né k̄ji'nchré x̄ita nga i tijni.

²³ K'oaá s'ín t'iin koni s'ín 'mì-lèjen; i t̄ítsajnaj̄iìn ñijòn-najen x̄ita xi s̄iikitasòn koni s'ín kitsjaà-la tso'ba Nainá nga s̄iìtsjeèya yijo-la.

²⁴ Tikoīi j̄nà x̄ita. T̄ìtsjeèyi yijo-lè k̄o x̄ita koi. Tíh̄j̄í nga k̄atasijno-la ts̄ja sk̄o mé-ne nga skoe-ne x̄ita xi k̄j'eíj̄í nga m̄ìtsà k̄ix̄i k̄joa koni tsò-lè x̄ita. Yaá skoe-ne nga t̄ikoaá ngaj̄i n̄ìkitasoìn k̄jot̄íxoma-la Moisés.

²⁵ It'aà ts'e x̄ita xi m̄ìtsà x̄ita judío xi jye mokjeiín-la 'én-la Cristo, jyeé kin̄ikasén-lajen xojon koni s'ín kichòsòn-lajen nga mìk̄iì sk̄ine tsojm̄i xi xkòsòn sinchát'aà-la; mìk̄iì sk̄ine jn̄i-la cho; t̄ikoaá mìk̄iì sk̄ine yijo-la cho xi mìk̄iì x̄ixteèn jn̄i-la k'e nga biyaá; t̄ikoaá k̄i t̄i k̄joa chijngui s̄is'in-la.

K'e nga kindobà'ño Pablo ya ingo ítjòn

²⁶ Xi komà nchijòn, Pablo k̄iik̄o nga ñijòn x̄ita koi. Tañaá kis̄ikitasòn k̄jot̄íxoma-la x̄ita judío nga kis̄itsjeèya yijo-la k̄joa ts'e jé-la. Ikjoàn k̄iì ya ñánda t̄ijna ingo ítjòn nga kis̄ik̄i'nchré j̄nà x̄ita mé nachrjein k̄joehet'aà nachrjein-la nga nchis̄itsjeèya yijo-la; ikjoàn k̄oma k̄jiko cho xi k̄jot̄jò ts'e Nainá nga jngoò òjngoò.

²⁷ K'e nga jye k̄jomeè bijchó itoò nachrjein, j̄nà x̄ita judío xi inchrobà-ne nangui Asia, k̄ijtseèxkon Pablo nga ya t̄ijna nd̄itsin ingo ítjòn; chinchá'a ngats'iì x̄ita nga kitsobà'ño.

²⁸ 'Ñó k̄iìchja, kitsò:

— ¡Ngats'ioò xi x̄ita Israel 'mì-nò, t̄ichjât'aà-nájén! Jè x̄ita jè xi tsó'ba nga kijndà naxandá nga okoòya kjotíxoma xi kondra ts'e naxandá, kondra ts'e kjotíxoma-la Moisés, k̄o kondra-la ingo ítjòn. Skanda j'ìikoo x̄ita xi mìtsà x̄ita judío xi kisikas'en ya nditsin ingo nga sítjé jè ì'nde tsjeè-la Nainá.

²⁹ X̄ita koi, koií kjoa-la nga k'oas'ín kitsò, k'e nga sa ítjòn kijtseèxkon Pablo ya ìjìin naxandá nga taña tímakjoòko jngoò xi mìtsà x̄ita judío xi 'mì Tróximo xi x̄ita Éfeso; k'oaa s'ín kisikítsjeèn tsà t̄ikooá kiikó-né ya nditsin ingo.

³⁰ Kóhokji naxandá kiì'nchré nga kjoasiì kisakò. Nìtoón chixoña x̄ita. Kitsob'à'ño Pablo; kjo'ño tsachrje ya nditsin ingo; ìkjoàn tsibíchjoàjto-la xotjoa ingo.

³¹ Jye mejèn nchisík'en tanga nìtoón kiì'nchré jè x̄ita sko-la soldado ts'e Roma nga kjoasiì kisakò naxandá Jerusalén.

³² Jè x̄ita sko-la soldado, nìtoón kiìchja i'nga-la soldado xi ìsa nangui xá tjín-la nga tsibíxkóya soldado-la; ìkjoàn tsangachikon, kiì ñánda tjín kjoasiì. Jña x̄ita, k'e nga kijtseè soldado, k'eé kitsjeiìn Pablo; mì t̄i kiì kiskaàn-ko-ne.

³³ K'e nga ijchò x̄ita sko-la soldado, kitsob'à'ño Pablo; kitsjaà okixi nga jò na'ño kichá cadena kisit'aà'ño Pablo. ìkjoàn kiskònangui yá x̄ita-ne xi 'mì Pablo k̄o mé xi kis'ìin.

³⁴ Jña x̄ita xi kjìn ma-ne, xki xi ján chja; kakj'eij kakj'eij tsò nga jngoò ìjngoò. Jè x̄ita sko-la soldado, mìkiì kisakò-la mé kjoa xi komà nga 'ño siì nchis'ín. Kitsjaà-la okixi soldado-la nga kàtjikó Pablo ján cuartel.

³⁵ K'e nga nchifimijìn-jno escalón, jñà soldado tsa'nga Pablo, koí kjoa-la nga jñà xita xi kjin ma-ne xi tjingui-la, 'ño nchimats'en,

³⁶ nga tsò:

—¡Tik'eèn!

Kó kitsò Pablo nga kiichjatjì yijo-la

³⁷ Jè Pablo, k'e nga jye tífahas'en cuartel kiichja-la jè xita sko-la soldado, kitsò-la:

—¿A koma kichjàkò jngò tò-lè?

Jè xita sko-la soldado kitsò:

—¿A maá-lè nokjoì 'én griego?

³⁸ ¿A mìtsà ngaji xi xita Egipto i'nde-lè xi tsibíts'ii kjoasii kò jngò kò jò nó nga kiikoii ñijòn jmiì xita kjoasii ján i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn?

³⁹ Pablo kitsò:

—'An, xita judío-ná, yaá i'nde-na Tarso, jngò naxandá xi ndaà yaxkon-la ts'e nangui Cilicia; tjín-lè kjondaà, tjii'nde-ná nga kichjàkoaa xita naxandá.

⁴⁰ Jè xita sko-la soldado, kitsjaà'nde-la; ikjoàn tsasijna kixi Pablo ya escalón; kiskímiitjen tsja nga jyò kàtìtsajna xita naxandá. K'e nga jye tsibìtsajnajyò, kiichjàkò 'én hebreo, kitsò:

22

¹ —Ngats'ioò xi xita judío xinguiáá 'mì-nò kò xi xita jchínga, tjíná'ya 'én kixi xi kichjàkò-nò nga kichjàtjìa yijo-na.

² Jñà xita, k'e nga kii'nchré nga 'én hebreo kiichja, isaá jyò tsibìtsajna. K'eé kitsò Pablo:

³ —'An, xita judío-ná. Yaá kits'ian Tarso, naxandá xi chja-ne Cilicia. Tanga jí Jerusalén

kòjchá. Jè kiskoòta'yàt'aà-là jè maestro Gamaliel. Ngui kixíí tsakóya-na koni s'ín tjín kjotíxoma-là xítà jchínga-ná. Ngui tíjngòò takoàn nga sikitason-là Nainá koni s'ín 'nè jñò skanda nachrjein ì'ndeì.

⁴ Nga sà kjòtseé, kiitjingui kondra-là jñà xítà xi fitjingui-là ndiyá xítse jè, skanda mejèn-na kisik'én. Tsibìt'aà'ñoá, tìkoà kiskinìs'en ndayá íchjín, íchjá.

⁵ Jñà xítà sko-là nò'miì, ngats'ìi xítà jchínga, ndaà kijtseè kjoa koi. Jñà kitsjaà-na xojon nga kiiko-là xítà xinguiáá xi títsajna Damasco nga koma kjinchrobàkoaa ì Jerusalén ngats'ìi xítà xi mokjeiín-là ìt'aà ts'e Cristo mé-ne nga s'e-là kjo'in.

Kó kitsò Pablo k'e nga tsibénojmi kó s'ín komàt'in nga jahatjìya kjohítsejèn-là

(Hechos 9:1-19; 26:12-18)

⁶ K'e nga jye kjomeè bijchoa chrañàt'aà-là Damasco, ijchò-la tsà nchisen, tà nitoón tsatsejèn jngòò-na ni'ín xi ngajmiì inchrobà-ne xi kjòhiseèn kòhokji nga jngòò itjandiì-na koni s'ín tìfia.

⁷ 'An, kiskaàjndoòt'aà nangui. Ki'nchrè 'én xi ijìin isén kiichjá, kitsò: “Saulo, Saulo, ¿mé-ne 'an tì'mìtjingui kondra-ná?”

⁸ K'èé kiskònangui-là, kixan-là: “¿Yá-ne ngaji Nà'èn?” Kitsò-na: “'An-ná xi 'mì-na Jesús xi Nazaret ts'an xi jì tì'mìtjingui kondra-ná.”

⁹ Jñà xítà xi tjikoa, kijtseè ni'ín nga kjòhiseèn, tà kitsakjòn-né, tanga mìkiì ki'ya-là 'én xi 'an kiichjá-na.

¹⁰ K'èé kiskònangui-là kixan-là: “¿Mé xi s'iaàn, Nà'èn?” Kitsò-na: “Tìsítjìin, t'in kixi Damasco. Yáá s'ènojmi yije-lè kó s'ín tjíndaà kjoa xi s'ìin.”

11 Koi kjoa-la nga 'ñó kjòhiseèn ni'ín, 'an mì tì kii kjòtsejèn-na. Jñà xità xi tjkioa kitsobà'ño ndsaa nga kiiko-na skanda Damasco.

12 'Ya Damasco tjna jngoò xità xi 'mì Ananías xi ndaà beèxkón Nainá koni s'ín tíchja kjotíxoma ts'e Moisés. Jè Ananías tjkioá ndaà yaxkón it'aà ts'e xità judío xi títsajna ya i'nde jè.

13 K'e nga j'ii katsejèn-na Ananías, kitsò-na: “Ndsè Saulo, kàtatáx'a-ne xkoiin.” Tík'eé-ne kitáx'a-ne xkoaèn ikjoàn kiskoò'an Ananías.

14 Kitsò isa-na: “Nainá xi ts'e xità jchíngá-ná jaàjiin-lè nga jchaxkoin mé xi mejèn-la; tjkioa jchaxkoin jè xi Nguì Xità Kixi; kiná'yi 'én-la xi jè sobà kichja-lè.

15 Jii kénojmi-la ngats'ii xità, ngats'ii kjoa xi tì'yi ko xi tina'yi.

16 I'ndeji, kì tì chiña-ne. Tísítjiin; kàtamai bautizar; tinókjoat'aà-la Na'èn-ná Jesús nga kàtatsjeèya jé-lè.”

Mé xi komà k'e nga jè Pablo tsibénojmi-la kós'ín komà nga kiikon jñà xi mìtsà xità judío

17 'K'e nga j'i-na Jerusalén, kiaà ya ñánda tjna ingo ítjòn nga kichjàt'aà-la Nainá. Koni nijñá tí'biì-na,

18 tsatsejèn-na Na'èn-ná; kitsò-na: “Tixátíyi, niton títjokàjiin naxandá Jerusalén; ijndé, mì yá xi kji'nchré 'én-lè xi kinókjoayi it'aà ts'an.”

19 'An kixan-la: “Na'èn, jyeé beèxkon-na nga 'an, xki ní'ya ingo sinagoga kiaà nga kitsobà'ñoá xità, kiskinìs'en ndayá, tjkioa kiskaàn-koa jñà xi mokjeiín-la it'aà tsiji.

20 K'e nga kisik'en Esteban xi xita chi'nda-lè xi jè kitsjaà 'én tsiji, tikoáá 'an yaá tijnáa; tikoáá kisijngòè takoàn nga kinik'en; skanda 'aán kitsobà nikje-la jñà xita xi kisik'en Esteban."

21 Tanga jè Na'èn-ná kitsò-na: "T'in, ján siikasén-lè naxandá-la xi mìtsà xita judío xi kjiin títsajna."

22 Jñà xita naxandá, ndaà nchi'nchré-la Pablo koni s'ín tíchja; k'eé kòjti-la k'e nga kii'nchré 'én xi jyehet'aà-ne; ñó kiichja kóhotjín nga kitsò:

—¡Xita jè, kàtiyaà! ¡Mìkii ok'in-la nga kíjnakon ìsa isò'nde!

23 Jñà xita koi, isaá 'ñó kiichja isa, bítsajneè nikje-la koà bíxteèn chijo ni'nde.

24 Jè xita sko-la soldado, kitsjaà okixi nga tsasíjna'ya Pablo ya cuartel; tikoá kitsjaà okixi nga kàtajá-la mé-ne nga keènojmi-ne mé kjoa xi tsohótsji nga kondra fitjngui-la xita.

25 K'e nga jye tjít'aà'ñó, Pablo kiskònangui, kitsò-la jè soldado xi ya síjna, jè xi bít'in-la jñà soldado xi i'nga:

—¿A tsjá'ndeé-lè kjotíxoma nga k'oas'ín nìkoji jn-goò xita Roma xi kj'eè kii 'ya-la mé jé xi tjín-la?

26 Jè xita xi bít'in-la jñà soldado xi i'nga, k'e nga kii'nchré nga xita Romaá Pablo, kiikon jè xita sko-la soldado, kitsò-la:

—¿Mé xi sikoji xita jè? Nga xita Roma-né.

27 Jè xita sko-la soldado kiikon Pablo, kiskònangui-la kitsò-la:

—Ngaji, ¿a kixi kjoa nga xita Roma-né?

Pablo kitsò:

—Kixi kjoa.

28 Jè xita sko-la soldado kitsò-la Pablo:

—Tse jchán ton kisengui-na yijo-na nga x̄ita Roma komà.

Jè Pablo kitsò:

—Tanga 'an, k'oaá s'ín kits'ian nga x̄ita Roma-ná.

²⁹ Jñà x̄ita soldado xi tjín-ne nga kojà-la, chinchat'aàxin; tikoá jè x̄ita sko-la soldado k'e nga kisijiin-la nga jè Pablo x̄ita Roma-né, kitsakjòn-né koi kjoa-la nga jè kitsjaà okixi nga kisit'aà'ño Pablo.

Mé xi komà k'e nga jè Pablo tsibijna nguixkon x̄itaxá ítjòn-la x̄ita judío

³⁰ K'e nga komà inchijòn, jè x̄ita sko-la soldado mejèn-la nga ndaà skoe mé jé xi tjín-la nga k'oas'ín óngui-ne jñà x̄ita judío. Kiskíjnda'ño; ikjoàn tsibíxkóya x̄ita sko-la no'miù ko x̄itaxá ítjòn-la x̄ita judío; kiùko Pablo, tsasíjnangui nguixkon x̄ita koi.

23

¹ Pablo kiskoò'an jñà x̄itaxá ítjòn kitsò-la:

—Jñò xi x̄ita xinguiáá judío 'mì-nò, ngats'ioò, k'oaá xán-nò, kjohítsjeèn ts'an, k'oaá tsò nga ndaà tìsìkitasoàn koni s'ín mejèn-la Nainá skanda nachrjein i'ndeji.

² Jè no'miù ítjòn xi 'mì Ananías kitsò-la jñà x̄ita xi nchat'aà chraña-la Pablo nga kàtasíjts'iin-'a tso'ba.

³ Tanga jè Pablo kitsò-la:

—iNgaji, xi jò isén tjín-lè, Nainá kàtasíjts'iin-'a ndsoboì! Ngaji, koií xá tijna-ne nga kíndaàjìin-ná koni s'ín tíchja kjotíxoma tanga ngaji, isaá nìkatonè-la kjotíxoma nga mejèn-lè sijts'in-'a-ná.

⁴ Jñà x̄ita xi nchat'aà chraña-la Pablo kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín nokjoàjno-la xi no'miù ítjòn-la Nainá?

⁵ Pablo kitsò:

—'Ndsè, mìkiì bexkoan tsà jè xi no'miì ítjòn tíjna. Kixí kjoa, k'oaá s'ín tíchja xojon kjotíxoma-la Nainá nga tsò: “Jè xi xitaxá sko-la naxandá mìkiì koma kinókjoajno-la.”

⁶ Pablo, k'e nga kijtseèxkon jñà xitá xi títsajna nga jò skoya ma; tjin xitá fariseo ko tjin xitá saduceo; 'ño kiichja, kitsò-la:

—'Ndseé, 'an, xitá fariseo-ná; ki'ndí-la xitá fariseo-ná; koiì kjoa-la nga k'oas'ín tísindaàjìin-na nachrjein i'ndeì nga k'oaá s'ín mokjeiín-na nga faáya-la jñà xitá xi biyaà.

⁷ K'e nga k'oa kitsò Pablo, kjòjòya jñà xitá xi títsajna junta; tsibíts'ia jñà xitá fariseo ko xitá saduceo nga tsohótiko xíkjin.

⁸ Koi kjoa-la nga jñà xitá saduceo mìkiì mokjeiín-la tsà kixí kjoa nga faáya-la mik'en, tikoà mìkiì mokjeiín-la tsà tjin xi 'mì àkjale ko xi 'mì inima; tanga jñà xitá fariseo mokjeiín yije-la kjoa koi.

⁹ Ngats'ìi xitá 'ño jchán kiichja; k'eé chinchá kixí xitá xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi ya chja-ne ts'e xitá fariseo, kitsò:

—Xitá jè, nimé kjoa xi ch'o tís'ín; tsà inima tsohóko ko tsà àkjale tsohóko; mìkiì koma jñà kìncha ikón-lá Nainá.

¹⁰ Jè xitá sko-la soldado, k'e nga kijtseè nga isa 'ño makjan-la jñà xitá, kitsakjòn-né tsà ya sùik'en Pablo. K'eé kiichja isa-la soldado; kitsjaà-la okixi nga kàtjikò ijngoò k'a ján cuartel.

¹¹ Xi komà nchijòn nga nitjen, ijchò kasit'aà-la Na'èn-ná jè Pablo, kitsò-la:

—Kì tsakjoòn-jèn, k'oaá s'ín mochjeén nga kinókjoii xi it'aà ts'an ján Roma, koni s'ín kinokjoi i Jerusalén.

K'e nga jñà xita judío tsajoóya-ne nga siik'en Pablo

¹² Nga kis'e isén, jñà xita judío tsajoóya-ne nga siik'en Pablo; k'oaá kitsò nga mì kì kòkjen kò mìkii skoí nandá; Nainá kàtatsjá-la kjo'in tsà mìkii kítasòn nga siik'en Pablo.

¹³ Tsatoó ichán ma-ne jñà xita judío xi k'oas'ín tsajoóya-ne.

¹⁴ Xita koi, kiikon jñà xita sko-la no'mii kò xita jchínga ts'e xita judío, kitsò-la:

—K'oaá s'ín tsibìnè-lajen yijo-najen nga nimé xi chjine-jen, Nainá kàtatsjá-najen kjo'in tsà mìkii kítasòn nga sik'en-jen Pablo.

¹⁵ Ngats'ioò xi tjín-nò xá ítjòn ts'e Junta jè, kot'in-là jè xita sko-la soldado nga kàtjanchrobáko nchijòn-le i nguixkoòn. Tà k'oaá tìn-là nga isa ndaà mejèn-nò jchaxkoòn kjoa xi tjín-la. Ngajen kítajandaà-jen ya iya ndiyá nga sik'en-jen k'e nga tikj'eè fi ijndé.

¹⁶ Jè ti-la ndichja Pablo, kii'nchré kjoa xi tsajoóya-ne xita judío; k'ée kii kisikí'nchré Pablo ya cuartel.

¹⁷ Pablo kiichja jngò-la soldado, kitsò-la:

—Tikoii ti jè ñánda tjina xita sko-la soldado. Tjín 'én xi keènojmi-la.

¹⁸ Jè soldado kiiko jè ti ñánda tjina xita sko-la, kitsò-la:

—Jè Pablo xi tjina ndayá kàchja-na kàtsò-na: “Tikoii ti jè.” Tjín xó 'én xi keènojmi-lè.

19 Jè x̄ita sk̄o-l̄a soldado, kitsobà'ñó tsja jè ti, kiik̄o it'aà x̄in, kiskònangui-l̄a mé 'én xi keènoj̄mí-l̄a.

20 Jè ti kitsò:

—Jñà x̄ita judío, jye ndaà tsajoóya-ne [nga mejèn-l̄a skónach̄an-lè]; siijé-lè nga kíkoi nchijòn-lè jè Pablo ján nguixk̄on x̄itaxá judío nga mejèn xó-l̄a isa ndaà tjanangui-l̄a mé kjoa xi tjín-l̄a.

21 Ngaji, k̄i k̄i mokjeiín-lè. X̄ita koi, ma-l̄a tsà ichán nga títsajnachjoà-l̄a Pablo ya iya ndiyá nga mejèn-l̄a siik'en. Jye k'oas'ín kitsjaà-l̄a tso'ba Nainá nga mìk̄i k̄okjen t̄ikoā mìk̄i skoí nandá skanda k'e nga siik'en Pablo. I'ndeji, tà jè nchikoña-l̄a nga k'oi-l̄a 'én-lè koni s'ín nchisíjé.

22 Jè x̄ita sk̄o-l̄a soldado, kitsò-l̄a jè ti nga komaá k̄oi-ne; kitsjaà-l̄a okixi nga nijngoò x̄ita keènoj̄mí-l̄a nga jè ijchò síkí'nchré.

K'e nga jè Pablo kichinìt'aà-l̄a Félix xi x̄itaxá ítjòn

23 Jè x̄ita sk̄o-l̄a soldado kiichja jò-l̄a soldado-l̄a xi bit'in-l̄a soldado xi i'nga, kitsjaà-l̄a okixi nga k̄atasík̄itsajnaandaà jò sìndo soldado xi ndsoko k̄oi-ne, jàn kaàn k̄o te xi kohòyo k̄itsasòn-l̄a, jò sìndo xi k̄icha lanza k'oā nga k̄oi skanda ján Cesarea k'e nga kijchò xi ñijaàn nga kojñò.

24 T̄ikoā kitsjaà okixi nga k̄atinchandaà kohòyo xi k̄ijnakjá-l̄a Pablo mé-ne nga ndaà kjiko-ne nga ñimé xi k̄omat'in skanda ñánda tíjna Félix xi x̄itaxá ítjòn.

25 Jngoò xojon carta tsibíndaà xi tsò:

26 “Tjín-lè kjondaà ngaji Félix xi x̄itaxá ítjòn tijni; 'an, xi Claudio Lisias 'mì-na síhixat'aà-lè.

27 Xit̄a xi t̄is̄ikasén-lè, j̄n̄à xit̄a judío kitsobà'ñó, kjomeé kisik'en, t̄anga 'an tsohósikoaa nga kiikoaa soldado-na nga jye kis'ej̄īn-na nga xit̄a Roma-né.

28 'An, mejèn-na nga skoeè mé kjoa xi t̄j̄n-l̄a. K'oaá komà-ne nga kiikoaa ñánda t̄ítsaj̄na xit̄axá judío.

29 K'e nga ijchòkoaa, kisij̄īn-na nga tà koií kjoa-l̄a xi kjot̄ixoma ts'e. Nì mé jé t̄j̄n-l̄a nga kiyá; skanda mìkì ok'in-l̄a nga ndayá k̄j̄na iya.

30 'An, kis'enojmí-na nga j̄n̄à xit̄a judío, k'oaá s'ín tsajoóya-ne nga mejèn-l̄a s̄iik'en chijé. K'oaá ma-ne nga j̄i t̄is̄ikasén-lè. K'oa t̄is'ín kixan-l̄a j̄n̄à xit̄a xi óngui nga nguixkoīn k̄átasindaaj̄īn-l̄a mé kjoa xi t̄j̄n-l̄a kondra ts'e.”

31 J̄n̄à soldado, k'e nga jye kitjoé-l̄a okixi, kiiko Pablo k'e nga jye k̄oj̄ñò skanda ján naxandá Antipatris.

32 Nga komà nchijòn j̄n̄à xit̄a soldado xi ndsoko kii-ne, kisikátji-ne; inchrobà-ne skanda cuartel. Tà j̄n̄à kiiko Pablo soldado xi kohòyo t̄ítsaj̄nasòn.

33 J̄n̄à xit̄a soldado, k'e nga ijchò Cesarea, kisìngatsja jè xit̄axá ítjòn xoj̄on carta xi 'ya; t̄ikoa kisìngatsja Pablo.

34 Jè xit̄axá ítjòn, k'e nga jye tsibíxkej̄īn xoj̄on carta, kiskònangui ñánda i'nde-l̄a Pablo. K'e nga jye kis'enojmí-l̄a nga nangui Cilicia i'nde-l̄a,

35 kitsò-l̄a:

—K'eé kji'nchrè-lè k'e nga kjoí xit̄a xi óngui-lè.

Ikjoàn kitsjaà okixi nga k̄atamakinda, yaá k̄j̄na ni'ya osen-l̄a Herodes.

24

Kó kitsò Pablo k'e nga kiichjatjì yijo-la nguixkon xitaxá ítjòn xi 'mì Félix

¹ K'e nga komà 'òn nachrjein, ijchò Ananías ya Cesarea xi xitá sko-la no'miì. Tjiko i'nga xitá jchínga xi xá tjín-la ts'e xitá judío tikoá tjiko jngòò xitá xi 'mì Tértulo xi chjine xojon ts'e kjotíxoma. Jñà xitá koi kiìkon Félix jè xi xitaxá ítjòn tjína nga kitsjaàt'in 'én xi kondra ts'e Pablo.

² K'e nga jye ijchòko Pablo nguixkon xitaxá, tsibíts'ia Tértulo nga kitsjaàt'in 'én xi kondra ts'e Pablo; kitsò-la Félix:

—Ngaji xi xitaxá ítjòn tijni, ndaà yaxkón-lèjen. Nga it'aà tsiji, 'ñó tísakó-najen kjoa'nchán. Ndaá xá xi títitasòn i naxandá-najen xi kjoa chjine tsiji.

³ Kjit'aà nachrjein, kóhokji ñánda titsajna-jen tjoé-najen kjondaà tsiji. Ndaà chjí-lè nga k'oas'ín nìchját'aà-nájen.

⁴ Majìn-najen nga sù s'en-lèjen; tjín-lè kjondaà, tiná'ya ítse-nájen.

⁵ K'oaá s'ín kí'ya-jen xitá jè nga tíjtsa isò'nde 'ñó ch'o tjín kjoa xi ótsji nga síjòya xitá judío; jè-né xi xitá ítjòn-la xitá Nazaret xi síkjatjìya ndiyá-la Nainá.

⁶ Tikoáá mejèn-la ch'o kisítjé Ingo Tsjeè-la Nainá, k'oaá ma-ne nga kindobà'ñó-jen. [Mejèn k'oas'ín síko-jen koni s'ín tíchja kjotíxoma tsajen,

⁷ tanga jè Lisias xi xitá sko-la soldado tsasìko. Koó kjoats'en tsafaá'an-najen k'e nga jye tjínaya ndsaa-jen.

⁸ Ko k'oaá kitsò Lisias nga jñà xitá xi óngui, íí kjoíí nguixkoiìn nga sindaàjìin.] Komaá ngaji sobà

chjinangui-la mé-ne nga jcha-ne mé kjoa xi tjín-la nga ongui-jen.

⁹ Jñà xità judío xi ya títsajna, tikoáá síngàsòn 'én nga kixi kjoa.

¹⁰ Jè xitàxá ítjòn kiskímìtjen tsja nga kits-jaà'nde-la Pablo nga kiichja. Pablo kitsò:

—Ji xi xitàxá ítjòn tijni, tíjìn-na nga kò kjìn nó tìnìkitasòin xá i i'nde jè; k'oaá ma-ne nga kò kjotsja-na, t'an kichjàtjì-na yijo-na.

¹¹ Ngaji, komaá kìnchátsjiyi. 'An, saá tjín-la tejò nachrjein nga kiaà Jerusalén ya ingò ítjòn nga kijtseèxkoán Nainá.

¹² Ni saá jngòò k'a 'ya-na nga xità otikjoòkoa, tikoáá mì xità naxandá binchaà'a ya nditsin ingò ítjòn, kò ni'ya ingò sinagoga, kò ya jjiin naxandá.

¹³ Jñà xità xi óngui-na mìkiì koma kòkixiya-la kjoa xi ónè-na.

¹⁴ K'oaá xán-lè xi ngui kixi kjoa, 'an, jè sikitasòn-la xi Nainá tsò-la xità jhínga-najen; k'oaá s'ín sikitasòan koni s'ín tjín jè ndiyá xitse-la Cristo, jè xi tsò-la jñà xità koi nga ndiyá xìn-la Nainá-né. 'An, mokjeiín yije-na koni s'ín tíchja xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá xi kiskìì Moisés kò ts'e xità xi kiichja ngajo-la Nainá.

¹⁵ 'An, k'oaá tìs'ín mokjeiín-na it'aà ts'e Nainá koni s'ín mokjeiín-la jñà xità xi óngui-na nga faáya-la xità xi biyaà, jñà xi xità kixi kò xi mìtsà xità kixi.

¹⁶ Koí k'oas'ín bìnè-la yijo-na nga tsjeè síkíjna kjohítsjeèn-na nguixkòn Nainá kò nguixkòn xità.

¹⁷ 'Nga jye kò kjìn nó mì tì kiì f'i-na naxandá-na Jerusalén, j'íí ijngòò k'a-na nga j'ìko-la tòn jñà xità

ima kò kitsjaà-là kjoṭjò Nainá.

¹⁸ K'oaá tjin kjoa xi tis'iaàn k'e nga jye kisitsjeèya yijo-na koni tjin kjoṭixoma-là xita judío. K'e nga kijtseè-na jña xita judío xi Asia i'nde-là nga ya tijnna ya nditsin ingo, mìtsà kjin ma xita xi títajnakò-na. Tikoáà mìtsà kjoasi tìbìts'iaa.

¹⁹ Jña xita xi kijtseè-na ya nditsin ingo, tsà mé kjoa xi tjin-là xi kondra ts'an, jña sabá kàtjanchrobá nga kàtatsjá 'én.

²⁰ Tsà majin, jña xita xi i títajna kàtènojmi tsà mé jé kisakòt'aà-là it'aà ts'an k'e nga tsohótijna nguixkon xitaxá judío.

²¹ A xi koií jé xi tíma-na nga 'ño kichjà k'e nga tijnajin-là xitaxá judío nga kixan-là: “Nàchrjein i'ndeí tísindaàjin-na nga mokjeín-na nga faáya-là xita xi biyaà.”

²² Jè Félix, ndaà tjin-là koni s'in tjin ndiyá xitse ts'e Jesucristo. Tsibíchróbá kjoa koi. Kitsò:

—K'e nga kjoí Lisias xi xita skò-là soldado, k'ée skònangui-ìsa-nò kjoa xi tjin-nò.

²³ Félix kitsjaà-là okixi jña soldado-là nga sìkíjna isa ndayá Pablo, tanga komaá kojmeèndeí ya iya ndayá, tikoáà komaá kijchòkon xita xikjin kò amigo-là.

²⁴ K'e nga komà jàn ñjòn nàchrjein, ijchò lingoò k'a Félix; tjiko Drusila xi chjoón-là ma xi tjikoá xita judío. Kiskiníkjaá Pablo nga mejèn-là kji'nchré-là kós'in mokjeín-là it'aà ts'e Nà'èn-ná Jesucristo.

²⁵ Pablo, tsibénojmi-là kós'in tjin xi kjoa kixi, mé xi s'éeen nga kíkjoán-lá kjoa xi ch'o tjin xi síjé yijo-ná; tjikoá tsibénojmi-là nga sa nchrobá

nàchrjein nga Nainá k̄indaàj̄iìn. Félix tà kitsakjòn-né; k'ée kitsò-la:

—T'in-ne. Kj'eíi nàchrjein kichjà ìjngoò k'a-lè k'e nga ko'a-na.

²⁶ Jè Félix, k'oaá s'ín tísíkítsjeèn, mejèn-la ton kochrjekájno-la Pablo nga s̄ik̄ijnandeí; k'oaá ma-ne nga kjìn k'a kiichja-la.

²⁷ K'e nga tsato jò nó, jahatj̄iya xá-la Félix. Jè jahas'en xi 'mì Porcio Festo. Jè Félix, mejèn-la nga ndaà tsibijnako j̄nà x̄ita judío; kisik̄ijna is̄a ndayá Pablo.

25

K'e nga jè Pablo tsibijna nguixkon Festo

¹ Festo ijchò Cesarea nga jahas'en x̄itaxá ítjòn; xi komà jàn nàchrjein itjo-ne Cesarea, k̄i Jerusalén.

² K'e nga jye tíjna Jerusalén, j̄nà no'miì ítjòn ko x̄ita sko-la x̄ita judío ijchòkon nga tsohóngui Pablo; kitsjaèt'in 'én xi kondra ts'e.

³ X̄ita koi, kisijé-la kjondaà jè Festo nga kàtjanchrobáko Pablo ya Jerusalén. K'oaá s'ín jye tj̄indaà-la nga kitsachjoà ikon-la ya iya ndiyá mé-ne nga s̄ik̄'en-ne.

⁴ Tanga jè Festo, kitsò:

—Maj̄in, mìk̄i koma, nga jè Pablo ndayá tíjna ján Cesarea; 'an, jyeé ya tífia.

⁵ J̄nà x̄itaxá-nò koma koahjtako-na ján Cesarea mé-ne koma kohòngui-ne x̄ita jè, tsà mé jè xi tj̄in-la.

⁶ Jè Festo tsibijna-la tsà ngui j̄iìn nàchrjein ko tsà te nàchrjein ján Jerusalén; ikjoàn k̄i ìjngoò k'a-ne ján Cesarea; nga komà inchijòn ijchò ni'ya osen,

tsibìjnanè íxile-la ñánda otíxoma; ikjoàn kiskinìkjaá Pablo.

⁷ K'e nga jahas'en ni'ya osen Pablo, jña xita judío xi j'ì-ne Jerusalén, kii kinchat'aà chrañà-la nga kitsjaàt'in 'én ndiso xi 'ñó ch'o tsò tanga mìkiì komà kjòkixiya 'én xi kitsjaàt'in.

⁸ Pablo tsasìkò yijo-la kitsò:

—Nimé jé xi tsohotsjià xi kondra ts'e kjotíxoma-la xita judío, ni jè kondra ts'e ingo ítjòn-la Nainá, ni jè kondra ts'e César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma.

⁹ Tanga jè Festo mejèn-la nga ndaà kíjnako xita judío; kiskònangui-la Pablo, kitsò-la:

—¿A mejèn-lè nga k'oín ján Jerusalén mé-ne nga ya kíndaàjñaà kjoa-lè?

¹⁰ Pablo kitsò:

—Jye i tijnáa ñánda tjin kjotíxoma-la César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma. Mochjeén-né nga i kàtasindaàjijn-na. Ngaji ndaà tíjijn-lè nga ni mé kjoa tsohotsjià it'aà ts'e xita judío.

¹¹ Tsà tjin-na jé, tsà ok'in-la nga kiyá, tíngoò takoàn nga kàtasík'en-na; tanga tsà mì kixíi kjoa 'én xi tsját'in-na, mìkiì koma ya kòngatsja it'aà ts'e xita koi. Tíkooá-ne, jè kàtindaàjijn-na César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma.

¹² Jè Festo, k'eé tsajoóya-ne kò xita-la xi títsajnakò junta, ikjoàn kitsò:

—Tsà k'ooá s'ín nìjì nga jè César kíindaàjijn-lè, tà saá ján sikasén-lè.

K'e nga ijchò ján Cesarea jè xitaxá Agripa

13 K'e nga jye tsato chiba nāchrjein, jè xitaxá Agripa kō Berenice kiì ján Cesarea nga kisihixat'aà Festo.

14 Kjìn nāchrjein tsibìtsajna ya Cesarea; jè Festo tsibénojmi-lā Agripa kjoa-lā Pablo, kitsò-lā:

—Jè Félix, jngoò xitā kisikijnaya ndayá ijndé.

15 K'e nga tsohótijna ján Jerusalén, jñà xitā skō-lā nō'miì kō xitā jchínga-lā xitā judío kitsjaà-na 'én nga óngui. Kisìjé nga kàtiyaà.

16 'An, k'oaá kixan-lā nga jñà xitaxá Roma, mì taxkì sík'en xitā k'e nga tikj'eè 'ya-lā jé xi tjín-lā. Ítjòn joó'a kjoa-lā kō jñà xitā xi óngui mé-ne nga koma kinchako-ne yijo-lā.

17 Koií kjoa-lā, k'e nga j'ì ijndé jñà xitā koi, mìkiì kisichja nāchrjein; nga koma inchijòn, nga jye tijnasoàn íxile-na nga tìhotìxoma, nitoón kiskinikjaá xitā jè.

18 K'e nga jye tìtsajna osen jñà xitā xi óngui, mìtsà koi kjoa tsohóngui koni s'ín 'an tísikìtsjeèn.

19 Tà k'oaá tjín 'én xi kitsjaàt'in xi kondra ts'e Pablo koni s'ín beèxkón Nainá kō it'aà ts'e jngoò xitā xi 'mì Jesús xi jye k'en; tanga jè Pablo tsò-né nga tijnakon-né.

20 'An, mìkiì be mé xi s'iaàn it'aà ts'e kjoa koi. K'eé kiskònangui-lā Pablo, a mejèn-lā nga ján kjoì Jerusalén mé-ne nga ya sindaàjiìn-lā kjoa xi finè.

21 K'oaá s'ín kisìjé Pablo nga jè César kiindaàjiìn-lā. Koií k'oa'sín kitsjaà-na okixi nga ndayá tijnaya-ìsa skanda k'e nga koma sikasén-lā César.

22 Agripa kitsò-lā jè Festo:

—Tikoaá 'an mejèn-na nga kji'nchrè-lā xitā jè.
Festo kitsò:

—Nchijòn-le kìná'ya-la.

²³ Nga komà inchiòn, ijchò Agripa ko Berenice. K'e nga jahas'en ni'ya osen 'ñó ndaà kisis'in-la. Kjihijtako jñà xità sko-la soldado ko jñà xità sko-la naxandá. Festo kitsjaà okixi nga kiìchjaà Pablo.

²⁴ Festo kitsò:

—Ngaji Agripa xi xitàxá ítjòn tijni, ngats'ioè xi i titsajnaà: chítsejèn-la xità jè. Ngats'ìi jñà xità judío, 'ñó síjèt'aà-na ján Jerusalén ko i Cesarea nga 'ñó chja nga mejèn-la siik'en.

²⁵ Tanga 'an, nímé xi matsjit'aà-na it'aà ts'e nga mochjeén-la nga kiyá. Tanga tso'baá kisijé-ne nga jè kiindaàjìn-la César xi xitàxá sko-la tíjna-la ngats'ìi xità. 'An, k'oaá s'ín kiskoòsòn-la nga ya siikasén.

²⁶ Tanga 'an, nímé kjoa xi matsji-na it'aà ts'e xità jè, kós'ín siikasén-la xojon jè César xi xitàxá sko-la tíjna-la ngats'ìi xità. K'oaá ma-ne nga sìjèt'aà-nò jñò xi i titsajnaà ko ngaji Agripa xi xitàxá ítjòn tijni, mé-ne k'e nga jye chjinangui-laá, 'an sakó-na okixi nga siikasén xità jè.

²⁷ 'An, k'oaá ma-na, nga nímé chjí-la tsà taxki siikasén jngoà xità xi ndayá tíjna tsà mì sik'à jngoò xojon xi 'ya-la mé jé xi tjín-la.

26

K'e nga kiìchjatji yijo-la Pablo nga nguixkon Agripa

¹ Jè Agripa kitsò-la Pablo:

—Tjí'ndeé-lè nga kìnókjoatji yijo-lè.

Pablo kiskímìtjen tsja; tsibíts'ia nga kiìchjatji yijo-la; kitsò:

2 —Ngaji Agripa, matsjaá-na nga ma kichjàkò-lè mé-ne nga kósikooa yijo-na ngats'ìi kjoa xi kondra ts'an tsját'in-na 'én xita judío.

3 Be-ná nga jì Agripa, tíjìn yijeé-lè ngats'ìi kjotíxoma xi tjin-la xita judío kò kjoa xi joóya-ne. K'oaá ma-ne sjet'aà-lè, tjin-lè kjondaà, tse t'ìin takòin, ndaà tiná'ya-ná.

4 Ngats'ìi xita judío tíjìn-la kós'in kisìjchá yijo-na ján nangui-na kò Jerusalén tjen-ne nga sa ti kja skanda nachrjein i'ndeì.

5 Jñà xita koi, tsà mejèn-la komaá keènojmi-lè. Ndaà tíjìn-la nga 'an, ngui xita fariseo-ná; nga jñà xita fariseo xi isa 'ño bìnè-la yijo-la nga beèxkón kjotíxoma-la Nainá mì k'oaá-ne koni jñà xita judío xi i'nga.

6 An mokjeín-na nga kítasòn kjoa xi tikoña-la koni s'in jye kitsjaà-la tso'ba Nainá jñà xita jchinga kjìn-ná. Koi kjoa-la nga i tijnáa.

7 Nga tejò tje-la naxandá Israel, kò nachrjein kò nitjen, jeya nchisíkijna Nainá nga nchikoñaá-la nga kítasòn kjoa koi. K'oaá xan-lè ngaji Agripa, nga tikoi-ne kjondaà xi 'an tikoña-la; k'oaá ma-ne nga óngui-na jñà xita judío.

8 ¿Jñò, mé-ne nga mìkì mokjeín-nò nga Nainá sìkjaáya-la xita xi jye k'en?

K'e nga tsibénojmi Pablo kó kis'ìin nga kisijtikeè xita-la Cristo

9 An, nga sa kjòtseé, k'oaá s'in kisikitsjeèn nga mochjeén-né nga kondra kjítjingui-la Jesús xi Nazaret i'nde-la.

10 K'oaá kis'iaàn ján Jerusalén. Jñà xita skò-la no'miì kitsjaà-na okixi nga kjìn xita tsjeè-la Nainá

kiskinìs'en ndayá. K'e nga kinìk'en xita koi, 'an tikoá kjòjngò takoàn.

¹¹ Nga xkì xi ján ni'ya ingo sinagoga, kjìn k'a kitsjaà-la kjo'in nga mejèn-na nga kàtichajno-la Cristo. 'Ñó kisijtikeè, skanda kiitjingui kondra-la ñánda xìn naxandá xi tjín isò'nde.

*Kó komà nga jahatjìya kjohítsjeèn-la Pablo
(Hechos 9:1-19; 22:6-16)*

¹² 'Koi xá kiì-na ján naxandá Damasco nga 'an tsatíxá-na jña xita sko-la no'miì, tikoá kitsjaà-na okixi.

¹³ Ngaji, xi xitaxá ítjòn tijni, k'e nga ijchò nchisen, kijtseè ya iya ndiyá, jngòò ni'ín xi ngajmiì inchrobà-ne xi isa 'ñó ote tsejèn mì k'oaá-ne koni ts'e ts'oi. Ngui kisihiseèn-né nga jngòò ítjandii-na kò ts'e xita xi tjikoa.

¹⁴ Chixòt'aà-jen nangui, ikjoàn ki'nchrè jngoàà 'én hebreo xi kiichjajin isén-na; kitsò: “Saulo, Saulo, ¿mé-ne 'an tì'mitjingui kondra-ná? Tijí tìyatoòn-ne yijo-lè, k'oaá ngaya-la koni tsà nchraja tsjón-la jè yá xi bínès'en-la nei-la.”

¹⁵ 'An kixan-la: “¿Yá-né ngaji Na'èn?” Jè kitsò-na: “An-ná xi mì-na Jesús xi tì'mitjingui kondra-ná.

¹⁶ Tisítjin; tisijna kixii; koií xá kàyaxkon-ná nga 'an sixá-ná; jí k'oi 'én, jè kjoa xi kà'yi kò kjoa xi iskan 'an kokoò sobà-lè.

¹⁷ 'Aán sìkinda-lè it'aà ts'e xita naxandá-lè kò ts'e xi mìtsà xita judío. Yáá sikasén-lè

¹⁸ nga chíx'anguì xkon nga mì ta tsjaà ya kinchimaya ndiyá jñò; ndiyá iseèn kinchimaya. Kàtinchat'aàxìn-la nga'ñó-la xita nejí; Nainá kàtjìt'aà-la. K'e nga kòkjeiín-la it'aà ts'an,

jchat'aà-la jé-la, tikoá s'e-la k̄jotjò xi tjoé-la x̄ita naxandá-la Nainá xi xó kitjaàjiìn-ne.”

¹⁹ 'Ngaji Agripa xi x̄itaxá ítjòn tijni, 'an mìkiì kisitájaàjñaà inima-na jè kjoa xi k̄jtseè ko xi ki'nchrè xi ngajmiì inchròbà-ne.

²⁰ Ta saá, tsibenojmí ítjòn-la jña x̄ita Damasco, ikjoàn tsibenojmí-la x̄ita Jerusalén, tikoá tsibenojmí-la kóhok̄ji nangui Judea, ko jña xi mìtsà x̄ita judío. K'oaá s'ín tsibenojmí-la nga k̄atasíkájno jé-la nga mì t̄i jé kohótsji-ne. Nainá k̄atjít'aà-la; ndaà k̄atas'ín mé-ne nga jcha-la nga jye jahatj̄iya-la kjohítsjeèn-la.

²¹ Koií kjoa-la, jña x̄ita judío, kitsobà'ñó-na ya nditsin ingo; mejèn-la nga s̄iik'en-na.

²² Tanga Nainá tsasik̄o-na; tákó k'oaá t̄is'iaàn skanda i'ndeij; k'oaá s'ín t̄ibenojmí yije-la n̄ita yá x̄ita-ne. Mìtsà kj'eij 'én okoòya; koi 'én benojmiá xi tsakóya Moisés ko x̄ita xi kiichj̄a ngajo-la Nainá, kjoa xi koma nga tífi ìsa n̄achrjein.

²³ K'oaá s'ín tsakóya x̄ita koi, nga jè Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá] tjínè-la nga k'en, tanga jè jaáya ítjòn-la mé-ne nga keènojmi-la x̄ita naxandá-la ko xi mìtsà x̄ita judío kós'ín kohiseèn-jìin inima-la nga koma kitjokàjìin kjoajñò.

Kó kitsò Agripa nga mejèn jahas'en-jìin-la 'én-la Nainá

²⁴ Jè Festo, k'e nga kiì'nchré 'én-la Pablo nga tíhosik̄o yijo-la, 'ñó kiichj̄a kitsò:

— ¡Ngaji Pablo, tímaskáyaá-lè; jè xojon t̄isískáya-lè!

²⁵ Tanga jè Pablo kitsò:

— Ngaji Festo xi x̄itaxá tijni, mìtsà tímaskáya-na; k'oaá s'ín tjín; 'én kix̄í xi t̄ichj̄a.

²⁶ Jè Agripa xi x̄itaxá ítjòn tíjna, tíjìn yijeé-la kjoa koi; k'oaá ma-ne ma'ño takoàn nga nguixkon jè tìchjā 'én koi; 'an, k'oaá s'ín makixiya-na nga jè, t̄ikoáá 'ño ndaà tíjìn-la kjoa koi; nga mìtsà tíj'ma koni s'ín komà.

²⁷ Ngaji Agripa xi x̄itaxá tijni, ¿a mokjeiín-lè koni s'ín kitsò jñà x̄itā xi kiichjā ngajo-la Nainá? 'An, be-ná nga mokjeiín-lè.

²⁸ Jè Agripa kitsò-la Pablo:

—Tà chibaá chija-la tsà kinìkijne-ná nga 'an, x̄itā-la Cristo koma.

²⁹ Pablo kitsò:

—Tsà tse kò tsà chiba chija-la, 'an, k'oaá s'ín mejèn-na nga nguixkon Nainá nga kàtakjeiín-lè xi x̄itaxá ítjòn tijni; t̄ikoā kàtakjeiín-la ngats'iì x̄itā xi nchi'nchré-na. K'oaá s'ín kàtamat'ioòn koni 'an tanga mì k'oaá s'ín na'ño kichā cadena s̄it'aà'ño.

³⁰ K'eé tsasítjen Agripa kò Festo kò Berenice, ngats'iì x̄itā xi yā t̄itsajna.

³¹ Xìn kii nga tsajoóya-ne kjoa koi. Kitsò-la x̄ikjín:

—X̄itā jè, n̄imé kjoa t̄jín-la nga kiyá, t̄ikoáá mìkii ok'in-la nga ndayá kijn'ya.

³² Agripa kitsò-la jè Festo:

—X̄itā jè, komaá-la kijnandeií-ne tsà mì k'oaá s'ín kisijé nga jè kiindaajiín-la César xi x̄itaxá ítjòn ts'e Roma.

27

K'e nga kinikasén Pablo ján Roma

¹ K'e nga jye k'oas'ín kiskoòsòn-la nga ján siikasén-najen Italia, jè Pablo kò x̄itā xi i'nga xi ndayá t̄itsajna, jè kjòngatsja x̄itā sko-la soldado xi

'mì Julio xi ya chja jngoò jtín-ne soldado xi ts'e César.

² Tsitjaàs'en-jen jngoò chitso xi ts'e Adramitio xi jye mejèn tíbitjo nga ya tífi jñà naxandá indii ndáchikon ts'e nangui Asia. Tíkoáá yaá tíjnako-najen Aristarco xi ya i'nde-la Tesalónica, naxandá xi chja-ne nangui Macedonia.

³ Nga komà inchiòn, ijchò-jen Sidón. Jè Julio ndaa kijtseè ikon Pablo; kitsjaà'nde-la nga kiikon amigo-la mé-ne nga siis'in-la.

⁴ K'e nga itjo-najen Sidón, k'oaá s'in tsanguì-jen xijngoàà nangui jiin-ndá Chipre, nga jè tjo, kondra tsajeén tí'ba.

⁵ Tsitjaàjto-jen ijiin ndáchikon i'nde ts'e Cilicia ko Panfilia; ijchò-jen Mira, naxandá xi chja-ne nangui Licia.

⁶ Jè xita sko-la soldado kisakò jngoò-la chitso xi naxandá Alejandría ts'e; yaá kisikas'en-najen nga ján tífi Italia.

⁷ Kjìn nàchrjein tsitjaàjiin-jen ndáchikon nga tafí tafí tsanguì-jen; chjá ijchò-najen ya kixi-la Gnido. Jè tjo mìkìì tsjá'nde-najen nga onguí kixi-jen; tsitjaáhindiì-la-jen nangui Creta ya kixi-la naxandá Salmón.

⁸ Tseé kjo'in ki'nè-jen nga tsitjaàjiin-ndá-jen kóhokji indii ndáchikon ts'e Creta. Chjá ijchò-najen i'nde ñánda 'mì Buenos Puertos ya chrañat'aà-la naxandá Lasea.

⁹ Jyeé kjìn nàchrjein tsato; jyeé 'ño kjojkón tjín-la ijiin ndáchikon, nga jyeé nchrobá machraña nàchrjein cho 'nchán [k'e nga 'ño 'ba tjo]. K'oaá ma-ne jè Pablo kitsò-la jñà xita:

10 —'An, k'oaá s'ín machiya-na, ndiyá jè, 'ñó tse kjo_xkón tjin-la; jchijaá-la jè chitso ko ch'á xi 'ya, skanda jñá, mejèn tsà sichijaá yijo-ná.

11 Jè xita sko-la soldado, isaá ndaà kii'nchréñijon-la jè nei-la chitso ko jè xita sko-la xi tísíxáko chitso mì k'oaá-ne koni kitsò Pablo.

12 Ya i'nde jè, mìkii ndaà choòn nga ya sasíjna chitso nachrjein ch'o 'nchán. Xita xi ya títsajnyaya chitso, kjìn ma xi ngásòn kitsò nga kitjokàjiìn Buenos Puertos; ján kjoì Fenice, jngoò i'nde xi ndaà choòn xi chja-ne Creta ñánda bijchó sinchá chitso nga ya fahas'en jngoò chrja-la ndáchikon ya nga kixi-la ko ngaskón-la ñánda kahatji-ne ts'oi; yaá kitsajna nachrjein ts'e cho 'nchán.

K'e nga ts'a tjo xkón

13 Jñà xita xi síxáko chitso, k'e nga kijtseè nga indaà ts'a tjo xi inchrobà-ne ya i'nde sur, k'oaá s'ín kisikítsjeèn nga jyeé koma kison-ndá; itjo-jen, tsanguisòn ndá-jen ya indii nangui Creta.

14 Xi komà iskan nga jye tjaájiìn-ndá-jen, j'ii tjo_xkón xi inchrobà-ne ya i'nde norte.

15 Kiiko jè chitso koni s'ín fi tjo. Ngajen, mì ti kii ma nikáfaya-najen jè chitso, nga jè tjo, mìkii tsjá'nde-la; ta saá ta kits'iì'ndeé-lajen nga k'oas'ín kiiko-najen jè tjo.

16 Tsitjaàjto-jen ijton its'in i'nde Cauda; i'nde jè, mì ti k'oaá 'ñó tí'ba-ne tjo; chjá kitjoé-najen jè chitso jtobá xi tjíndófe-la ijton its'in jè chitso je.

17 K'e nga jye kitjoé-najen jè chitso jtobá, ikjoàn na'ño tsibí'ñókjá-ne jè chitso je nga mì kixoña-jèn. Jñà xita xi síxáko chitso, tsakjón-la tsà ya skajiìn-'ño ya i'nde ñánda 'ño 'ncha tsomì ñánda

'mì Sirte. Koií kiskínájen-ne jè níkje ts'e chitso xi 'mì vela; tà k'oaá s'ín kíìkò jè tjo.

18 Nga komà inchijòn, jè tjoḁkón, tákó 'ñó jchán tí'ba. K'eeé tsachrje jñà ch'á xi 'ya chitso; tsibíxteèn-jìin ndáchikon [mé-ne nga isa jna komà-ne jè chitso].

19 Xi komà jàn nàchrjein, tìkoḁ tsachrje tsojmì xi mochjeén-la nga síxáko chitso. Tsibíxteèn-jìin ndáchikon.

20 Kjìn nàchrjein mì tì kii ki'ya-najen ts'oií ko ni'ño nga 'ñó 'ncha ifi nga jtsí xkón tibanè-najen. K'oaá komà-ne nga chixón-jen nga mì-la tì kii ndaà kítjokàjìin-najen ndáchikon.

21 Nga jyeé kò kjìn nàchrjein mì tì kii bichi-najen, Pablo tsasijna kixì, kitsò-la jñà xita:

—Ndaà-la komà tsà kina'yañijon-ná koni kixan-nò; tsà mìkii itjokàjñáá ya i'nde Creta, mì-la kii k'oaas'ín tímat'iaán nga kjo'in titsanìkjaán koḁ kinìchijaá tsojmì-ná.

22 Tanga i'ndeì, kì makájno-nò; nijngoò xita kiyá; tà jè chitso xi jchija.

23 Nati nítjen kò'biì jngoò-na nijñá; jngoò àkjale kòf'ìikon-na xi Nainá kàsikasén, jè Nainá xi 'an fit'aà-la koḁ 'an sìxá-la,

24 kàtsò-na: “Pablo, kì tsakjoòn-jèn; kjo'ñó tjin-ne nga kìjchoi nguixkon César, xitaxá ítjòn ts'e Roma. Nainá, k'oaá tjin kjondaà xi tsjá-lè nga nijngoò xita kiyá xi ya títsajnayako-lè chitso.”

25 Jñò, 'ñó t'è-là takòn. 'An mìkii sìkájnoa. 'Beé-la takoàn, k'oaá s'ín kítasòn koni kàtsò-na jè àkjale.

26 Tanga yaá kìjcho kat'aà'ñó-laá jngoò nangui jtobá xi kjijnajìin-ndá.

27 K'e nga jye komà jò xomàna nga tjaajìen-jen ndáchikon Adriático, jè tjo fijen fikjako jè chitso. Jngoò nítjen, ijchò-la tsà osen nítjen, jña xita xi nchisíxako chitso, kijtsee nga jyeé kjomeé bijcho chrañat'aà-lajen nangui.

28 Kisichiba kó kji nanga kijna nandá; kijtsee nga kaàn chrj'oòn jngoò metro nanga kijna. K'ee ngui kó kji kii isa; ikjoàn kisichiba ijngoò k'a; jye kaàn itoò metro tjín-la nga nanga.

29 Kitsakjòn-la tsà jña ndajo nandá skakjoòko jè chitso. Nijòn kicha ì xi gancho kjoàn kisikatsjoèjìn tàts'en chitso mé-ne nga kitsobà'ño-ne nangui nga mì tì kii koma kjoì-ne jè chitso; ikjoàn tsibítsi'ba-la Nainá nga nìton kàtas'e isén.

30 Ngats'ì jña xita xi síxako chitso mejèn tsanga chijé; k'oaá kis'ìin koni tsà jña kicha ì xi gancho kjoàn kinchangui'ño sko chitso nga kitsobà'ño nangui; tsibítsi'ia nga kiskinìjen-jìin nandá jè chitso jtobá.

31 Tanga jè Pablo kitsò-la jè xita sko-la soldado kó soldado xi i'nga:

—Tsà jña xita koi konga, jña, mìkì koma kitjojñaá nandá.

32 Jña soldado tsate'ño jè chitso jtobá. Kiskaajìin ndáchikon.

33 K'e nga jye kis'e isén, jè Pablo kitsò-la ngats'ì xita:

—Jyeé tjín-la jò xomàna nga titsajnachjaán nga chiña-lá mé xi komat'iaán.

34 Bìtsi'bà-nò, mochjeén-né nga tichioò mé-ne nga s'e-nò nga'ño. Ngats'ioò, nímé xi komat'ioòn, skanda nijngoò xi sìichja jngoò tsja skoò.

35 Pablo, k'e nga jye o_kitsò, kiskoé in_chrajín, kit-sjaà-la k_jondaà Nainá nga nguixkon ngats'ì x_ìta. Kisìxkoaya; ikjoàn tsakjèn.

36 Ngats'ì x_ìta, kjòtsja yije-la; t_ìkoa tsakjèn kóhotjín.

37 Jò sìndo kò jàn kaàn kò chrj'oòn jngoò ma-najen xi yà titsajnaya-jen chitso.

38 K'e nga jye komà ndaà chichi yije-jen, jñà ch'á trigo kisíxteèn-jìin ndáchikon mé-ne nga ìsa jna komà-ne jè chitso.

39 K'e nga jye itjokàtji ts'oi, jñà x_ìta xi síxáko chitso, mìkiì beèxkon kó 'mì nangui ñánda ijchò-jen, tanga kijtseè-né nga tjín jngoò j'nde ñánda fahas'en jngoò chrja-la ndáchikon ñánda 'ñó 'ncha tso mì; mejèn k'oas'ín kiskinì chitso tsà koma ya skajìin-'ñó tso mì.

40 Tsate na'ñó xi tjít'aà'ñó chitso; jñà k_ìcha ì xi gancho kjoàn, yaá kisìyijòjìin ndáchikon; kiskíjnda'ñó jñà yá xi síxáko nga f_ìko kixì chitso. Ikjoàn kiskímìitjen jè nikje xi sinchá t_jò nga fàhitjen chitso. Ikjoàn tsibíts'ia nga kù kixì ñánda kijna nangui xi 'ñó 'ncha tso mì.

41 Tanga yaá kù kaàjìin-'ñó ñánda 'ncha tso mì ya j_jìin ndáchikon. Jè skò yá chitso, kiskaàjìin-'ñó; mì t_ì kù koma kisìhiníyá-ne. Ikjoàn kjòts'ia nga kjòxkoaya jè tàts'en chitso nga jè nga'ñó-la nandá kisìxkoaya.

42 Jñà soldado mejèn kisìk'en jñà x_ìta xi kjo'in nchifi nga majìn-la nga konga ya j_jìin ndáchikon.

43 Tanga jè x_ìta skò-la soldado mìkiì kitsjaà'nde. Jè xi mejèn-la nga mì kiyá Pablo. Tà saá o_kixì kitsjaà kitsò:

—Yá xi ma-là nandá, kàtjì ítjòn mé-ne nga koma kījchò-ne ñánda nangui choòn,

⁴⁴ko jñá xīta xi i'nga xi mì ma-là nandá, kàtjìsòn íteè kò tsà jñà yá xkoa-là chitso.

K'oaá s'ín komà-ne nga ndaà ijchò yije-jen ñánda nangui choòn.

28

Mé xi komàt'in Pablo k'e nga tsibijna Malta

¹ K'e nga jye itjojiin-jen ndáchikon, kis'enojmí-najen nga ya i'nde jè, Malta 'mì.

² Jñà xīta xi ya i'nde-là, ndaà kisìko-najen; tsibítse-najen ni'ín, ikjoàn kitsjaà'nde-najen nga kinihiso-jen, nga jtsí tí'ba koa 'nchán choòn.

³ Jè Pablo tsibíxkó chiba chikín kixì. K'e nga chinchájiin ni'ín jñà chikín, jngoò ye itjokàjiin xi tíhonga nga 'nó tsjè ni'ín; kiskine tsja Pablo.

⁴ Jñà xīta xi ya i'nde-là nga kijtseè nga ye tjohóngui-là tsja Pablo, kitsò-là xíkjin:

—Xīta jè, xītaá-la ma-là sík'en; nas'ín ndaà kòbitjokàjiin ndáchikon, jè nea-ná xi tjín-là okixi, majin-là síkijnakon.

⁵ Jè Pablo, tsibítsajneè tsja ya ijìin ni'ín; nímé xi komà-la.

⁶ Ngats'ii xīta nchikoña-la mé hora kītjaya tsja koa mé hora kiyá Pablo. K'e nga kijtseè nga jye kjin hora tsato nga nímé xi komà-la, kje'ei s'ín kisikítsjeèn, kitsò:

—Jè Pablo, Nainá-la.

⁷ Ya chrañat'aà-la i'nde ñánda ijchò-jen, tseé nangui tjín xi ts'e xīta ítjòn-là i'nde Malta xi

'mì Publio. Jàn nàchrjein tsitsajnakò-jèn; ndaà kiskoétjò-najèn kò ndaà kisis'in-najèn.

⁸ Nàchrjein koi, jè na'èn-la Publio, xk'én-né; ch'in tǐjnga tǐjn-la kò xojmá jní tifa-la. Pablo kiikon; kiichjat'aà-la Nainá; ikjoàn tsohójasòn-la tsja; jn-goò k'a kjòndaà-ne.

⁹ K'e nga kiì'nchré jǎnà xǐta xk'én xi tǐjn ya ì'nde jè, tǐkoà inchrobà ñánda tǐjna Pablo. Kjòndaà yijeé-ne.

¹⁰ Jǎnà xǐta, ndaà kisis'in-najèn. K'e nga jye titsachjoé jngoò-jèn chitso nga jye titsahonguí-jèn, jǎnà xǐta kisìk'a yijeé-najèn ngats'ì tsojmì xi kochjeén-najèn ya ndiyá.

K'e nga ijchò Pablo ján naxandá Roma

¹¹ K'e nga jye tsato jàn sá nga titsajna-jèn ì'nde jè, ikjoàn tsanguì jngoò k'a-jèn. Tsitjaàs'en jn-goò-jèn chitso xi ján ì'nde-la naxandá Alejandría xi tǐkoà ya kisasijna ya indiì ndáchikon ts'e Malta jǎnà nàchrjein cho 'nchán; isén ts'e Cástor kò Pólux tǐjt'aà.

¹² K'e nga ijchò-jèn naxandá Siracusa, jàn nàchrjein tsitsajna-jèn.

¹³ Tsanguì jngoò k'a-jèn; ijchò-jèn skanda naxandá Regio. Xi komà inchijòn tsibíts'ia nga ts'a tjo xi inchrobà-ne ì'nde sur. Ijchò jò nàchrjein, ijchò-jèn naxandá Puteoli.

¹⁴ Yaá kiskaàkjoè i'nga-jèn xǐta xinguiáá xi it'aà ts'e Cristo xi kiichjako-najèn nga tsitsajnakò-jèn jngoò xomàna. Xi komà iskan, ikjoàn tsanguì-jèn skanda Roma.

¹⁵ Jǎnà xǐta xinguiáá it'aà ts'e Cristo xi tǐtsajna Roma, jyeé tǐjìn-la nga ya titsahonguí-jèn; tǐjn xi ijchò kaña-najèn ya nditsin Apio; tǐkoà tǐjn xi ijchò

kaña-najen ñánda 'mì Jàn Tabernas. Jè Pablo, k'e nga kijtseèxkon, tsjaá kis'e-la inima-la; kitsjaà-la kjondaà Nainá.

16 K'e nga jye titsajna-jen Roma, Pablo kits'iì'nde-la nga tsibijna tajngoò ni'ya-la; ko tà jngoò soldado kisìkinda.

Mé 'én xi kùchja Pablo k'e nga tsibijna Roma

17 Nga komà jàn nàchrjein nga ijchò-jen Roma, Pablo, tsibìxkóya jñà xitá sko-la xitá judío xi ya titsajna. K'e nga jye j'iì yije, kitsò-la:

—Jñò xi xitá xinguiáá judío xi i titsajnaà Roma, ján Jerusalén, kitsobà'ñó-na xitá, ikjoàn kisìngatsja-na it'aà ts'e xitaxá Roma nga tsibíndaàjìin-na. 'An, nìmé jé xi tìhotsjià it'aà ts'e xitá xinguiáá judío ko it'aà ts'e kjotíxoma-la xitá jchínga-ná.

18 Jñà xitaxá Roma nga tsibíndaàjìin-na, nìmé jé xi kisakòt'aà-la it'aà ts'an. Mejèn kisìkíjnandeíi-na nga mìkì ok'in-la nga sùik'en-na.

19 Tanga jñà xitá judío, mìkì kòkjeiín-la; k'oaá komà-ne nga 'an, kisìjé nga jè kátíndaàjìin-na jè César xi xitaxá ítòn ts'e Roma. 'An, nìmé xi sìjé xi kondra ts'e naxandá-ná.

20 K'oaá ma-ne nga kòbìxkóya-nò mé-ne nga kichjàko-nò; koií kjoa-la nga mokjeiín-na it'aà ts'e kjoa xi titsachiñá-lá xi xitá Israel 'mì-ná nga na'ño kichá tjít'aà'ñó-na.

21 Jñà xitá judío kitsò:

—Ngajen, nìmé xojon tíkaàt'aà-najen xi kjoa tsiji xi ján Judea nchrobá-ne. Ngats'iì xitá judío xinguiáá xi nchif'iì, nìmé 'én xi ch'o tsò nchitsjá-najen xi kjoa tsiji.

22 Mejèn-najen nga kiná'ya-jen kjoa xi nìkìtsjìn; ngajen, tíjìn-najen nga xkì xi ján chjajno-la xita nga kondra fi-la jè ndiyá xitse xi ya tjaáyi.

23 Tsibíjna jngoò nachrjein-la xíkjin, mé nachrjein kixoña. K'e nga chixoña, kjìn xita ijchò ya ni'ya ñánda tíjna Pablo; kò jè Pablo tsakóya-la kós'in otixoma Nainá, tsibíts'ia_{ko}-ne nga sa tajñòya skanda kjonguixòn. Pablo kisikjeén xojon ts'e Moisés kò ts'e xita xi kiichjaya ngajo-la Nainá nga tsakóya-la kó s'in tíchja mé-ne nga jñà xita kàtakjeín-la it'aà ts'e Jesús nga jè xi Cristo.

24 Tjín xita xi kòkjeín-la, tikoá tjín xi mìkì kòkjeín-la.

25 Nga mìkì kjòngásòn 'én-la koni s'in tsajoókjoò, tsibíts'ia nga itjo ni'ya. K'eé kitsò-la Pablo:

—Ndaà kiichja Inima Tsjeè-la Nainá nga kisikjeén Isaías xita xi kiichja ngajo-la kjõtseé nga kitsò-la jñà xita jchínga judío:

26 T'in, kot'in-la jñà xita naxandá:

Jñò, kiná'ya-nò tanga mìkì kjoas'en-jìn-nò; chítsejèn-nò tanga mìkì jchaxkon.

27 Koií kjoa-la nga jñà xita naxandá jè, kisitàjaàjìn kjohítsjeèn-la,

tsibíchjoàjto líká-la,

tikoá tsibíchjoà xkon,

mé-ne nga mìkì skoé-ne,

mìkì kji'nchré,

tikoá mìkì kjoas'en-jìn-la;

majìn-la nga 'an fit'aà-na

nga sindaà-na.

28 Jñò kàtasijìn-nò, nachrjein i'ndeji, Nainá, ján tísíkasén-la jñà xi mìtsà xita judío, kjondaà jè,

mé-ne nga k̄itjokàjiìn-ne kjo'in. Kò jñà x̄it̄a koi, k̄okjeiìn-la.

²⁹ K'e nga jye okitsò Pablo, jñà x̄it̄a judío, k'e nga kii-ne, nguì tà tsohótiyaá-ne 'én xi tsibénojmi Pablo.

³⁰ Pablo, jò nó tsibijna ni'ya xi kiskiña nga tsibíchjí. Yáá kisis'in-la ngats'ìi x̄it̄a xi ijchòkon.

³¹ Kitjò'nde-la nga kiichjaya kós'ín otíxoma Nainá t̄ikoā tsakóya it'aà ts'e Nā'èn-ná Jesucristo. Mì yá x̄it̄a tsatekjáya-la.

Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Tecoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files dated 10 May 2025

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0